

REGIONÁLNY ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SO SÍDLOM V BANSKEJ BYSTRICI

**ZDRAVOTNÍCKA ROČENKA
OKRESU BANSKÁ BYSTRICA
V POROVNANÍ K OKRESU BREZNO**

2022

Banská Bystrica
2023

Autori:

MUDr. Jana Kerlik, PhD.
PhDr. Monika Musilová, PhD.
MUDr. Zora Kl'ocová Adamčáková, PhD.
doc. MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD.
PhDr. Pavlína Bartová, MPH
Ing. Zuzana Mazúrová
MUDr. Jarmila Beláková
doc. MUDr. Katarína Slotová, PhD.
Ing. Ľudmila Auxtová

Zostavila:

Ing. Dagmar Komendová

Obsah

Úvod	7
I. Demografia	8
DEMOGRAFIA.....	9
Tabuľka 1 Počty obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a SR v r. 2021	10
Tabuľka 2 Stredný stav obyvateľov k 1. 7. 2021	10
Tabuľka 3 Počty obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno v okresných sídlach a ostatných obciach obidvoch okresov k 31.12.2021.....	10
Tabuľka 4 Vývoj počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa okresných sídel a ostatných obcí v rokoch 1970, 1980, 1990, 2000, 2010, 2020 a 2021	11
Tabuľka 5 Rozdiel počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno za ostatných 10 rokov, stav k 31.12.....	11
Tabuľka 6 Počet obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa obcí a rokov 2012 - 2021, stav k 31.12.....	12
Tabuľka 7 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva v okrese Banská Bystrica podľa obcí a rokov 2012 - 2021, stav k 31.12.....	13
Tabuľka 8 Počet obyvateľov okresu Brezno podľa obcí a rokov 2012 - 2021, stav k 31.12.	14
Tabuľka 9 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okrese Brezno podľa obcí a rokov 2012 - 2021	15
Tabuľka 10 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2012-2021 na 1 000 obyvateľov	16
Graf 1 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2012 – 2021 (na 1 000 obyvateľov).....	16
Tabuľka 11 Počet živonarodených a živorodenosť, počet zomretých a úmrtnosť v okresoch Banská Bystrica a Brezno (2016-20201)	17
Tabuľka 12 Porovnanie živorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2016–2021).....	17
Tabuľka 13 Porovnanie úmrtnosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2016–2021).....	17
Graf 2 Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Banská Bystrica v rokoch 2016 - 2021	18
Graf 3 Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Brezno v rokoch 2016 - 2021	18
Tabuľka 14 Vývoj pôrodnosti a úmrtnosti v okrese Banská Bystrica v rokoch 2001–2021	19
Graf 4 Trendový graf pôrodnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2005 – 2021	20
Graf 5 Trendový graf úmrtnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2005 – 2021.....	20
Tabuľka 15 Štruktúra zomretých podľa pohlavia a obdobia produktivity v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2021	21
Tabuľka 16 Priemerný vek zomretých podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2021	21
Tabuľka 17 Počet úmrtí podľa veku a pohlavia v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2021 ...	22
Tabuľka 18 Úmrtia podľa hlavných príčin smrti v r. 2021	23
Tabuľka 19 Úmrtia na kardiovaskulárne a nádorové ochorenia podľa pohlavia a vzťahu k ekonomickej aktivite v r. 2021.....	24
Tabuľka 20 Podiel jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v r. 2021	25
Tabuľka 21 Vývoj podielu jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v rokoch 2010 - 2021	26
Tabuľka 21 pokračovanie	27
Tabuľka 22 Vývoj mŕtvorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2013 – 2021.....	28
Tabuľka 23 Potraty podľa druhu a územia trvalého bydliska ženy v rokoch 2019 – 2021	29
Graf 6 Index potratovosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2016-2021.....	29
Tabuľka 24 Vekové zloženie obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno k 1.7.2021 (stredný stav)	30
Tabuľka 25 Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja a SR k 1.7.2021 (stredný stav)	30
Tabuľka 26 Vekové zloženie obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa pohlavia k 31.12.2021	31

Tabuľka 27	Vekové zloženie obyvateľov okresu Brezno podľa pohlavia k 31.12.2021	31
Tabuľka 28	Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja podľa pohlavia k 31.12.2021	32
Tabuľka 29	Vekové zloženie obyvateľov Slovenskej republiky podľa pohlavia k 31.12.2021	32
Graf 7	Strom života – vekové zloženie obyvateľov k 31.12.2021, okres Banská Bystrica a Slovenská republika.....	33
Graf 9	Strom života – vekové zloženie obyvateľov k 31.12.2021, okres Brezno a Slovenská republika	34
Tabuľka 30	Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v okresoch Banská Bystrica a Brezno k 31.12.2021	35
Tabuľka 31	Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2021	36
Tabuľka 32	Stredná dĺžka života podľa štandardných vekových skupín a pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2021	37
Tabuľka 33	Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno od roku 2011	38
Tabuľka 34	Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v Banskobystrickom kraji a v SR od roku 2011	38
Tabuľka 35	Podiel mužov a žien na celkovom počte obyvateľov v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2021	38
Tabuľka 36	Vybrané základné údaje o stave obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v roku 2021.....	39
Graf 9	Porovnanie prirodzeného pohybu obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v r. 2021 (na 1 000 obyvateľov) .	40
Graf 10	Dojčenská úmrtnosť v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2019 - 2021	40
Graf 11	Novorodenecká úmrtnosť v okresoch B. Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2019 – 2021.....	41
Graf 12	Rozvodový index v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2019 - 2021.....	41
Tabuľka 37	Základné demografické ukazovatele stavu obyvateľov v meste Banská Bystrica za roky 2006 – 2021.....	42
Graf 13	Trendový graf pôrodnosti v meste Banská Bystrica za roky 2005 – 2021.....	44
Graf 14	Trendový graf úmrtnosti v meste Banská Bystrica za roky 2005 – 2021	44
Tabuľka 38	Vývoj úmrtí na vybrané skupiny diagnóz v meste Banská Bystrica	45
ZAMESTNANOSŤ.....		46
Tabuľka 39	Zamestnanci v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2021.....	46
Tabuľka 40	Počet živnostníkov podľa vybraných ekonomických činností v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2021	47
NEZAMESTNANOSŤ.....		48
Tabuľka 41	Uchádzači o zamestnanie a disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2021.....	48
Tabuľka 42	Miera nezamestnanosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2021	48
Tabuľka 43	Štruktúra uchádzačov o zamestnanie vzhľadom k dobe evidencie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2021	49
II. Zdravotný stav obyvateľstva.....		50
Tabuľka 1	Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Banská Bystrica v rr. 2014 - 2021 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)	51
Tabuľka 2	Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Brezno v rr. 2014 - 2021 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov).....	52
CHARAKTERISTIKA EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE V ROKU 2021.....		53
Tabuľka 3	Výskyt vybraných prenosných ochorení v Banskobystrickom kraji v rr. 2014 - 2021 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)	55
Tabuľka 4	Výskyt vybraných prenosných ochorení v SR v rr. 2014 - 2021 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov).....	56

Tabuľka 5	Chríпка a akútne respiračné ochorenia v okresoch B. Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007 – 2021 (chorobnosť na 100 000 obyvateľov).....	57
Tabuľka 6	Stav očkovania obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa kontroly ku dňu 31.8.2021 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)	57
Tabuľka 7	Výskyt tuberkulózy v okrese Banská Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007-2021	60
Tabuľka 8	Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Banská Bystrica podľa pohlavia a hlavnej lokalizácie choroby v rr. 2005 – 2021	60
Tabuľka 9	Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Brezno podľa pohlavia, hlavnej lokalizácie choroby a mikrobiologickej pozitivity v rr. 2005-2021	61
Tabuľka 10	Hlásené akútne ochorenia na vybrané pohlavné choroby v rr. 2019 – 2021.....	62
Tabuľka 11	Počet novohlásených prípadov HIV pozitivity v Banskobystrickom kraji v rr. 2001 - 2021	63
Tabuľka 12	Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u mužov – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2012 ..	64
Tabuľka 13	Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u žien – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2012 ..	64
Tabuľka 14	Hlásenie vybraných ochorení na zhubné nádory v okrese Banská Bystrica, Brezno a v SR v r. 2012 podľa pohlavia a lokalizácie.....	65
Tabuľka 15	Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u mužov v SR v r. 2012	66
Tabuľka 16	Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u žien v SR v r. 2012.....	66
Tabuľka 17	Prehľad prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2021 podľa diagnostických skupín a profesie.....	68
Tabuľka 18	Prehľad priznaných chorôb z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 2012 – 2021	68
ORGANIZÁCIA A ČINNOSŤ ODDELENIA PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU RÚVZ SO SÍDLOM V BANSKEJ BYSTRICI		
Tabuľka 19	Celkový počet klientov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2021.....	71
Tabuľka 20	Návštevnosť základnej poradne v r. 2021 podľa veku a pohlavia.....	72
Tabuľka 21	Spektrum klientov vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2021 podľa vzdelania	72
Tabuľka 22	Výsledky celkového cholesterolu a krvného tlaku u klientov, vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2021	72
III. Životné prostredie a zdravie		
PITNÁ VODA V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO		
Tabuľka 1	Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2021, okres Banská Bystrica	75
Tabuľka 2	Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2021, okres Brezno	77
VODA NA KÚPANIE		
HYGIENA VÝŽIVY		
Tabuľka 3	Hygienická situácia v potravinárskych zariadeniach za rok 2021 v okresoch Banská Bystrica a Brezno	80
SITUÁCIA NA ÚSEKU HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE		
Tabuľka 4	Prehľad o základných stavebných podmienkach a o úrovni prevádzky zariadení pre deti a mládež v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2021.....	84
Tabuľka 5	Vytáženosť vybraných ubytovacích zariadení pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2021.....	85
Tabuľka 6	Spôsob zabezpečenia stravovania detí a mládeže v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2021 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)	85
Tabuľka 7	Prehľad zásobovania pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2021 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici).....	86
RIZIKOVÉ PRÁCE		
Tabuľka 8	Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora (1.stupeň triedenia) v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2021	89
Tabuľka 9	Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň triedenia) v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2021	90

	HYGIENICKÁ SITUÁCIA NA ÚSEKU OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO V ROKU 2021	92
Tabuľka 10	Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v zdravotníctve a veterinárnej medicíne v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2021.....	93
Tabuľka 11	Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v zdravotníctve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2021	93
Tabuľka 12	Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2021	94
Tabuľka 13	Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2021	94

Úvod

Už po 27-krát vychádza zdravotnícka ročenka za okresy Banská Bystrica a Brezno. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici predkladá čitateľom vybrané ukazovatele z demografie, zdravotného stavu obyvateľstva a životného prostredia v okrese Banská Bystrica. Rovnako, ako v predchádzajúcich rokoch, sú aj tentokrát pre porovnanie uvádzané aj údaje za okres Brezno, s ktorým okres Banská Bystrica tvoril do roku 1996 spoločný územnosprávny celok. Našou snahou je poskytnúť najaktuálnejšie dostupné údaje. Údaje uvádzané v tejto ročenke charakterizujú stav v roku 2021, pokiaľ nie je v jednotlivých tabuľkách uvedené inak. Predkladáme ich podľa možnosti osobitne za každý okres. V časových radoch, siahajúcich pred obdobie územnej reorganizácie SR však uvádzame údaje za obidva okresy spolu, vzhľadom k vtedajšiemu územnému členeniu. Pre porovnanie sú v niektorých prípadoch uvedené aj údaje za Banskobystrický kraj a Slovenskú republiku.

Súbor údajov o demografii a vývoji zdravotného stavu obyvateľstva je cenným zdrojom informácií osobitne z hľadiska aktuálneho stavu a posúdenia trendu vývoja. Sprístupnením údajov v predkladanej ročenke sa snažíme poskytnúť rôznym zložkám a inštitúciám nášho verejného života podklady pre plánovanie a vykonávanie kvalifikovaných opatrení na vytvorenie zdravých životných podmienok a tým aj zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Ročenku spracoval kolektív autorov – zamestnancov Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici: MUDr. Jana Kerlík, PhD. a PhDr. Monika Musilová, PhD. údaje o zdraví obyvateľstva, MUDr. Zora Kl'ocová Adamčáková, PhD. údaje z oblasti podpory zdravia a výchovy k zdraviu, doc. MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD. a PhDr. Pavlína Bartová, MPH údaje z oblasti životného prostredia a zdravia, Ing. Zuzana Mazúrová údaje z oblasti hygieny výživy, MUDr. Jarmila Beláková údaje z oblasti preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, doc. MUDr. Katarína Slotová, PhD. údaje z oblasti hygieny detí a mládeže a Ing. Ľudmila Auxtová údaje z oblasti radiačnej ochrany. Zostavovateľom ročenky je Ing. Dagmar Komendová.

Údaje poskytli aj inštitúcie:

Pracovisko Štatistického úradu Slovenskej republiky v Banskej Bystrici

Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici

Národný onkologický register SR

Pracovníkom uvedených inštitúcií týmto ďakujeme za spoluprácu.

Predložené údaje slúžia pre informáciu občanov a nesmú byť využívané na komerčné účely. Pri zverejňovaní údajov obsiahnutých v publikácii požadujeme uviesť prameň – Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici.

MUDr. Zora Kl'ocová Adamčáková, PhD.

regionálna hygienička

I. Demografia

DEMOGRAFIA

Konečným cieľom našej spoločnosti na úseku zdravotníctva je neustále zlepšovanie zdravotného stavu populácie, čo je ovplyvnené nielen zdravotníckou starostlivosťou, ale aj viacerými ďalšími faktormi, vrátane ekonomických a sociálnych. Toto všetko sa odráža na demografickej charakteristike, ktorú Vám za okres Banská Bystrica a Brezno predkladáme. Pre porovnanie uvádzame niektoré údaje aj za Banskobystrický kraj a SR. Na Slovensku došlo k zásadnej zmene vo vývoji populácie od 80-tych rokov 20.storočia, keď sa SR vydala cestou politickej, hospodárskej a sociálnej transformácie. Postupný prechod na nový model reprodukčného správania spoločnosti sa prejavil vo vývoji väčšiny demografických ukazovateľov. Typickými znakmi tohto vývoja sú trend prirodzeného úbytku obyvateľstva, dlhodobá starnutie populácie (tu má však svoj podiel aj zlepšenie zdravotnej starostlivosti a tým predlžovanie života jednotlivcov), zmena pomeru medzi počtom obyvateľov v predproduktívnom veku a počtom obyvateľov v poproduktívnom veku v neprospech predproduktívneho obyvateľstva, nárast strednej dĺžky života pri narodení, meniace sa postavenie rodiny v spoločnosti, čo má za následok zmeny v štruktúrach podľa rodinného stavu, pokles sobášnosti, rast rozvodovosti, znižovanie pôrodnosti a plodnosti, nárast počtu a podielu detí narodených mimo manželstva, zvyšovanie priemerného veku žien pri pôrode, najmä u prvoroďčiek.

V priebehu ostatných 10 rokov počet obyvateľov obidvoch okresov spolu klesol o 8 171 osôb, čo je pokles o 4,66 %. V okrese Banská Bystrica bol úbytok 3 060 osôb (2,75 %) a v okrese Brezno 5 111 osôb (7,98 %). V pohybe mestského obyvateľstva a obyvateľstva ostatných sídiel sa zachoval rovnaký trend ako v predchádzajúcich rokoch. V okrese Banská Bystrica od roku 2011 do roku 2021 klesol počet obyvateľov v meste Banská Bystrica o 4 458 osôb a v ostatných obciach spolu sa počet obyvateľov zvýšil o 1 398 osôb. V okrese Brezno za rovnaké obdobie klesol počet obyvateľov v meste Brezno o 1 856 osôb a v ostatných obciach okresu spolu bol zaznamenaný pokles počtu obyvateľov o 3 255 osôb.

V okrese Banská Bystrica aj v okrese Brezno je v porovnaní so Slovenskou republikou dlhodobá nižšia pôrodnosť aj živorodenosť a rovnaká situácia bola aj v roku 2021. V porovnaní s rokom 2020 pôrodnosť aj živorodenosť v okrese Banská Bystrica klesla, v okrese Brezno mierne vzrástla.

Úmrtnosť v okrese Banská Bystrica je dlhodobá nižšia ako priemer za Banskobystrický kraj aj za SR. V okrese Brezno je úmrtnosť dlhodobá vyššia ako v Banskobystrickom kraji aj ako v Slovenskej republike. V porovnaní s predchádzajúcim rokom úmrtnosť v okrese Banská Bystrica, v okrese Brezno aj v Banskobystrickom kraji vzrástla.

V meste Banská Bystrica mala pôrodnosť aj úmrtnosť od roku 2001 stúpajúci trend. V roku 2021 v porovnaní s predchádzajúcim rokom pôrodnosť aj úmrtnosť vzrástla. Pomerne vysoký nárast úmrtnosti súvisel aj s pandémiou ochorenia COVID-19.

V okrese Banská Bystrica bol od roku 2008, s výnimkou rokov 2014 a 2015, zaznamenaný prirodzený prírastok obyvateľstva. Od roku 2019 dochádza každoročne opäť k prirodzenému úbytku. V okrese Brezno naďalej pretrváva prirodzený úbytok obyvateľstva.

K 31.12.2021 žilo v okrese Banská Bystrica 108 120 obyvateľov a v okrese Brezno 58 965 obyvateľov. Veková štruktúra obyvateľstva poukazuje na pokračujúce starnutie populácie v obidvoch okresoch. V roku 2021 vo vekovej štruktúre obyvateľov obidvoch okresov stúpol podiel obyvateľov v predproduktívnom a v poproduktívnom veku a klesol podiel obyvateľov v produktívnom veku.

Priemerný vek obyvateľov okresu Banská Bystrica k 31.12.2021 bol 43,59, v okrese Brezno 42,72, v Banskobystrickom kraji 42,27 a v Slovenskej republike 41,39. Index starnutia bol v oboch okresoch vyšší ako v Banskobystrickom kraji aj ako v Slovenskej republike: okres Banská Bystrica 139,95; okres Brezno 129,62; Banskobystrický kraj 121,78 a Slovenská republika 108,27. V uvedených územných celkoch došlo oproti predchádzajúcemu roku k nárastu priemerného veku aj indexu starnutia. Dlhoročný nárast strednej dĺžky života pri narodení u obidvoch pohlaví vo všetkých uvádzaných územných celkoch bol vystriedaný poklesom.

Tabuľka 1 Počty obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a SR v r. 2021

Okres	Počiatočný stav (k 1.1.2021)			Koncový stav (k 31.12.2021)		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
Banská Bystrica	51 917	56 813	108 730	51 636	56 484	108 120
Brezno	28 954	30 492	59 446	28 699	30 266	58 965
BB-kraj	304 153	321 448	625 601	620 986	302 003	318 983
SR	2 665 376	2 783 894	5 449 270	5 434 712	2 657 903	2 776 809

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 2 Stredný stav obyvateľov k 1. 7. 2021

Okres	Stredný stav obyvateľov (k 1.7.2021)		
	Muži	Ženy	Spolu
Banská Bystrica	51 776,5	56 648,5	108 425
Brezno	28 826,5	30 379	59 205,5
BB-kraj	303 078	320 215,5	623 293,5
SR	2 661 639,5	2 780 351,5	5 441 991

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 3 Počty obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno v okresných sídlach a ostatných obciach obidvoch okresov k 31.12.2021

Bývajúce obyvateľstvo		absolútne počty	% z počtu obyvateľov okresu
okres Banská Bystrica	mesto B.Bystrica	75 317	69,66
	ostatné obce	32 803	30,34
	spolu	108 120	100,00
okres Brezno	mesto Brezno	19 956	33,84
	ostatné obce	39 009	66,16
	spolu	58 965	100,00

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 4 Vývoj počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa okresných sídel a ostatných obcí v rokoch 1970, 1980, 1990, 2000, 2010, 2020 a 2021

Okresné sídlo Ostatné obce Okresy spolu	Bývajúce obyvateľstvo						
	1970	1980	1990	2000	2010	2020	2021
Banská Bystrica	47 728	66 412	88 390	84 000	79 819	77 719	75 317
Brezno	12 843	17 872	22 477	22 871	21 778	20 736	19 956
ostatné obce okresov spolu	82 601	77 335	68 349	71 432	73 134	73 081	71 812
okres B. Bystrica a Brezno spolu	143 172	161 619	179 216	178 715	174 731	171 536	167 085

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Poznámka: Za roky 1970 a 1980 sú údaje z cenzu, za roky 1990, 2000, 2010, 2020 a 2021 údaje k 31.12. príslušných rokov.

Tabuľka 5 Rozdiel počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno za ostatných 10 rokov, stav k 31.12.

Okres Okresné sídlo Ostatné obce okresu	Bývajúce obyvateľstvo		Rozdiel 2021 – 2011	
	2021	2011	absolútne čísla	%
okres Banská Bystrica	108 120	111 180	-3 060	-2,75
mesto Banská Bystrica	75 317	79 775	-4 458	-5,59
ostatné obce okresu B. Bystrica	32 803	31 405	1 398	4,45
okres Brezno	58 965	64 076	-5 111	-7,98
mesto Brezno	19 956	21 812	-1 856	-8,51
ostatné obce okresu Brezno	39 009	42 264	-3 255	-7,70
spolu okresy B.Bystrica, Brezno	167 085	175 256	-8 171	-4,66
ostatné obce okresov spolu	71 812	73 669	-1 857	-2,52

Tabuľka 6 Počet obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa obcí a rokov 2012 - 2021, stav k 31.12.

Obec	Počet obyvateľov									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Okres spolu	111 148	111 112	111 018	110 920	110 925	110 931	110 941	110 716	110 631	108 120
Badín	1 858	1 876	1 928	1 936	1 999	2 006	2 002	2 028	2 045	2035
Baláže	220	215	216	211	217	218	220	218	221	230
B. Bystrica	79 583	79 368	79 027	78 758	78 635	78 484	78 372	78 084	77 719	75 317
Brusno	2 121	2 137	2 145	2 172	2 154	2 148	2 169	2 167	2 188	2 144
Čerín	450	453	459	446	441	448	443	438	452	461
Dolná Mičiná	378	383	392	392	392	401	409	435	440	469
D. Harmanec	253	248	246	247	244	249	269	263	272	257
Donovaly	213	224	222	227	225	234	253	255	260	248
Dúbravica	288	391	395	413	420	417	419	420	423	422
Harmanec	864	856	869	861	864	864	849	839	839	827
Hiadef	515	514	521	520	517	521	520	525	519	516
Horná Mičiná	567	579	607	619	619	629	634	628	640	672
Horné Pršany	380	378	383	389	394	391	390	398	397	383
Hrochoť	1 494	1 494	1 502	1 501	1 492	1 488	1 478	1 472	1 463	1445
Hronsek	661	653	661	667	669	662	663	654	670	657
Kordíky	388	405	411	416	433	445	453	474	486	481
Králiky	630	634	638	636	643	647	667	686	684	707
Kyncelová	386	380	376	367	366	367	371	374	369	383
Ľubietová	1 138	1 160	1 171	1 204	1 211	1 212	1 216	1 219	1 251	1 239
Lučatín	653	651	649	649	656	657	656	666	669	681
Malachov	1 053	1 070	1 081	1 091	1 092	1 095	1 097	1 106	1 115	1 114
Medzibrod	1 345	1 341	1 359	1 356	1 367	1 390	1 387	1 383	1 388	1 376
Moštenica	219	217	215	222	224	235	238	235	244	229
Motyčky	110	110	110	107	116	115	114	108	106	106
Môlča	347	353	354	370	374	371	371	371	387	427
Nemce	1 161	1 182	1 183	1 187	1 158	1 156	1 171	1 161	1 171	1 167
Oravce	185	182	183	181	180	182	181	180	178	177
Podkonice	866	877	883	882	885	907	912	913	918	915
Pohr. Bukovec	101	105	110	110	105	111	120	118	117	116
Poniky	1 573	1 564	1 564	1 569	1 569	1 572	1 565	1 555	1 573	1536
Povrazník	142	137	138	138	143	141	140	141	143	144
Priečhod	909	908	917	918	923	949	952	968	993	1015
Riečka	742	751	764	779	802	804	812	826	838	840
Sebedín-Bečov	369	368	369	369	368	366	372	362	361	363
Selce	2 185	2 175	2 161	2 154	2 152	2 159	2 143	2 122	2 140	2139
Slov. Ľupča	3 204	3 221	3 235	3 244	3 238	3 253	3 285	3 257	3 260	3257
Staré Hory	534	542	554	554	556	551	558	555	552	549
Strelníky	779	783	782	779	776	762	780	777	782	772
Špania Dolina	188	192	197	200	202	213	213	215	218	222
Tajov	573	592	598	619	637	642	652	655	667	661
Turecká	147	147	147	146	152	149	150	147	154	156
Vlkanová	1 276	1 296	1 296	1 314	1 315	1 320	1 320	1 318	1 319	1 265

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 7 Prirodený prírastok/úbytok obyvateľstva v okrese Banská Bystrica podľa obcí a rokov 2012 - 2021, stav k 31.12.

Obec	Prirodený prírastok / úbytok									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Okres spolu	10	24	-10	-1	37	15	25	-33	-68	-404
Badín	5	-3	5	-6	2	-6	-10	-2	-6	-3
Baláže	-2	0	0	-4	2	3	-3	-3	-1	0
B. Bystrica	58	66	47	65	92	22	55	34	-37	-263
Brusno	-10	1	-6	-10	-10	-11	-4	-11	-3	-14
Čerín	-4	2	1	-6	-3	5	-1	3	4	-1
Dolná Mičiná	-3	0	4	1	3	-1	-2	5	1	3
D. Harmanec	0	1	-4	0	-1	-2	0	-1	2	1
Donovaly	-2	0	-1	2	0	0	-1	1	2	0
Dúbravica	5	3	4	2	3	5	-3	2	2	3
Harmanec	-3	0	1	-5	-1	3	3	-9	-2	-9
Hiadel'	2	-4	-3	-5	-7	4	-7	2	-4	-1
Horná Mičiná	4	1	4	8	-3	6	2	4	1	2
Horné Pršany	1	0	1	1	-1	-3	2	1	-4	-4
Hrochoť	-17	-8	2	-9	0	-2	-2	-6	-8	-13
Hronsek	2	-4	-3	-1	0	-9	1	-4	5	-2
Kordíky	3	3	-2	-3	2	-1	3	4	0	-3
Králiky	-3	-1	4	-5	1	-3	-5	3	-3	1
Kyncelová	-1	0	-2	-3	3	-1	3	0	-1	-6
Ľubietová	13	2	2	2	0	0	-2	4	5	-4
Lučatín	-1	-5	-5	3	4	0	-1	3	-1	-3
Malachov	-11	2	-6	-5	1	0	-6	-7	-2	-5
Medzibrod	-5	-5	-8	0	-9	13	-9	-7	-5	-5
Moštenica	-2	-4	0	-4	-3	-1	-1	0	1	-2
Motyčky	-1	-2	0	-1	-1	0	-3	-3	1	-1
Môlča	-2	-1	-1	2	5	-5	-2	3	1	6
Nemce	2	1	-3	-2	-6	3	1	5	6	-8
Oravce	2	-2	-2	-1	-1	-1	2	0	0	1
Podkonice	0	-2	-10	-2	-5	1	-1	-6	-2	-2
P. Bukovec	-3	-2	0	-1	-1	1	2	0	0	1
Poniky	-3	-12	-14	-6	-4	2	-5	-5	5	-7
Povrazník	-2	-2	1	1	-1	-2	-1	-1	1	-2
Priechod	-3	0	-4	0	-4	6	-5	4	-4	-6
Riečka	2	6	3	7	-2	2	2	-2	3	-4
Sebedín-Bečov	-8	1	1	3	-3	-5	0	-3	-3	1
Selce	5	-4	-8	-6	-4	1	7	-14	-4	-15
Slov. Ľupča	-1	-6	-15	-13	-8	-9	13	-15	-1	-13
Staré Hory	-1	0	5	-2	2	0	3	1	-3	-5
Strelníky	0	-2	0	-5	-2	-4	1	-14	-4	-3
Špania Dolina	-4	0	-1	-1	-3	3	-2	-1	-1	0
Tajov	-2	4	1	8	0	0	-3	-2	2	-4
Turecká	-2	1	-2	-1	-1	-3	-1	-1	-1	-3
Vlkanová	2	-1	4	1	1	4	5	5	-10	-12

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 8 Počet obyvateľov okresu Brezno podľa obcí a rokov 2012 - 2021, stav k 31.12.

Obec	Počet obyvateľov									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Okres spolu	63 696	63 326	62 971	62 616	62 298	61 959	61 630	61 269	60 905	58 965
Bacúch	995	986	972	966	952	946	929	911	898	902
Beňuš	1 181	1 168	1 170	1 172	1 159	1 157	1 162	1 170	1 178	1 138
Braváčovo	703	695	694	691	682	680	686	688	687	673
Brezno	21 703	21 534	21 331	21 215	21 148	21 082	20 953	20 889	20 736	19 956
Bystrá	188	193	193	192	191	192	186	181	177	156
Čierny Balog	5 214	5 206	5 185	5 168	5 181	5 132	5 081	5 090	5 116	5 011
Dolná Lehota	779	769	764	751	751	732	731	721	710	689
Drábsko	206	205	209	210	208	201	197	194	181	166
Heľpa	2 755	2 729	2 686	2 657	2 635	2 614	2 609	2 550	2 498	2 428
Horná Lehota	596	598	596	596	605	596	592	602	601	592
Hronec	1 192	1 200	1 220	1 231	1 222	1 216	1 212	1 201	1 182	1 143
Jarabá	48	45	42	41	42	40	41	41	42	37
Jasenie	1 188	1 197	1 197	1 179	1 179	1 176	1 170	1 167	1 175	1 145
Lom nad Rimav.	289	277	274	277	269	266	257	250	240	228
Michalová	1 384	1 378	1 372	1 355	1 353	1 361	1 364	1 358	1 341	1 280
Mýto pod Ďumb.	518	519	524	515	516	511	533	528	529	509
Nemecká	1 829	1 810	1 826	1 809	1 805	1 790	1 786	1 786	1 770	1 717
Osrblie	381	391	379	380	380	373	364	368	369	360
Podbrezová	4 057	4 014	3 965	3 926	3 887	3 882	3 860	3 797	3 795	3 572
Pohorelá	2 293	2 286	2 272	2 260	2 233	2 212	2 172	2 158	2 132	2 121
Pohron. Polhora	1 756	1 771	1 768	1 753	1 745	1 730	1 715	1 710	1 729	1 683
Polomka	3 042	3 027	3 028	3 038	2 993	2 982	2 970	2 964	2 959	2 900
Predajná	1 335	1 341	1 338	1 349	1 332	1 328	1 329	1 316	1 306	1 300
Ráztoka	284	279	281	278	274	290	285	273	271	283
Sihla	205	201	196	190	186	184	185	191	190	191
Šumiac	1 316	1 310	1 290	1 278	1 282	1 272	1 279	1 268	1 267	1 338
Telgárt	1 545	1 534	1 530	1 542	1 530	1 532	1 534	1 516	1 519	1 460
Valaská	3 873	3 828	3 826	3 781	3 757	3 726	3 687	3 627	3 583	3 414
Valkovňa	414	413	422	422	422	430	436	437	441	421
Závadka n.Hron.	2 427	2 422	2 420	2 394	2 379	2 326	2 325	2 317	2 283	2 152

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 9 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okrese Brezno podľa obcí a rokov 2012 - 2021

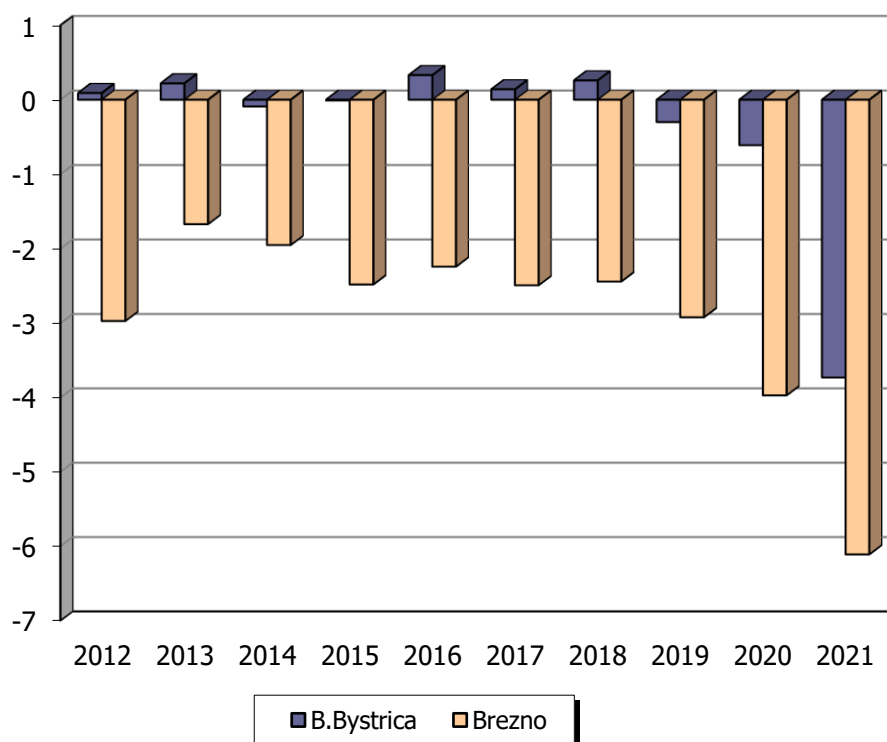
Obec	Prirodzený prírastok / úbytok									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Okres spolu	-190	-106	-123	-156	-140	-155	-151	-179	-243	-362
Bacúch	-10	-1	-15	-11	-11	-14	-18	-13	-15	-4
Beňuš	4	-8	-10	-5	-7	-11	10	-1	-1	-3
Braväcovo	-3	-8	-7	-3	-5	-8	2	-4	-2	-10
Brezno	-8	-1	-221	4	-27	9	-12	16	-58	-69
Bystrá	-2	-1	0	0	-1	-3	6	-2	-4	-4
Čierny Balog	3	-26	1	-20	9	-6	-12	-4	7	-7
Dolná Lehota	-2	0	-7	-7	1	-5	-1	-5	-11	-4
Drábsko	-6	-1	0	0	-2	-6	-3	-4	-12	-4
Hel'pa	-12	-20	-17	-17	-18	-12	-9	-34	-45	-34
Horná Lehota	-1	-3	0	-8	-4	-3	-1	-1	1	-4
Hronec	-10	-2	-4	-3	-7	-7	0	-14	-12	-10
Jarabá	-1	-2	-1	0	0	-1	0	0	0	-2
Jasenie	-3	-7	-4	-10	-4	-8	-10	-4	-2	-9
Lom nad Rimav.	-4	-6	1	1	-5	0	-5	-4	-5	-2
Michalová	-7	0	-4	-9	-3	-3	2	1	-5	-5
Mýto pod Ďumb.	-7	-3	0	-9	-2	-6	-6	-9	-1	-2
Nemecká	-22	-3	3	-12	-10	-1	-6	-19	-21	-9
Osrblie	-5	4	-5	-6	-5	-7	-5	-2	-3	-4
Podbrezová	-15	-14	-10	-3	0	-7	-14	-27	-15	-25
Pohorelá	-26	3	-14	-9	-19	-8	-20	-11	-16	-32
Pohron.Polhora	0	11	1	5	3	-5	-8	3	6	-16
Polomka	-13	-9	17	2	4	-1	-9	-6	-6	-15
Predajná	-12	-3	-11	-6	-2	-6	-11	-6	-11	-4
Ráztoka	-1	-3	1	0	0	-4	-1	-1	-3	-3
Sihla	2	0	-2	-2	-2	-1	-2	1	0	0
Šumiac	-10	-7	-7	-7	0	-7	6	-1	1	-3
Telgárt	5	8	7	1	2	3	10	2	16	-15
Valaská	-17	-18	-6	-38	-28	-21	-26	-30	-26	-49
Valkovňa	-3	3	0	5	-2	3	1	1	9	3
Závadka n.Hron.	-4	11	-9	11	5	-9	3	-1	-9	-17

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 10 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2012-2021 na 1 000 obyvateľov

Okres	Roky									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Banská Bystrica	0,09	0,22	-0,09	-0,01	0,33	0,14	0,26	-0,30	-0,61	-3,73
Brezno	-2,97	-1,67	-1,95	-2,48	-2,24	-2,49	-2,44	-2,92	-3,97	-6,11

Graf 1 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2012 – 2021 (na 1 000 obyvateľov)

Tabuľka 11 Počet živonarodených a živorodenosť, počet zomretých a úmrtnosť v okresoch Banská Bystrica a Brezno (2016-20201)

Rok	Počet živonarodených		Živorodenosť		Počet zomretých		Úmrtnosť	
	BB	BR	BB	BR	BB	BR	BB	BR
2016	1 038	566	9,36	9,06	1 001	706	9,02	11,30
2017	1 015	591	9,15	9,51	1 000	746	9,01	12,01
2018	1 073	575	9,67	9,30	1 048	726	9,44	11,75
2019	1 041	552	9,39	8,99	1 074	731	9,69	11,91
2020	1 025	571	9,26	9,35	1 093	814	9,88	13,33
2021	990	554	9,13	9,36	1 394	916	12,86	15,47

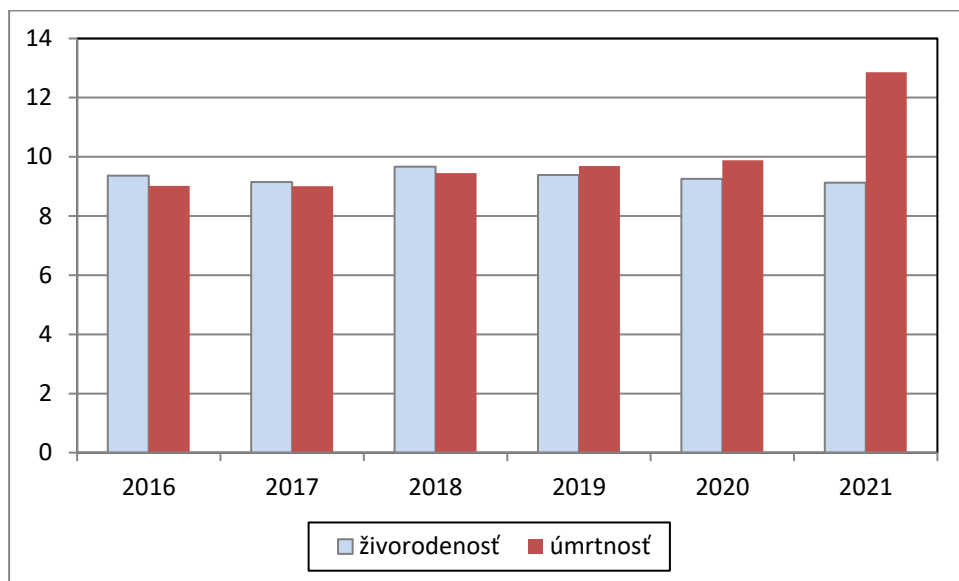
Tabuľka 12 Porovnanie živorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2016–2021)

Rok	Živorodenosť na území			
	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	SR
2016	9,36	9,06	9,57	10,60
2017	9,15	9,51	9,66	10,66
2018	9,67	9,30	9,38	10,59
2019	9,39	8,99	9,22	10,46
2020	9,26	9,35	9,28	10,38
2021	9,13	9,36	9,38	10,39

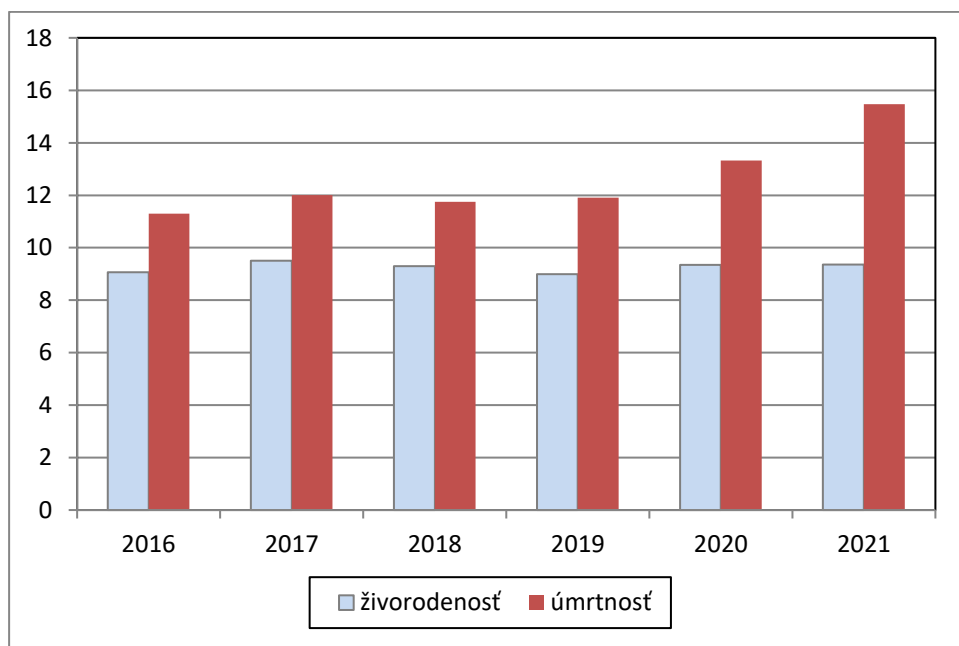
Tabuľka 13 Porovnanie úmrtnosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2016–2021)

Rok	Úmrtnosť na území			
	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	SR
2016	9,02	11,30	10,49	9,64
2017	9,01	12,01	10,79	9,91
2018	9,45	11,75	10,81	9,97
2019	9,69	11,91	11,00	9,76
2020	9,88	13,33	11,64	10,82
2021	12,86	15,47	15,15	13,50

Graf 2 Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Banská Bystrica v rokoch 2016 - 2021

Graf 3 Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Brezno v rokoch 2016 - 2021

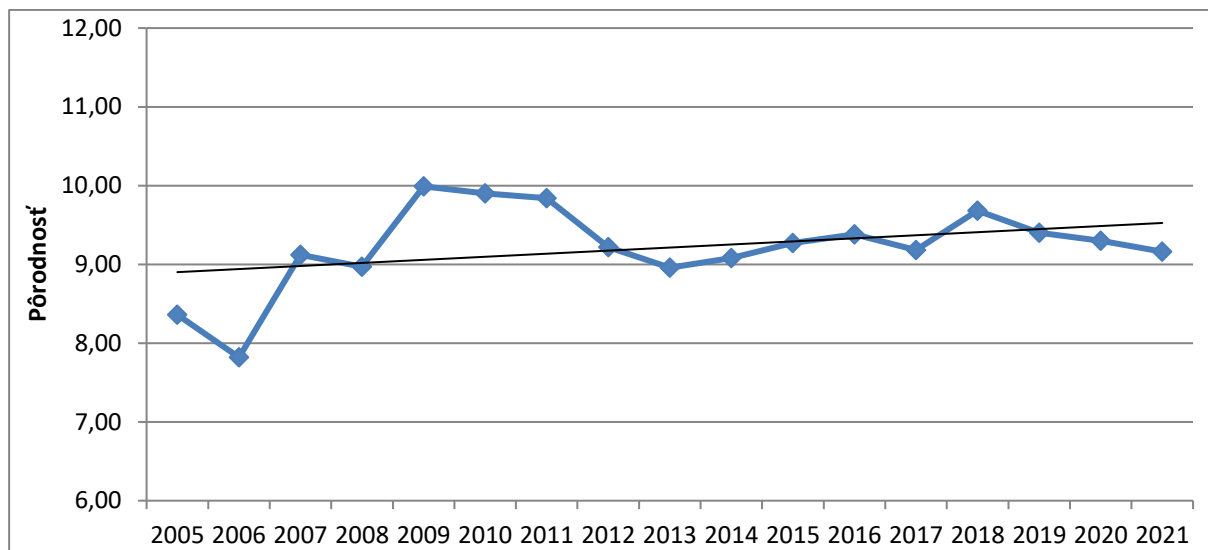
Tabuľka 14 Vývoj pôrodnosti a úmrtnosti v okrese Banská Bystrica v rokoch 2001–2021

Rok	Pôrodnosť	Úmrtnosť
2001	7,76	8,65
2002	7,42	9,07
2003	7,59	8,77
2004	8,07	8,81
2005	8,36	9,81
2006	7,82	9,42
2007	9,12	9,10
2008	8,97	8,78
2009	9,99	8,85
2010	9,90	9,17
2011	9,84	9,25
2012	9,22	8,75
2013	8,96	8,74
2014	9,08	9,15
2015	9,27	9,24
2016	9,38	9,02
2017	9,18	9,01
2018	9,68	9,45
2019	9,40	9,69
2020	9,30	9,88
2021	9,16	12,86

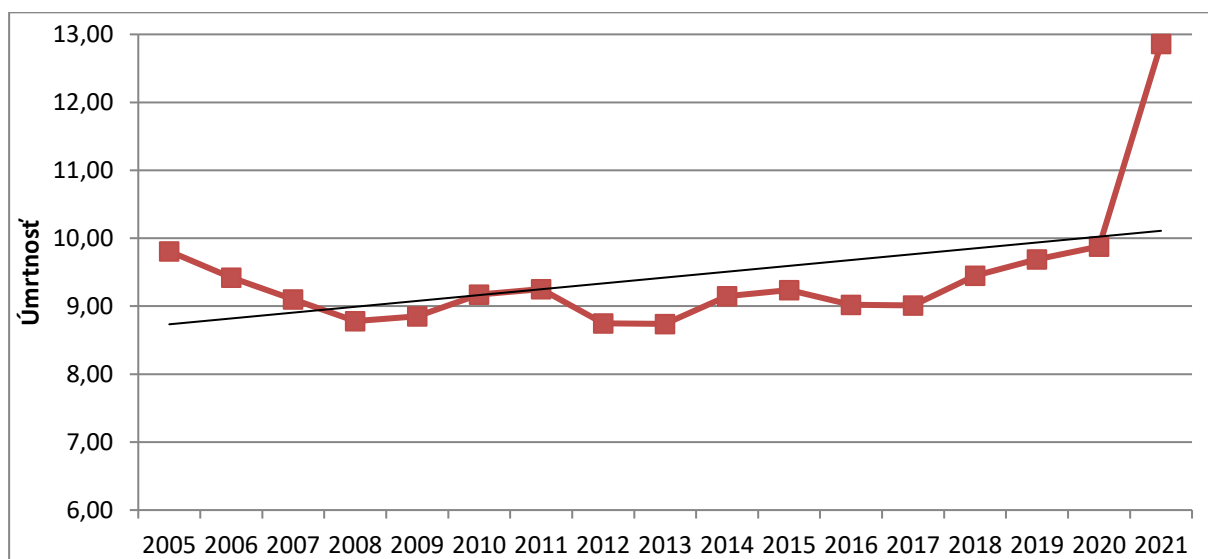
Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **pôrodnosť** – počet narodených na 1 000 obyvateľov stredného stavu
úmrtnosť – počet zomretých na 1 000 obyvateľov stredného stavu

Graf 4 Trendový graf pôrodnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2005 – 2021

Graf 5 Trendový graf úmrtnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2005 – 2021

Tabuľka 15 Štruktúra zomretých podľa pohlavia a obdobia produktivity v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2021

Územie	Spolu	Predprod. vek	Produktívny vek	Poprod. vek	Štruktúra zomretých v %		
					predprod. vek	produkt. vek	poprod. vek
Muži							
okres BB	728	4	190	534	0,55	26,10	73,35
mesto BB	527	2	137	388	0,38	26,00	73,62
okres BR	469	3	144	322	0,64	30,70	68,66
mesto BR	136	0	36	100	0,00	26,47	73,53
BB – kraj	4 829	27	1 458	3 344	0,56	30,19	69,25
SR	37 898	220	11 358	26 320	0,58	29,97	69,45
Ženy							
okres BB	666	3	94	569	0,45	14,11	85,44
mesto BB	465	1	68	396	0,22	14,62	85,16
okres BR	447	0	52	395	0,00	11,63	88,37
mesto BR	117	0	13	104	0,00	11,11	88,89
BB – kraj	4 615	17	624	3 974	0,37	13,52	86,11
SR	35 563	174	5 027	30 362	0,49	14,14	85,38
Spolu							
okres BB	1 394	7	284	1 103	0,50	20,37	79,12
mesto BB	992	3	205	784	0,30	20,67	79,03
okres BR	916	3	196	717	0,33	21,40	78,28
mesto BR	253	0	49	204	0,00	19,37	80,63
BB – kraj	9 444	44	2 082	7 318	0,47	22,05	77,49
SR	73 461	394	16 385	26 682	0,54	22,30	36,32

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: predproduktívny vek 0 - 14 rokov
produktívny vek 15 - 64 rokov
poproduktívny vek 65+ rokov

Tabuľka 16 Priemerný vek zomretých podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2021

Územie	Muži	Ženy	Spolu
okres B.Bystrica	71,40	77,78	74,45
mesto B.Bystrica	71,63	77,45	74,36
okres Brezno	69,38	78,49	73,82
mesto Brezno	71,67	78,35	74,76
Banskobystrický kraj	69,68	77,65	73,58
Slovenská republika	70,06	77,53	73,67

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 17 Počet úmrtí podľa veku a pohlavia v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2021

	Okres Banská Bystrica			Okres Brezno		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
0 roč.	2	2	4	3	0	3
1 – 4	1	0	1	0	0	0
5 – 9	1	1	2	0	0	0
10 – 14	0	0	0	0	0	0
15 – 19	0	0	0	0	1	1
20 – 24	2	3	5	2	0	2
25 – 29	6	0	6	4	0	4
30 – 34	5	5	10	4	2	6
35 – 39	8	1	9	4	1	5
40 – 44	11	3	14	12	5	17
45 – 49	14	6	20	12	4	16
50 – 54	25	12	37	17	10	27
55 – 59	44	19	63	41	12	53
60 – 64	75	45	120	48	17	65
65 – 69	110	57	167	81	46	127
70 – 74	115	79	194	72	47	119
75 – 79	112	103	215	60	66	126
80 – 84	78	113	191	48	77	125
85 +	119	217	336	61	159	220
SPOLU	728	666	1 394	469	447	916

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 18 Úmrtia podľa hlavných príčin smrti v r. 2021

Územie	Kardiovask. ochorenia		Nádory		Respirač. ochorenia		Gastroint. ochorenia		Externé príčiny		Ostatné ochorenia		Celk. počet úmrtí
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	
Muži													
okres B.Bystrica	269	519,5	142	274,3	58	112,0	33	63,7	33	63,7	193	372,8	728
okres Brezno	168	582,8	84	291,4	50	173,5	31	107,5	35	121,4	101	350,4	469
BB-kraj	1 761	581,0	891	294,0	380	125,4	262	86,4	250	82,5	1285	424,0	4 829
Slovenská republika	13147	493,9	7 190	270,1	3 281	123,3	2 033	76,4	1 817	68,3	1040	391,9	37898
Ženy													
okres B.Bystrica	281	496,0	135	238,3	37	65,3	19	33,5	18	31,8	176	310,7	666
okres Brezno	199	655,1	64	210,7	38	125,1	16	52,7	9	29,6	121	398,3	447
BB-kraj	2 165	676,1	697	217,7	313	97,7	137	42,8	91	28,4	1212	378,5	4 615
Slovenská republika	15190	546,3	5 849	210,4	3 025	108,8	1 162	41,8	659	23,7	9678	348,1	35563
Spolu													
okres B.Bystrica	550	507,3	277	255,5	95	87,6	52	48,0	51	47,0	369	340,3	1 394
okres Brezno	367	619,9	148	250,0	88	148,6	47	79,4	44	74,3	222	375,0	916
BB-kraj	3 926	629,9	1 588	254,8	693	111,2	399	64,0	341	54,7	2 497	400,6	9 444
Slovenská republika	28337	520,7	13039	239,6	6 306	115,9	3 195	58,7	2 476	45,5	20108	369,5	73461

Vysvetlivky: **abs.** - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 100 000 obyvateľov stredného priemerného stavu

Tabuľka 19 Úmrtia na kardiovaskulárne a nádorové ochorenia podľa pohlavia a vzťahu k ekonomickej aktivite v r. 2021

Územie	Pohl.	Spolu		Predprod. vek		Produkt. vek		Poprod. vek		%		
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	Pred.	Prod.	Popr.
Kardiovaskulárne ochorenia												
okr. B.Bystrica	M	269	519,5	0	0,0	61	173,0	208	2413,3	0,00	22,68	77,32
	Ž	281	496,0	0	0,0	16	44,0	265	2077,5	0,00	5,70	94,30
okr. Brezno	M	168	582,8	0	0,0	42	208,8	126	2903,6	0,00	25,00	75,00
	Ž	199	655,1	0	0,0	13	67,0	186	2758,8	0,00	6,53	93,47
BB-kraj	M	1 761	581,0	0	0,0	422	200,2	1 339	2999,6	0,00	23,96	76,04
	Ž	2 165	676,1	1	0,3	133	64,5	2 031	2972,3	0,05	6,14	93,81
SR	M	13147	493,9	7	0,4	3 099	168,4	10041	2669,1	0,05	23,57	76,38
	Ž	15190	546,3	7	0,3	959	53,4	14224	2536,0	0,05	6,31	93,64
Nádorové ochorenia												
okr. B.Bystrica	M	142	274,3	1	12,7	36	102,1	105	1218,2	0,70	25,35	73,95
	Ž	135	238,3	0	0,0	37	101,7	98	768,3	0,00	27,41	72,59
okr. Brezno	M	84	291,4	0	0,0	25	124,3	59	1359,6	0,00	29,76	70,24
	Ž	64	210,7	0	0,0	11	56,7	53	786,1	0,00	17,19	82,81
BB-kraj	M	891	294,0	1	2,1	276	130,9	614	1375,5	0,11	30,98	68,91
	Ž	697	217,7	1	2,2	178	86,4	518	758,1	0,14	25,54	74,32
SR	M	7 190	270,1	15	3,4	2 055	111,7	5 120	1361,0	0,21	28,58	71,21
	Ž	5 849	210,4	4	0,9	1 438	80,1	4 407	785,7	0,07	24,59	75,34

Vysvetlivky: **abs** - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 100 000 obyvateľov stredného stavu

Tabuľka 20 Podiel jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v r. 2021

Územie	KV	N	RES	GI	EXT	OST	Počet úmrtí (100%)
Muži							
okres Banská Bystrica	36,95	19,51	7,97	4,53	4,53	26,51	728
okres Brezno	35,82	17,91	10,66	6,61	7,46	21,54	469
Banskobystrický kraj	36,47	18,45	7,87	5,43	5,18	26,61	4 829
Slovenská republika	34,69	18,97	8,66	5,36	4,79	27,52	37898
Ženy							
okres Banská Bystrica	42,19	20,27	5,56	2,85	2,70	26,43	666
okres Brezno	44,52	14,32	8,50	3,58	2,01	27,07	447
Banskobystrický kraj	46,91	15,10	6,78	2,97	1,97	26,26	4 615
Slovenská republika	42,71	16,45	8,51	3,27	1,85	27,21	35563
Spolu							
okres Banská Bystrica	39,45	19,87	6,81	3,73	3,66	26,47	1 394
okres Brezno	40,07	16,16	9,61	5,13	4,80	24,24	916
Banskobystrický kraj	41,57	16,81	7,34	4,22	3,61	26,44	9 444
Slovenská republika	38,57	17,75	8,58	4,35	3,37	27,37	73461

Vysvetlivky: **KV** - kardiovaskulárne ochorenia (srdcovo-cievne ochorenia)
N - nádorové ochorenia
RES - respiračné ochorenia (ochorenia dýchacej sústavy)
GI - gastrointestinálne ochorenia (ochorenia tráviacej sústavy)
EXT - externé príčiny (úrazy, otravy, utopenie, poškodenia dymom a ohňom, úmyselné sebapoškodenia, napadnutia a všetky iné vonkajšie príčiny)
OST - ostatné

Tabuľka 21 Vývoj podielu jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v rokoch 2010 - 2021

Kardiovaskulárne ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2010	47,05	51,10	53,16	53,40
2011	46,45	54,11	53,70	52,61
2012	47,24	53,67	52,83	52,97
2013	48,30	50,07	50,15	50,28
2014	48,13	49,41	48,61	49,07
2015	46,24	47,76	49,34	48,13
2016	42,66	45,61	47,84	48,21
2017	45,10	46,11	48,68	48,32
2018	42,08	42,84	47,82	46,71
2019	47,86	44,05	48,78	47,37
2020	44,92	41,89	47,27	46,02
2021	39,45	40,07	41,57	38,57

Nádorové ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2010	23,77	21,79	21,84	22,80
2011	25,17	18,18	21,19	23,26
2012	24,82	18,96	22,59	23,26
2013	25,23	23,91	24,13	25,04
2014	25,39	25,52	25,80	26,23
2015	25,27	23,67	24,50	25,37
2016	26,07	23,51	25,38	25,91
2017	25,50	23,46	25,20	25,35
2018	27,67	24,66	24,46	25,56
2019	23,46	22,02	23,90	25,36
2020	25,89	23,10	23,83	23,74
2021	19,87	16,16	16,81	17,75

Respiračné ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2010	9,63	7,39	6,77	6,20
2011	8,36	10,26	7,25	6,30
2012	7,64	8,14	6,49	6,40
2013	9,06	7,17	7,34	6,65
2014	6,79	7,82	7,00	6,39
2015	6,83	6,35	7,12	7,53
2016	6,19	7,65	6,78	6,88
2017	6,30	8,04	6,47	7,26
2018	6,97	8,40	7,25	7,69
2019	7,36	8,07	7,36	7,55
2020	6,40	10,93	6,64	6,41
2021	6,81	9,61	7,34	8,58

Tabuľka 21 pokračovanie**Gastrointestinálne ochorenia**

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2010	5,11	6,10	5,25	5,32
2011	5,73	5,57	5,65	5,53
2012	5,93	6,28	5,55	5,42
2013	4,53	5,63	5,27	4,98
2014	5,31	4,42	5,32	5,13
2015	5,46	4,62	5,23	5,23
2016	6,99	6,80	5,64	5,41
2017	5,30	6,70	5,24	5,26
2018	6,49	4,41	5,65	5,68
2019	5,03	6,16	5,26	5,30
2020	4,57	4,91	5,23	4,89
2021	3,73	5,13	4,22	4,35

Externé príčiny

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2010	5,89	6,63	5,94	5,51
2011	5,64	5,28	5,45	5,44
2012	5,93	6,14	5,28	5,20
2013	5,15	6,19	5,50	5,43
2014	6,10	5,60	5,77	5,41
2015	6,34	8,23	6,23	5,66
2016	5,99	6,23	5,23	5,23
2017	5,10	6,17	5,37	5,10
2018	5,34	5,51	4,99	5,15
2019	5,40	6,84	5,08	4,96
2020	4,12	4,55	3,87	4,09
2021	3,66	4,80	3,61	3,37

Ostatné ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2010	8,55	7,26	7,04	6,77
2011	8,65	6,60	6,76	6,86
2012	8,44	6,81	7,26	6,75
2013	7,73	7,03	7,61	7,02
2014	8,27	7,23	7,50	7,77
2015	9,85	9,38	7,58	8,08
2016	12,10	10,20	9,13	8,36
2017	12,70	9,25	9,03	8,71
2018	11,45	14,19	9,83	9,21
2019	10,89	12,86	9,62	9,46
2020	14,09	14,52	13,29	14,35
2021	26,47	24,24	26,44	27,37

Tabuľka 22 Vývoj mŕtvorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2013 – 2021

Územie	Mŕtvorodenosť								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
okres Banská Bystrica	1,00	1,98	4,86	2,88	2,95	0,93	0,96	3,89	3,02
okres Brezno	4,93	8,93	9,22	7,02	0,00	8,62	5,41	3,49	3,60
Banskobystrický kraj	2,79	3,29	4,55	3,19	2,06	5,07	3,18	3,67	4,43
Slovenská republika	2,96	3,01	3,30	2,77	2,74	2,92	2,83	3,17	3,33

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: mŕtvorodenosť - počet mŕtvonarodených na 1000 narodených detí (živo aj mŕtvo)

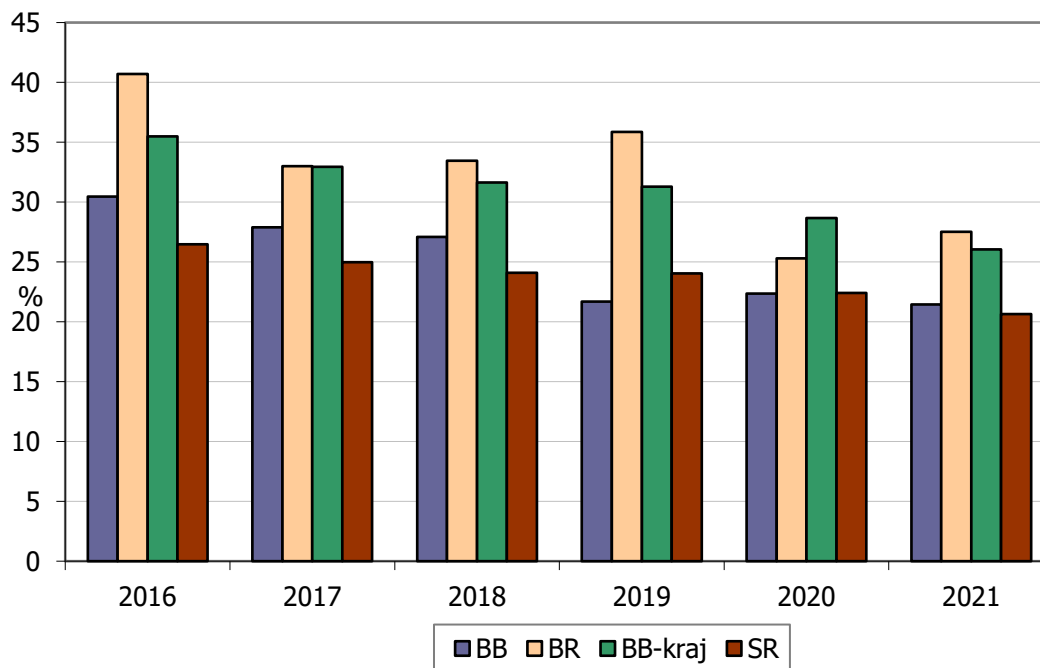
Tabuľka 23 Potraty podľa druhu a územia trvalého bydliska ženy v rokoch 2019 – 2021

Územie trvalého bydliska ženy	Rok	Potraty				
		Spolu	Samo-voľné	UPT	Spolu na 100 narodených	UPT na 100 narodených
okres B.Bystrica	2019	226	98	128	21,69	12,28
	2020	230	116	114	22,35	11,08
	2021	213	111	102	21,45	10,27
okres Brezno	2019	199	94	105	35,86	18,92
	2020	145	60	85	25,31	14,83
	2021	153	78	75	27,52	13,49
Banskobystrický kraj	2019	1 869	755	1 114	31,28	18,64
	2020	1 721	751	970	28,68	16,17
	2021	1 531	696	835	26,06	14,21
Slovenská republika	2019	13 760	7 078	6 682	24,05	11,68
	2020	12 737	6 557	6 180	22,41	10,87
	2021	11 719	6 167	5 552	20,65	9,78

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: UPT - umelo prerušené tehotenstvá
Relatívne údaje sú vypočítané na 100 narodených spolu (živo aj mŕtvo)

Graf 6 Index potratovosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2016-2021

Tabuľka 24 Vekové zloženie obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno k 1.7.2021 (stredný stav)

Veková skupina	Okres Banská Bystrica			Okres Brezno		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
0	536	477	1 013	288,5	280	568,5
1 - 4	2 195,5	2 122,5	4 318	1 197,5	1 121,5	2 319
5 - 9	2679,5	2510	5 189,5	1 454	2366	2 820
10 - 14	2491,5	2 388	4 879,5	1 427	1 478,5	2 905,5
15 - 19	2148	2 117	4 265	1 442	1 408,5	2 850,5
20 - 24	2287	2 220	4 507	1 599,5	1 525	3 124,5
25 - 29	2984,5	3 057	6 041,5	1 977,5	1 818,5	3 796
30 - 34	3925,5	3 803,5	7 729	2 137	1 875,5	4 012,5
35 - 39	4386	4 368	8 754	2 195	2 012	4 207
40 - 44	4642	4 500	9 142	2 289	2 198	4 487
45 - 49	4314	4 301,5	8 615,5	2 292,5	2 269	4 561,5
50 - 54	3370	3 544	6 914	2 063,5	2 019	4 082,5
55 - 59	3703	4 142,5	7 845,5	2 129	2 094,5	4 223,5
60 - 64	3495	4 342	7 837	1 995	2 171	4 166
65 - 69	3474	4 432	7 906	1 753	2 164,5	3 917,5
70 - 74	2495,5	3 353,5	5 849	1 234,5	1 704,5	2 939
75 - 79	1376,5	2 294,5	3 671	662	1 225	1 887
80 - 84	749,5	1 488	2 237,5	388,5	918,5	1 307
85+	523,5	1 187,5	1 711	301,5	729,5	1 031
Spolu	51 776,5	56 648,5	108 425	28 826,5	30 379	59 205,5

Tabuľka 25 Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja a SR k 1.7.2021 (stredný stav)

Veková skupina	Banskobystrický kraj			SR		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
0	3 041	2 880,5	5 921,5	29 010	27 930,5	56 940,5
1 - 4	12 846,5	12 246,5	25 093	122 216,5	116 288,5	238 505
5 - 9	15 842,5	15 199	31 041,5	149 554	142 006,5	291 560,5
10 - 14	15 916	15 476	31 392	144 748	138 349	283 097
15 - 19	15 289	14 716,5	30 005,5	133 244,5	126 374	259 618,5
20 - 24	16 602	15 668,5	32 270,5	143 047,5	136 358,5	279 406
25 - 29	19 380,5	18 499,5	37 880	173 511,5	165 882,5	339 394
30 - 34	22 460	20 792,5	43 252,5	203 744	194 346,5	398 090,5
35 - 39	24 372,5	22 736,5	47 109	221 820	208 115,5	429 935,5
40 - 44	25 943	24 266	50 209	232 890,5	217 672,5	450 563
45 - 49	24 654	23 989	48 643	215 367	206 922,5	422 289,5
50 - 54	20 560,5	20 603,5	41 164	174 538	173 264,5	347 802,5
55 - 59	21 290	22 193,5	43 483,5	174 327	181 322	355 649
60 - 64	20 241	22 617	42 858	167 430,5	184 639,5	352 070
65 - 69	18 268,5	22 640,5	40 909	152 410,5	185 442,5	337 853
70 - 74	12 852,5	17 910,5	30 763	107 368	148 277,5	255 645,5
75 - 79	7 103,5	12 486	19 589,5	59 495	100 236	159 731
80 - 84	3 901,5	8 587	12 488,5	34 065	69 980,5	104 045,5
85+	2 513,5	6 707	9 220,5	22 852	56 942,5	79 794,5
Spolu	303 078	320 215,5	623 293,5	2 661 640	2 780 352	5 441 991

Zdroj informácií: Pracovisko SÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: Stredný stav obyvateľov sa počíta ako aritmetický priemer počiatočného (1.1.) a koncového (31.12.) stavu obyvateľstva v danom roku

Tabuľka 26 Vekové zloženie obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa pohlavia k 31.12.2021

Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	541	1,05	458	0,81	999	0,92
1 - 4	2 189	4,24	2 098	3,71	4 287	3,97
5 - 9	2 669	5,17	2 534	4,49	5 203	4,81
10 - 14	2 553	4,94	2 418	4,28	4 971	4,60
15 - 19	2 143	4,15	2 108	3,73	4 251	3,93
20 - 24	2 268	4,39	2 182	3,86	4 450	4,12
25 - 29	2 843	5,51	2 964	5,25	5 807	5,37
30 - 34	3 878	7,51	3 718	6,58	7 596	7,03
35 - 39	4 343	8,41	4 345	7,69	8 688	8,04
40 - 44	4 605	8,92	4 474	7,92	9 079	8,40
45 - 49	4 394	8,51	4 375	7,75	8 769	8,11
50 - 54	3 373	6,53	3 528	6,25	6 901	6,38
55 - 59	3 681	7,13	4 062	7,19	7 743	7,16
60 - 64	3 426	6,63	4 314	7,64	7 740	7,16
65 - 69	3 478	6,74	4 423	7,83	7 901	7,31
70 - 74	2 594	5,02	3 467	6,14	6 061	5,61
75 - 79	1 383	2,68	2 312	4,09	3 695	3,42
80 - 84	759	1,47	1 509	2,67	2 268	2,10
85+	516	1,00	1 195	2,12	1 711	1,58
Spolu	51 636	100,00	56 484	100,00	108 120	100,00

Tabuľka 27 Vekové zloženie obyvateľov okresu Brezno podľa pohlavia k 31.12.2021

Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	278	0,97	280	0,93	558	0,95
1 - 4	1 203	4,19	1 120	3,70	2 323	3,94
5 - 9	1 445	5,04	1 358	4,49	2 803	4,75
10 - 14	1 442	5,02	1 491	4,93	2 933	4,97
15 - 19	1 443	5,03	1 421	4,70	2 864	4,86
20 - 24	1 557	5,43	1 486	4,91	3 043	5,16
25 - 29	1 927	6,71	1 795	5,93	3 722	6,31
30 - 34	2 103	7,33	1 846	6,10	3 949	6,70
35 - 39	2 194	7,64	1 987	6,57	4 181	7,09
40 - 44	2 264	7,89	2 181	7,21	4 445	7,54
45 - 49	2 325	8,10	2 275	7,52	4 601	7,80
50 - 54	2 033	7,08	2 019	6,67	4 052	6,87
55 - 59	2 129	7,42	2 075	6,86	4 204	7,13
60 - 64	1 965	6,85	2 153	7,11	4 118	6,98
65 - 69	1 756	6,12	2 197	7,26	3 953	6,70
70 - 74	1 285	4,48	1 733	5,73	3 018	5,12
75 - 79	666	2,32	1 195	3,95	1 861	3,16
80 - 84	383	1,33	938	3,10	1 321	2,24
85+	300	1,05	716	2,37	1 016	1,72
Spolu	28 699	100,00	30 266	100,00	58 965	100,00

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 28 Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja podľa pohlavia k 31.12.2021

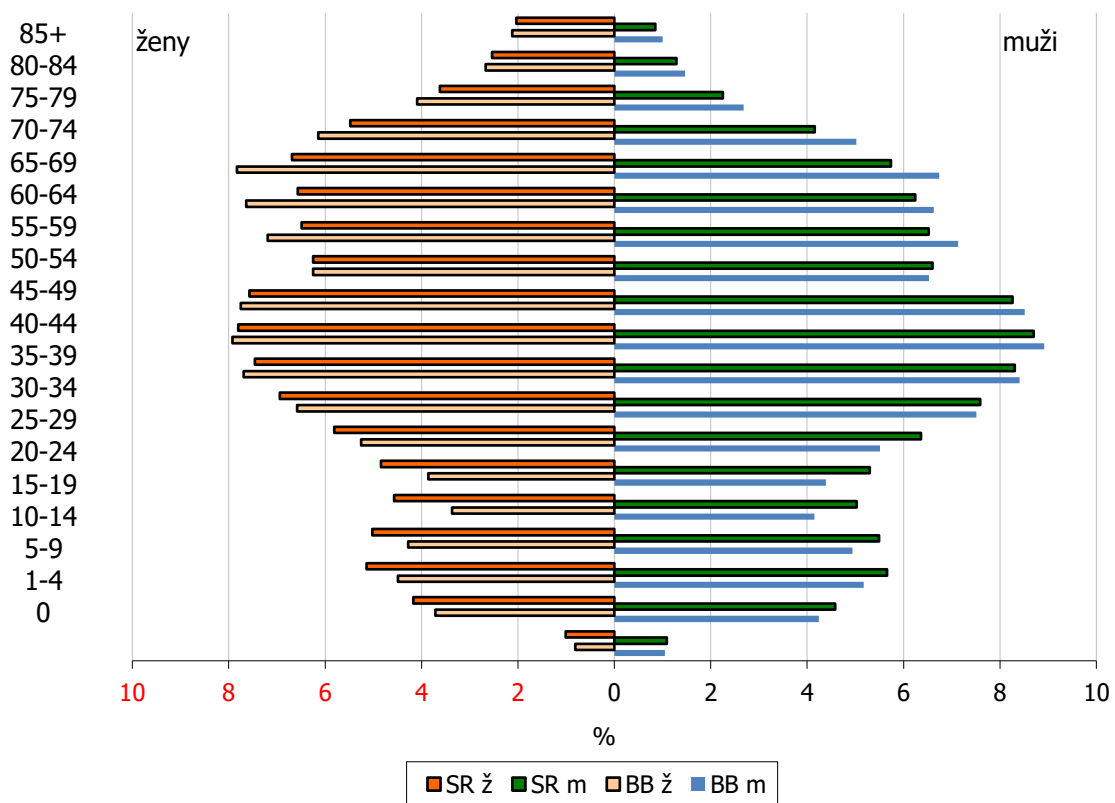
Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	3 005	1,00	2 836	0,89	5 841	0,94
1 – 4	12 752	4,22	12 178	3,82	24 930	4,01
5 – 9	15 915	5,27	15 212	4,77	31 127	5,01
10 – 14	15 954	5,28	15 496	4,86	31 450	5,06
15 – 19	15 304	5,07	14 803	4,64	30 107	4,85
20 – 24	16 325	5,41	15 387	4,82	31 712	5,11
25 – 29	18 914	6,26	18 042	5,66	36 956	5,95
30 – 34	22 126	7,33	20 474	6,42	42 600	6,86
35 – 39	24 300	8,05	22 657	7,10	46 957	7,56
40 – 44	25 620	8,48	23 966	7,51	49 586	7,99
45 – 49	25 144	8,33	24 306	7,62	49 450	7,96
50 – 54	20 493	6,79	20 496	6,43	40 989	6,60
55 – 59	21 165	7,01	22 074	6,92	43 239	6,96
60 – 64	20 001	6,62	22 359	7,01	42 360	6,82
65 – 69	18 236	6,04	22 655	7,10	40 891	6,58
70 – 74	13 283	4,40	18 371	5,76	31 654	5,10
75 – 79	7 079	2,34	12 410	3,89	19 489	3,14
80 – 84	3 896	1,29	8 650	2,71	12 546	2,02
85+	2 491	0,82	6 611	2,07	9 102	1,47
Spolu	302 003	100,00	318 983	100,00	620 986	100,00

Tabuľka 29 Vekové zloženie obyvateľov Slovenskej republiky podľa pohlavia k 31.12.2021

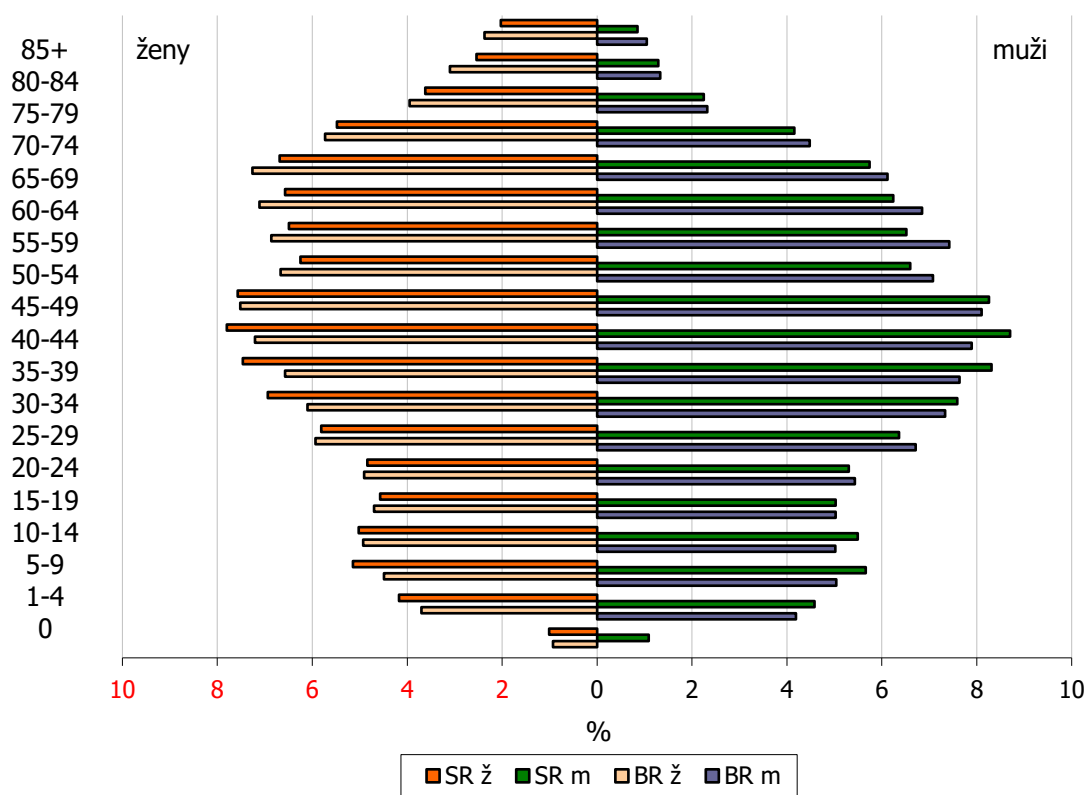
Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	28 984	1,09	28 048	1,01	57 032	1,05
1 - 4	121 619	4,58	115 746	4,17	237 365	4,37
5 - 9	150 346	5,66	142 731	5,14	293 077	5,39
10 - 14	145 832	5,49	139 490	5,02	285 322	5,25
15 - 19	133 720	5,03	127 005	4,57	260 725	4,80
20 - 24	140 918	5,30	134 313	4,84	275 231	5,06
25 - 29	169 034	6,36	161 436	5,81	330 470	6,08
30 - 34	201 799	7,59	192 704	6,94	394 503	7,26
35 - 39	220 797	8,31	207 288	7,46	428 085	7,88
40 - 44	231 305	8,70	216 536	7,80	447 841	8,24
45 - 49	219 485	8,26	210 160	7,57	429 645	7,91
50 - 54	175 414	6,60	173 643	6,25	349 057	6,42
55 - 59	173 204	6,52	180 082	6,49	353 286	6,50
60 - 64	165 735	6,24	182 380	6,57	348 115	6,41
65 - 69	152 624	5,74	185 789	6,69	338 413	6,23
70 - 74	110 477	4,16	152 243	5,48	262 720	4,83
75 - 79	59 758	2,25	100 411	3,62	160 169	2,95
80 - 84	34 259	1,29	70 412	2,54	104 671	1,93
85+	22 593	0,85	56 392	2,03	78 985	1,45
Spolu	2 657 903	100,00	2 776 809	100,00	5 434 712	100,00

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Graf 7 Strom života – vekové zloženie obyvateľ'ov k 31.12.2021, okres Banská Bystrica a Slovenská republika

Graf 9 Strom života – vekové zloženie obyvateľov k 31.12.2021, okres Brezno a Slovenská republika

Tabuľka 30 Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v okresoch Banská Bystrica a Brezno k 31.12.2021

Veková skupina	Okres Banská Bystrica						Okres Brezno					
	Muži		Ženy		Spolu		Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
predproduktívny vek 0 - 14 rokov	7 952	15,40	7 508	13,29	15 460	14,30	4 368	15,22	4 249	14,04	8 617	14,61
produktívny vek 15 – 64	34 954	67,69	36 070	63,86	71 024	65,69	19 941	69,48	19 238	63,56	39 179	66,44
poproduktívny vek 65+	8 730	16,91	12 906	22,85	21 636	20,01	4 390	15,30	6 779	22,40	11 169	18,94
s p o l u	51 636	100,00	56 484	100,00	108 120	100,00	28 699	100,00	30 266	100,00	58 965	100,00

Index starnutia	109,78	171,9	139,95	100,5	159,54	129,62
Priemerný vek	41,82	45,20	43,58	40,98	44,36	42,72

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

$$index_starnutia = \frac{pocet_obyv._v_poproduktivnom_veku}{pocet_obyv._v_predproduktivnom_veku} \times 100$$

Tabuľka 31 Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2021

Veková skupina	Banskobystrický kraj						SR					
	Muži		Ženy		Spolu		Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
predproduktívny vek 0 - 14 rokov	47 626	15,77	45 722	14,33	93 348	15,03	446 781	16,81	426 015	15,34	872 796	16 06
produktívny vek 15 – 64	209 392	69,33	204 564	64,13	413 956	66,66	1 831 411	68,90	1 785 547	64,30	3 616 958	66,55
poproduktívny vek 65+	44 985	14,90	68 697	21,54	113 682	18,31	379 711	14,29	565 247	20,36	944 958	17,39
s p o l u	302 003	100,00	318 983	100,00	620 986	100,00	2 657 903	100,00	2 776 809	100,00	5 434 712	100,00

Index starnutia	94,45	150,25	121,78	84,99	132,68	108,27
Priemerný vek	40,56	43,89	42,27	39,82	42,89	41,39

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

$$index_starnutia = \frac{pocet_obyv._v_poproduktivnom_veku}{pocet_obyv._v_predproduktivnom_veku} \times 100$$

Tabuľka 32 Stredná dĺžka života podľa štandardných vekových skupín a pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2021

Veková skupina	Stredná dĺžka života			
	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
0	75,35	81,80	71,30	80,08
1 - 4	74,63	81,00	70,69	79,37
5 - 9	70,74	77,06	66,88	75,38
10 - 14	65,76	72,09	61,99	70,40
15 - 19	60,79	67,15	57,02	65,51
20 - 24	55,86	62,23	52,18	60,64
25 - 29	51,03	57,30	47,48	55,75
30 - 34	46,24	52,39	42,80	50,83
35 - 39	41,48	47,49	38,12	45,93
40 - 44	36,76	42,60	33,54	41,08
45 - 49	32,06	37,79	29,08	36,31
50 - 54	27,56	33,08	24,76	31,63
55 - 59	23,40	28,47	20,72	27,12
60 - 64	19,56	24,04	17,12	22,73
65 - 69	16,06	19,76	14,00	18,63
70 - 74	12,83	15,70	11,16	14,84
75 - 79	9,98	11,98	8,73	11,46
80 - 84	7,62	8,69	6,78	8,50
85+	5,86	6,15	5,33	6,22

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Stredná dĺžka života je syntetický ukazovateľ (nazývaný aj nádej na dožitie v určitom veku) - vyjadruje úmrtnostné pomery vo všetkých vekových skupinách. Je to priemerný počet rokov života, ktoré má jednotlivec určitého veku pred sebou za predpokladu úmrtnostných pomerov daného roku. Pre Slovenskú republiku sa na výpočet používajú údaje z jedného roka. Na regionálnej úrovni sa stredná dĺžka života počíta za dlhšie časové obdobie ako jeden rok, aby sa odstránil vplyv sezónnosti úmrtí a veľkosti nižších správnych území, prejavujúci sa nižším počtom obyvateľov a nižším počtom úmrtí podľa pohlavia a veku. Na úrovni krajov sa používajú údaje za obdobie troch rokov a na úrovni okresov údaje za obdobie piatich rokov (tu za roky 2017 - 2021).

Tabuľka 33 Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno od roku 2011

Rok	Stredná dĺžka života			
	okres B. Bystrica		Okres Brezno	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
2011	73,02	80,05	69,73	79,34
2012	73,39	80,40	69,94	79,25
2013	73,85	80,72	70,12	79,55
2014	74,13	81,07	70,53	79,68
2015	74,51	81,41	71,04	80,16
2016	74,76	81,82	71,36	80,09
2017	75,36	82,11	71,63	80,19
2018	75,40	82,33	72,03	80,27
2019	75,67	82,29	71,92	80,52
2020	75,79	82,36	71,79	80,51
2021	75,35	81,80	71,30	80,08

Zdroj informácií: ŠÚ SR, pracovisko Banská Bystrica

Tabuľka 34 Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v Banskobystrickom kraji a v SR od roku 2011

Rok	Stredná dĺžka života			
	kraj Banská Bystrica		SR	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
2011	70,95	78,86	72,17	79,35
2012	71,32	79,03	72,47	79,45
2013	71,83	79,45	72,90	79,61
2014	72,17	79,84	73,19	80,00
2015	72,36	80,05	73,03	79,73
2016	72,73	80,20	73,71	80,41
2017	72,87	80,13	73,75	80,34
2018	73,32	80,29	73,71	80,35
2019	73,22	80,46	74,31	80,84
2020	73,25	80,45	73,47	80,17
2021	72,12	79,45	71,16	78,13

Zdroj informácií: ŠÚ SR, pracovisko Banská Bystrica a databáza SLOVSTAT

Tabuľka 35 Podiel mužov a žien na celkovom počte obyvateľov v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2021

Územie	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
okres Banská Bystrica	51 636	47,76	56 484	52,24	108 120	100,0
okres Brezno	28 699	48,67	30 266	51,33	58 965	100,0
Banskobystrický kraj	302 003	48,63	318 983	51,37	620 986	100,0
Slovenská republika	2 657 903	48,91	2 776 809	51,09	5 434 712	100,0

Zdroj informácií: ŠÚ SR, pracovisko Banská Bystrica

Tabuľka 36 Vybrané základné údaje o stave obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v roku 2021

I. časť

Ukazovateľ		okr. B.Bystrica		okr. Brezno		BB - kraj		SR	
		abs. počet	na 1000 obyv.	abs. počet	na 1000 obyv.	abs. počet	na 1000 obyv.	abs. počet	na 1000 obyv.
narodení a pôrodnosť	spolu	993	9,16	556	9,39	5 875	9,43	56 754	10,43
	muži	539	-	281	-	3 036	-	28 863	-
	ženy	454	-	275	-	2 839	-	27 891	-
živonarodení a živorodenosť	spolu	990	9,13	554	9,36	5 849	9,38	56 565	10,39
	muži	538	-	280	-	3 021	-	28 761	-
	ženy	452	-	274	-	2 828	-	27 804	-
zomretí a úmrtnosť	spolu	1 394	12,86	916	15,47	9 444	15,15	73 461	13,50
	muži	728	14,06	469	16,27	4 829	15,93	37 898	14,24
	ženy	666	11,76	447	14,71	4 615	14,41	35 563	12,79
prirodzený prírastok / úbytok	spolu	-404	-3,73	-362	-6,11	-3 595	-5,77	-16 896	-3,11
	muži	-190	-3,67	-189	-6,56	-1 808	-5,97	-9 137	-3,43
	ženy	-214	-3,78	-173	-5,69	-1 787	-5,58	-7 759	-2,79
prírastok / úbytok sťahovaním	spolu	-206	-1,90	-119	2,01	-1 020	-1,64	2 338	0,43
	muži	-91	-1,76	-66	-2,29	-342	-1,13	1 664	0,63
	ženy	-115	-2,03	-53	-1,74	-678	-2,12	674	0,24
celkový prírastok / úbytok	spolu	-610	-5,63	-481	-8,12	-4 615	-7,40	-14 558	-2,68
	muži	-281	-5,43	-255	-8,85	-2 150	-7,09	-7 473	-2,81
	ženy	-329	-5,81	-226	-7,44	-2 465	-7,70	-7 085	-2,55

Vysvetlivky: **pôrodnosť** – počet narodených na 1 000 obyvateľov stredného stavu
živorodenosť – počet živonarodených na 1 000 obyvateľov stredného stavu
úmrtnosť – počet zomretých na 1 000 obyvateľov stredného stavu
prirodzený prírastok – rozdiel medzi počtom živonarodených detí a zomretých osôb
prírastok sťahovaním – rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vystávaných osôb
celkový prírastok – súčet prirodzeného prírastku a prírastku sťahovaním

Poznámka: Relatívne údaje pre prírastok/úbytok sú počítané na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu

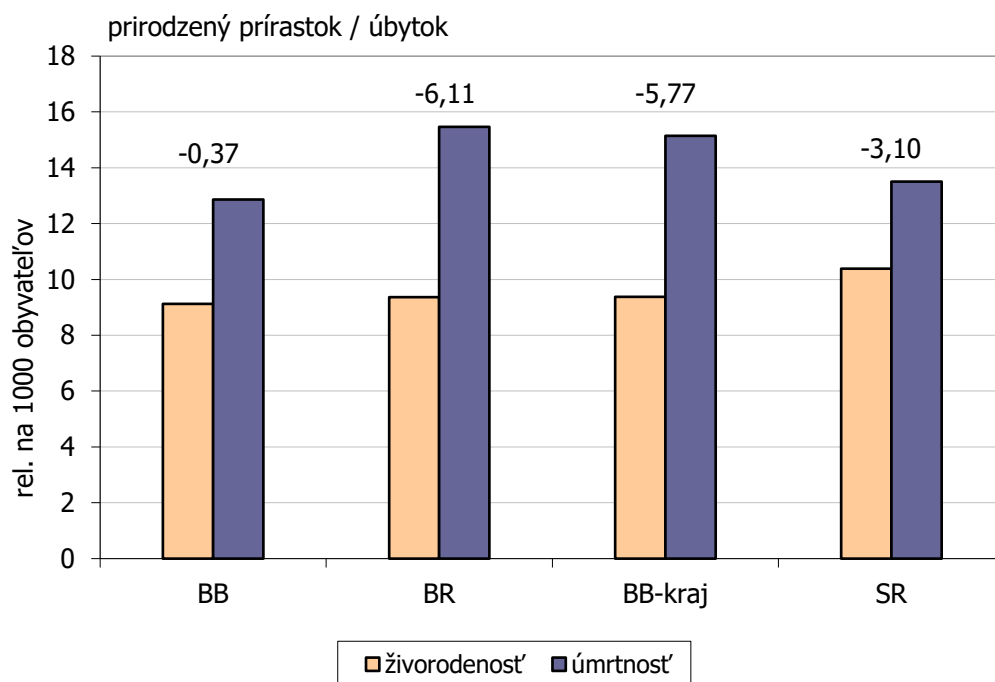
II. časť

Ukazovateľ	okr. B.Bystrica	okr. Brezno	BB-kraj	SR
dojčenská úmrtnosť	4,04	5,42	5,47	4,91
novorodenecká úmrtnosť	3,03	3,61	3,42	2,60
mŕtvorodenosť	3,02	3,60	4,43	3,33
sobášnosť	4,90	4,56	4,59	4,84
rozvodovosť	1,76	1,27	1,59	1,49
rozvodový index	35,97	27,78	34,60	30,86

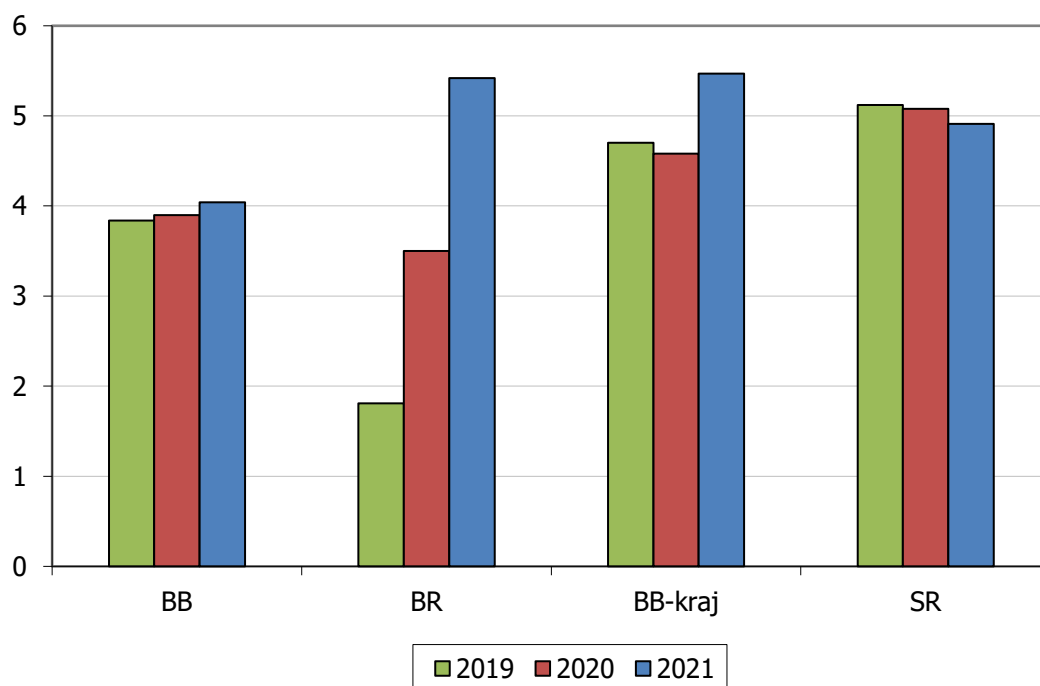
Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **dojčenská úmrtnosť** – počet zomretých detí do 1 roka na 1 000 živonarodených v rovnakom období
novorodenecká úmrtnosť – počet zomretých detí do 28 dní na 1 000 živonarodených v rovnakom období
mŕtvorodenosť – počet mŕtvonarodených na 1 000 narodených
sobášnosť – počet uzavretých manželstiev na 1 000 obyvateľov stredného stavu
rozvodovosť – počet rozvedených manželstiev na 1 000 obyvateľov stredného stavu
rozvodový index – počet rozvodov na 100 uzavretých manželstiev

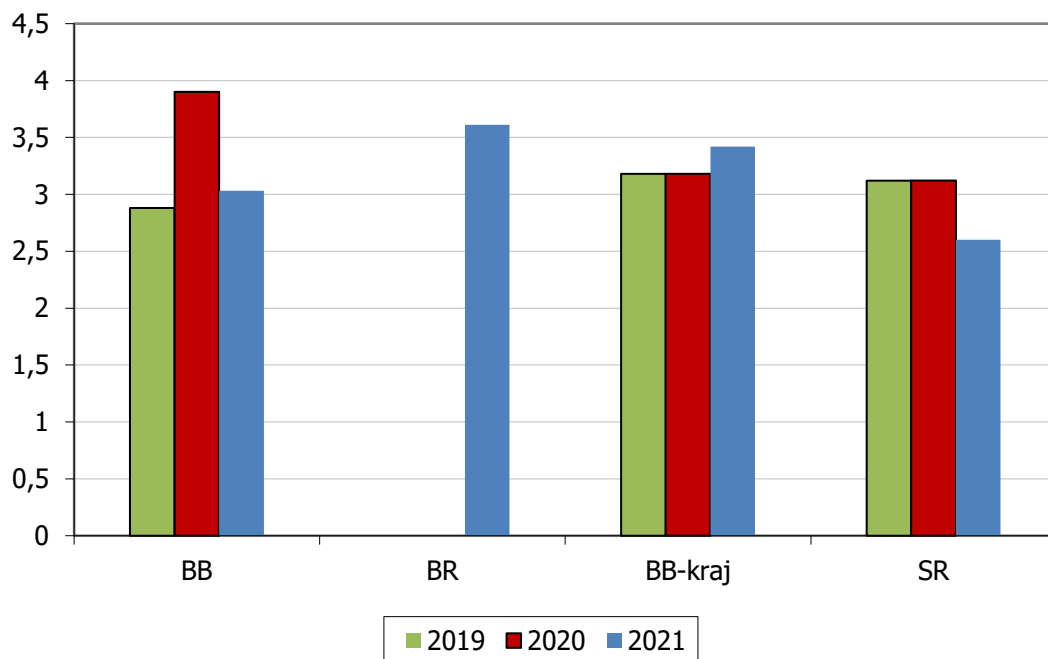
Graf 9 Porovnanie prirodzeného pohybu obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v r. 2021 (na 1 000 obyvateľov)

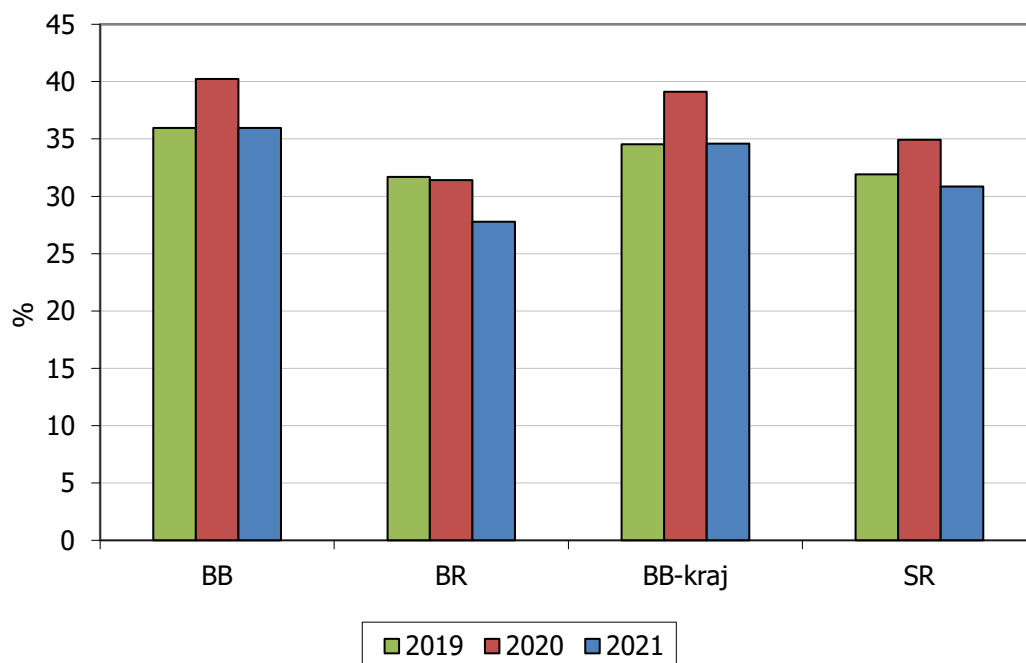
Graf 10 Dojčenská úmrtnosť v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2019 - 2021

Graf 11 Novorodenecká úmrtnosť v okresoch B. Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2019 – 2021

Graf 12 Rozvodový index v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2019 - 2021

Tabuľka 37 Základné demografické ukazovatele stavu obyvateľov v meste Banská Bystrica za roky 2006 – 2021

I. časť

Rok	Stredný stav obyv.	Manželstvá		Narodení			Potraty	
		uzavreté	rozvedené	živo	mŕtvo	spolu	spolu	z toho UPT
2006	81 082	381	282	622	0	622	305	229
2007	80 632	435	265	736	3	739	240	164
2008	80 218	452	232	726	2	728	211	146
2009	80 015	401	216	814	2	816	263	194
2010	79 883	402	197	805	3	808	245	184
2011	79 915	373	181	797	1	798	273	215
2012	79 738	375	206	733	2	735	310	235
2013	79 476	400	173	741	1	742	279	232
2014	79 198	391	168	744	2	746	249	189
2015	78 892,5	432	155	760	4	764	263	182
2016	78 696,5	473	138	776	3	779	253	195
2017	78 559,5	438	156	742	2	744	222	198
2018	78 405,5	421	148	785	1	786	221	177
2019	78 205,5	422	142	762	1	763	162	91
2020	77 901,5	337	137	729	3	732	114	58
2021	75 667,5	380	127	729	1	730	150	64

II. časť

Rok	Zomretí			Prírod. prír./ úbytok	Sťahovanie			Celk. prír./ úbytok	Stav obyv. k 31.12.
	úhrn	z nich do 1 roka			prist'ahovaní	odst'ahovaní	migr. saldo		
		spolu	do 28 dní						
2006	702	1	1	-80	743	1 414	-471	-551	80 730
2007	674	7	6	62	1 030	1 356	-326	-264	80 466
2008	648	3	1	78	843	1 281	- 438	- 360	80 106
2009	629	2	1	185	786	1 087	- 301	- 116	79 990
2010	665	2	1	140	933	1 244	-311	-171	79 819
2011	697	0	0	100	914	1 293	-379	-279	79 775
2012	675	3	3	58	917	1 167	-250	-192	79 583
2013	675	2	0	66	895	1 176	-281	-215	79 368
2014	697	2	2	47	996	1 384	-388	-341	79 027
2015	695	2	2	65	983	1 317	-334	-269	78 758
2016	684	2	1	92	1 083	1 298	-215	-123	78 635
2017	720	0	0	22	1 110	1 283	-173	-151	78 484
2018	730	4	1	55	1 092	1 304	-212	-157	78 327
2019	728	3	3	34	939	1 216	-277	-243	78 084
2020	766	4	4	-37	861	1 189	-328	-365	77 719
2021	992	0	0	-263	883	1 321	-438	-701	75 317

III. časť

Rok	Pôrodnosť	Živorode- nosť	Dojčenská úmrtnosť	Novoroden. úmrtnosť	Mŕtvorode- nosť	Úmrtnosť
2006	7,97	7,67	1,61	1,61	0,00	8,66
2007	9,16	9,13	9,51	8,15	4,06	8,36
2008	9,07	9,05	4,13	1,38	2,75	8,08
2009	10,20	10,17	2,46	1,23	2,45	7,86
2010	10,12	10,08	2,48	1,24	3,71	8,32
2011	9,98	9,97	0,00	0,00	1,25	8,72
2012	9,21	9,19	4,09	4,09	2,72	8,47
2013	9,34	9,32	2,70	0,00	1,35	8,49
2014	9,42	9,39	2,69	2,69	2,68	8,80
2015	9,68	9,63	2,63	2,63	5,24	8,81
2016	9,90	9,86	2,58	1,29	3,85	8,69
2017	9,47	9,45	0,00	0,00	2,69	9,17
2018	10,02	10,01	5,10	1,27	1,27	9,31
2019	9,75	9,74	3,94	3,94	1,31	9,31
2020	9,39	9,36	1,38	5,49	4,10	9,83
2021	10,43	10,39	4,91	2,60	3,33	13,50

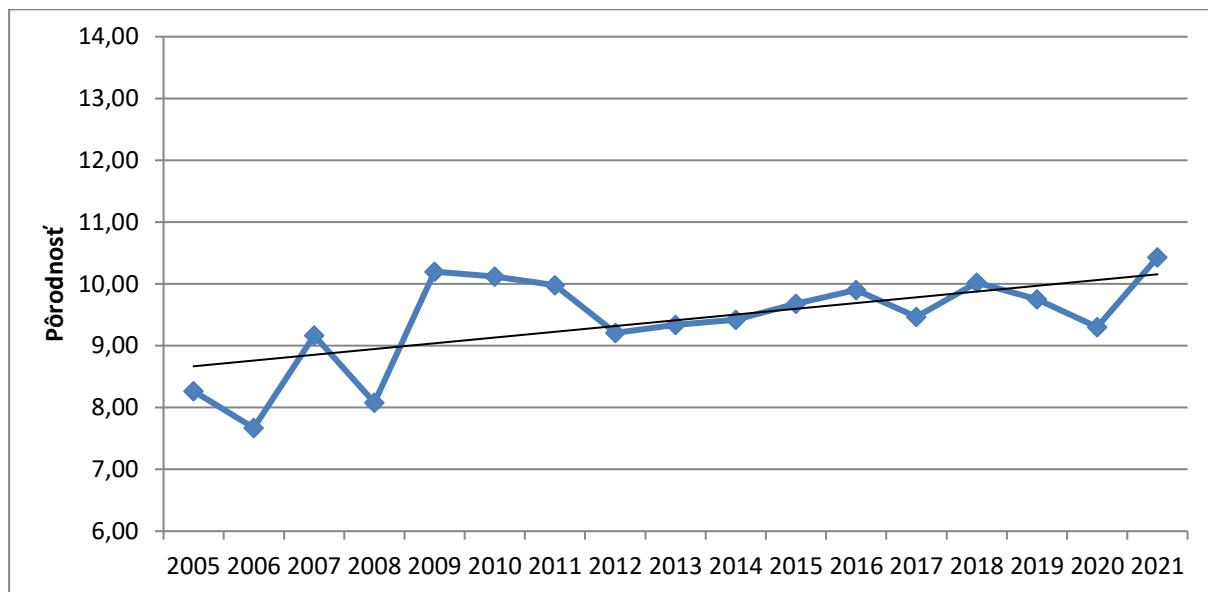
IV. časť

Rok	Sobášnosť	Rozvodovosť	Rozvodový index
2006	4,70	3,48	74,02
2007	5,40	3,29	60,92
2008	5,64	2,89	51,33
2009	5,01	2,70	53,86
2010	5,03	2,47	49,00
2011	4,67	2,26	48,53
2012	4,70	2,58	54,93
2013	5,03	2,18	43,25
2014	4,94	2,12	42,97
2015	5,48	1,96	35,88
2016	6,01	1,75	29,18
2017	5,58	1,99	35,62
2018	5,37	1,89	35,15
2019	5,40	1,18	33,65
2020	4,32	1,76	40,65
2021	4,84	1,49	30,86

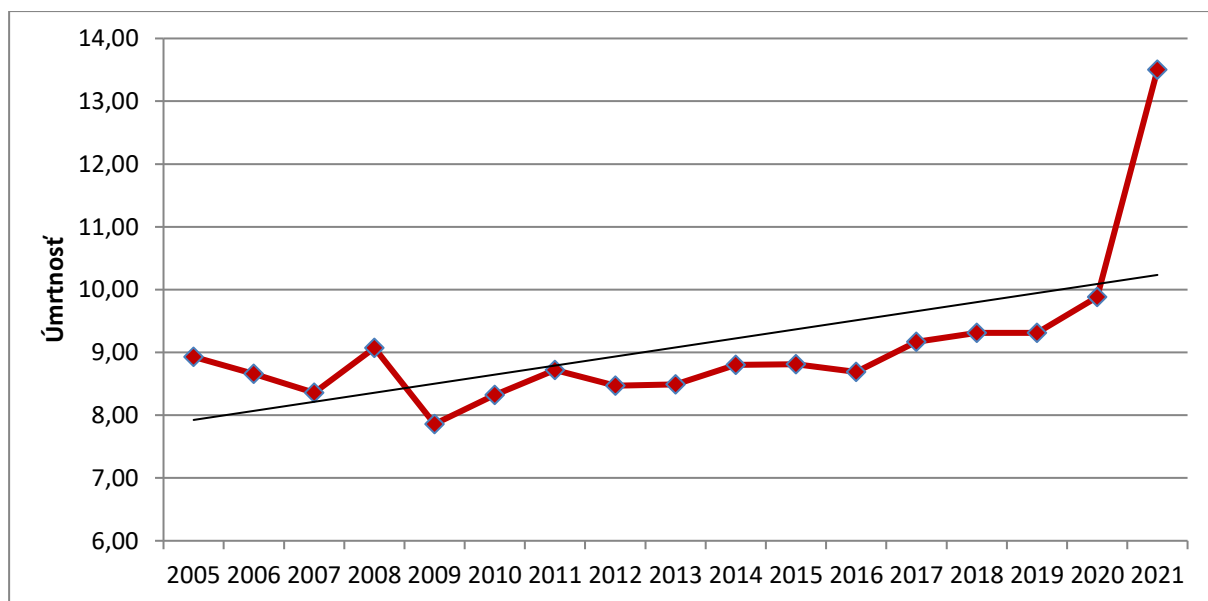
Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Poznámka: Relatívne údaje sú počítané na 1 000 obyvateľov stredného stavu.

Graf 13 Trendový graf pôrodnosti v meste Banská Bystrica za roky 2005 – 2021

Graf 14 Trendový graf úmrtnosti v meste Banská Bystrica za roky 2005 – 2021

Tabuľka 38 Vývoj úmrtí na vybrané skupiny diagnóz v meste Banská Bystrica

Rok		KV	N	RES	GI	EXT	OST	Úmrtia spolu
2006	abs.	345	152	48	51	49	57	702
	rel.	425,49	187,46	59,20	62,90	60,43	70,30	865,79
2007	abs.	342	132	55	44	48	53	674
	rel.	424,15	163,71	68,21	54,57	59,53	65,73	835,90
2008	abs.	302	160	50	40	30	66	648
	rel.	376,48	199,46	62,33	49,89	37,40	82,28	807,82
2009	abs.	288	163	58	30	42	48	629
	rel.	359,93	203,71	72,49	37,49	52,49	59,99	786,10
2010	abs.	309	151	73	35	41	56	665
	rel.	386,82	189,03	91,38	43,81	51,32	70,10	832,47
2011	abs.	314	181	59	44	39	60	697
	rel.	392,92	226,49	73,83	55,06	48,80	75,08	872,18
2012	abs.	303	172	45	43	48	64	675
	rel.	380,00	215,71	56,43	53,93	60,20	80,26	846,52
2013	abs.	318	176	67	31	34	49	675
	rel.	400,12	221,45	84,30	39,01	42,78	61,65	849,31
2014	abs.	332	182	45	34	45	59	697
	rel.	419,20	229,80	56,82	42,93	56,82	74,50	880,07
2015	abs.	318	180	49	42	42	64	695
	rel.	403,10	228,16	62,11	53,24	53,24	81,12	880,95
2016	abs.	275	190	43	47	40	89	684
	rel.	349,44	241,43	54,64	59,72	50,83	113,09	869,16
2017	abs.	323	200	48	35	31	83	720
	rel.	411,15	254,58	61,10	44,55	39,46	105,65	916,50
2018	abs.	301	214	41	48	41	85	730
	rel.	383,90	272,94	52,29	61,22	52,29	108,41	931,06
2019	abs.	348	175	52	36	37	80	728
	rel.	444,98	223,77	66,49	46,03	47,31	102,29	930,88
2020	abs.	359	189	47	37	34	100	766
	rel.	460,84	242,61	60,33	47,50	43,64	128,37	983,29
2021	abs.	371	209	79	39	34	260	992
	rel.	490,30	276,21	104,40	51,54	44,93	343,61	1 310,0

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **KV** - kardiovaskulárne ochorenia (srdcovo-cievne ochorenia)
N - nádory
RES - respiračné ochorenia (ochorenia dýchacej sústavy)
GI - gastrointestinálne ochorenia (ochorenia tráviacej sústavy)
EXT - externé príčiny (úrazy, otravy,...)
OST - ostatné
abs. - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 100 000 obyvateľov stredného stavu (úmrtnosť)

ZAMESTNANOSŤ

Tabuľka 39 Zamestnanci v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2021

Štatistická odvetvová klasifikácia ekonomických činností	Priemerný evidenčný počet zamestnancov (fyzické osoby)	
	okres B.Bystrica	okres Brezno
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	1 150	960
Priemysel spolu	7 514	5 139
z toho:		
-Ťažba a dobývanie	-	D
-Priemyselná výroba	6 384	4 942
-Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	307	17
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	822	D
Stavebníctvo	1 909	342
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov	6 978	922
Doprava a skladovanie	1 551	326
Ubytovacie a stravovacie služby	1 006	89
Informácie a komunikácia	1 150	109
Finančné a poisťovacie činnosti	698	53
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1 356	80
Odborné, vedecké a technické činnosti	910	10
Administratívne a podporné služby	1 732	155
Verejná správa a obrana, povinné socialne zabezpečenie	9 138	941
Vzdelávanie	5 419	1 444
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	5 585	D
Umenie, zábava, rekreácia	1 113	175
Ostatné činnosti	962	D
S P O L U odvetvia ekonomickej činnosti	48 171	11 873

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Poznámka: Počet zamestnancov je zisťovaný pracoviskovou metódou, čo znamená, že zamestnanci sú zahrnutí do toho okresu, kde aj skutočne pracujú, resp. kde majú svoje skutočné pracovisko a nie do okresu sídla podniku.

Vysvetlivky: **D** – dôverný údaj, resp. údaj individuálneho charakteru

Tabuľka 40 Počet živnostníkov podľa vybraných ekonomických činností v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2021

Ekonomické činnosti	Počet živnostníkov	
	okres B.Bystrica	okres Brezno
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	193	554
Priemysel spolu	533	952
z toho:		
- Ťažba a dobývanie	2	0
- Priemyselná výroba	520	947
- Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	1	0
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	10	5
Stavebníctvo	1 313	876
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	1 179	439
Doprava a skladovanie	270	79
Ubytovacie a stravovacie služby	181	128
Informácie a komunikácia	356	88
Finančné a poisťovacie činnosti	69	32
Činnosti v oblasti nehnuteľností	43	17
Odborné, vedecké a technické činnosti	997	283
Administratívne a podporné služby	415	165
Verejná správa a obrana, povinné socialne zabezpečenie	0	0
Vzdelávanie	173	28
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	45	7
Umenie, zábava, rekreácia	71	29
Ostatné činnosti	430	195
S P O L U odvetvia ekonomickej činnosti	6 268	3 872

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

NEZAMESTNANOSŤ

Tabuľka 41 Uchádzači o zamestnanie a disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2021

Územie	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo ¹⁾	Počet uchádzačov o zamestn. spolu	Uchádzači, ktorí bezprostredne nemôžu nastúpiť do zamestnania					Disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie ²⁾
			A	B	C	D	E	
BB – okres	61 900	2 988	3	149	0	0	10	2 826
BR – okres	31 102	2 511	12	299	0	115	0	2 085
BB – kraj	321 953	32 137	71	2 076	0	714	264	29 012
SR	2 704 064	200 225	426	13 654	0	2 288	1 097	182 760

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

¹⁾ ekonomicky aktívne obyvateľstvo s trvalým pobytom na uvedenom území, podľa údajov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v spolupráci so ŠÚ SR

A – vzdelávanie a príprava pre trh práce

B – dočasná pracovná neschopnosť a OČR

C – absolventská prax

D – menšie obecné služby

E – dobrovoľnícka služba

²⁾ disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie je počet "uchádzačov o zamestnanie spolu" znížený o tých uchádzačov, ktorí bezprostredne nemôžu nastúpiť do zamestnania z dôvodu vzdelávania a prípravy pre trh práce, dočasnej pracovnej neschopnosti, OČR a absolventskej praxe, menších obecných služieb a dobrovoľníckej služby

Tabuľka 42 Miera nezamestnanosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2021

Územie	Miera nezamestnanosti - celkový počet EvN v % ¹⁾	Miera nezamestnanosti - disponibilný počet EvN v % ²⁾	Poradie v rámci okresov SR ³⁾ (1. najvyššia miera)
BB – okres	4,83	4,57	56
BR – okres	8,07	6,70	29
BB – kraj	9,98	9,01	x
SR	7,40	9,76	x

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

¹⁾ miera nezamestnanosti je vypočítaná ako podiel celkového počtu uchádzačov o zamestnanie k počtu ekonomicky aktívnych osôb

²⁾ miera nezamestnanosti je vypočítaná ako podiel disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie k počtu ekonomicky aktívnych osôb

³⁾ počítané v rámci 8 krajov a 79 okresov z disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie

Tabuľka 43 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie vzhľadom k dobe evidencie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2021

Územie	Uchádzači o zamestnanie	v tom podľa doby evidencie v mesiacoch											
		do 3	4-6	7-9	10-12	viac ako 12							
						spolu	V tom						
							13-18	19-24	25-30	31-36	37-42	43-48	nad 48
okres Banská Bystrica	2 988	624	592	359	234	1 179	348	303	170	94	60	30	174
okres Brezno	2 511	469	408	214	180	1 240	248	268	192	113	75	62	282
Banskobystrický kraj	32 137	5 244	4 527	2 967	2 126	17 273	3 479	3 050	2 244	1 374	1 032	763	5 331
Slovenská republika	200 225	37 058	33 538	21 843	15 093	92 693	22 194	18 838	12 253	7 160	4 756	3 609	23 883

Z podkladov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

II. Zdravotný stav obyvateľstva

Tabuľka 1 Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Banská Bystrica v rr. 2014 - 2021 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)

DIAGNÓZA		Rok							
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
A01 Brušný týfus a paratýfus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
A02 Salmonelóza	a	64	80	88	131	102	60	70	47
	r	57,6	72,90	79,34	118,11	91,95	54,13	63,10	42,48
A03 Šigelóza - bacilová dyzentéria	a	1	0	0	0	1	2	0	0
	r	0,9	0,00	0,00	0,00	0,90	1,80	0	0
A33 Tetanus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0
B86 Scabies - svrab	a	11	5	10	1	13	13	2	2
	r	9,9	4,51	9,02	0,90	111,7	11,72	1,8	3,62
A37.0 Pertussis - divý kašeľ	a	63	5	6	0	16	31	49	2
	r	56,7	4,51	5,41	0,00	14,42	27,94	44,17	1,81
A38 Scarlatina - záškrt	a	5	0	0	0	0	0	0	0
	r	4,5	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0
B01 Varicella – ovčie kiahne	a	82	126	134	196	83	128	11	8
	r	73,8	113,5	120,80	176,71	74,82	115,4	9,92	7,23
B02 Herpes zoster – pásový opar	a	16	24	31	26	18	37	12	1
	r	19,4	21,63	27,95	23,44	16,23	33,38	10,81	0,9
B05 Morbilli - osýpky	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0
B06 Rubeola - ružienka	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0
B26 Parotitis epidemica -mumps	a	0	0	6	1	0	0	0	0
	r	0,0	0,00	5,41	0,90	0,00	0,00	0	0
B27 Infekčná mononukleóza	a	24	16	15	24	33	29	9	3
	r	21,6	14,42	13,5	21,64	29,75	26,17	8,11	1,9
B15 Akútna vírus. hepatitída A	a	5	2	4	0	0	3	0	2
	r	4,5	1,80	3,61	0,00	0,00	2,70	0	1,81
B16 Akútna vírus. hepatitída B	a	0	3	2	3	2	1	1	0
	r	0,0	2,70	1,80	2,70	1,80	0,90	0,9	0
B17.1, B18.2 Vírus. hepatitída C	a	4	4	6	3	1	13	11	6
	r	3,6	3,60	5,41	2,70	0,90	11,72	9,91	5,42
A39 Meningokok. meningitída	a	1	0	0	1	0	0	1	1
	r	0,9	0,00	0,00	0,90	0,00	0,00	0,9	0,9
G00 Bakteriálna meningitída	a	2	2	1	1	1	1	1	0
	r	1,8	1,80	0,90	0,90	0,90	0,90	0,9	0
A87 Vírusová meningitída	a	1	4	3	6	1	4	0	0
	r	0,9	3,60	2,70	5,41	0,90	3,61	0	0
A86 Nešpecifikov. vírus. encefalitída	a	1	1	0	0	0	1	0	0
	r	0,9	0,90	0,00	0,00	0,00	0,90	0	0
A84 Kliešťová encefalitída	a	5	4	13	6	7	11	18	6
	r	4,5	3,60	11,72	5,41	6,31	9,92	16,22	5,42
A69 Lymeská borrelióza	a	6	16	18	12	12	4	8	1
	r	5,4	14,41	16,2	10,82	10,82	3,61	7,21	0,9
B58 Toxoplazmóza	a	2	3	0	1	2	4	3	5
	r	1,8	2,70	0,00	0,90	1,80	3,61	2,7	4,52
J10, J11 Chrápka a akútne resp. ochor.	a	18 478	22 927	17 537	15 003	17 664	14 945	7169	9 011
	r	81 535,37	96 597,10	86 779,1	84 796,3	103281,2	93 151,4	58547,3	73 495,0

Tabuľka 2 Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Brezno v rr. 2014 - 2021 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľ'ov)

DIAGNÓZA		Rok							
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
A01 Brušný týfus a paratýfus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
A02 Salmonelóza	a	13	13	36	27	30	34	37	48
	r	20,47	20,64	57,64	43,34	48,42	55,17	60,04	78,81
A03 Šigelóza - bacilová dyzentéria	a	0	0	0	0	1	0	0	0
	r	0,0	0,00	0,00	0,00	1,61	0,00	0	0
A33 Tetanus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0
B86 Scabies - svrab	a	24	14	9	25	11	16	8	0
	r	37,79	22,23	14,37	40,13	17,75	25,96	12,98	0
A37.0 Pertussis – divý kašeľ	a	2	5	11	13	16	12	34	0
	r	3,15	7,94	17,57	20,87	25,82	19,47	55,17	0
A38 Scarlatina - záškrt	a	2	0	0	0	0	0	0	0
	r	3,15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0
B01 Varicella – ovčie kiahne	a	125	102	40	37	10	39	7	1
	r	196,81	162,20	64,04	59,40	16,17	63,28	11,36	1,64
B02 Herpes zoster – pásový opar	a	6	10	5	6	11	8	8	8
	r	9,45	15,88	7,99	9,63	17,75	12,98	12,98	13,14
B05 Morbilli - osýpky	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0
B06 Rubeola - ružienka	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0
B26 Parotitis epidemica -mumps	a	6	1	0	0	0	0	0	0
	r	9,45	1,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0
B27 Infekčná mononukleóza	a	4	1	1	2	5	6	0	0
	r	6,35	1,59	1,60	3,21	8,07	9,77	0	0
B15 Akútna vírus. hepatitída A	a	0	0	54	20	0	1	0	0
	r	0,0	0,00	86,24	32,11	0,00	1,62	0	0
B16 Akútna vírus. hepatitída B	a	1	0	0	1	0	1	1	0
	r	1,57	0,00	0,00	1,61	0,00	1,62	1,62	0
B17.1, B18.2 Vírus. hepatitída C	a	1	3	1	1	2	7	7	5
	r	1,57	4,76	1,60	1,61	3,23	11,36	11,36	8,21
A39 Meningokok. meningitída	a	3	0	0	0	2	1	0	1
	r	4,72	0,00	0,00	0,00	3,23	1,62	0	1,64
G00 Bakteriálna meningitída	a	1	0	2	0	0	1	1	1
	r	1,57	0,00	3,19	0,00	0,00	1,62	1,62	1,64
A87 Vírusová meningitída	a	2	2	0	1	1	5	1	1
	r	3,15	3,18	0,00	1,61	1,61	8,11	1,62	1,64
A86 Nešpecifikov. vírus. encefalitída	a	0	0	0	1	0	0	1	0
	r	0,0	0,00	0,00	1,61	0,00	0,00	1,62	0
A84 Kliešťová encefalitída	a	2	3	2	0	5	7	21	9
	r	3,15	4,76	3,19	0,00	8,07	11,36	34,07	14,78
A69.2 Lymeská borrelióza	a	6	1	1	0	5	1	2	1
	r	9,45	1,59	1,60	0,00	8,07	1,62	3,25	1,64
B58 Toxoplazmóza	a	3	1	1	1	8	8	4	6
	r	4,72	1,59	1,60	1,61	12,91	12,98	6,49	9,85
J10, J11 Chríпка a akútne resp. ochor.	a	12 272	16 450	14 382	14 382	11 418	13 843	8 455	3 935
	r	81 413,47	94 078,60	92 920,55	79 303,8	75 216,2	86 426,2	67251,5	41 995,7

CHARAKTERISTIKA EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE V ROKU 2021

Okres Banská Bystrica

Situáciu možno v r. 2021 hodnotiť ako dobrú aj napriek tomu, že u niektorých diagnóz došlo k vzostupu s výnimkou prebiehajúcej pandémie COVID 19.

V skupine alimentárnych nákaz bolo hlásených 47 ochorení na salmonelovú enteritídu, čo je o 33,8 % menej ako v roku 2020, ochorenie na šigelózu hlásené nebolo, 325 iných črevných infekcií, 12 ochorení spôsobených enteropatogénnymi kmeňmi E. coli, 45 ochorení spôsobených kampylobakterom, čo je o 2 prípady viac ako v predchádzajúcom roku, 15 yersinióz, čo je o 9 prípadov viac ako v roku 2020 a 222 nákaz spôsobených Clostridium difficile, čo je o 129 prípadov viac ako minulý rok. Hlásených bolo 122 prípadov vírusových enteritíd, čo je o 46 prípadov viac ako minulý rok – z toho 74 ochorení spôsobil rotavírus, 31x norwalk vírus a 15x adenovírus. 30 hnačkových ochorení zostalo etiologicky neobjasnených, čo je prudký pokles o 62 % oproti minulému roku.

V skupine vírusových hepatítid bolo hlásených spolu 26 ochorení, čo je o 2 prípady menej ako v minulom roku. Z celkového počtu VH sa jednalo 2x o akútnu VHA, 14x o akútnu VHE (B17.2), 1 x o inú špecifikovanú akútnu VH, 3x o chronickú VHB (B18.1) a 6x o chronickú VHC (B18.2). Do evidencie bolo zaradených 5 prípadov nosičstva HBsAg. Úmrtie na VH nebolo zaznamenané.

V skupine preventabilne očkovaných nákaz boli hlásené 2 ochorenia na pertussis (A37.0). Nevyskytlo sa ochorenie na meningokokovú meningitídu, pneumokokovú meningitídu, tetanus, poliomyelitídu, rubeolu, parotitídu ani morbilli. Závažné ochorenia spôsobené H. influenzae neboli zaznamenané.

V skupine respiračných nákaz bol hlásený 1 prípad herpetickej meningitídy, 8 prípadov na Varicellu (B 01), 1 prípad na Herpes zoster (B 02), 3 prípady na mononukleózu (B 27), 9 011 ochorení na ARO, 176 ochorení na chrípku. Oproti roku 2020 bol pozorovaný u ARO nárast o 25,53% a pokles u chrípky 67,87%.

Pandemický výskyt ochorení COVID 19 pokračoval v roku 2021 druhou vlnou ochorení, ktorá trvala do konca mája 2021 a neskôr tretou vlnou, ktorá začala koncom augusta a vrcholila v novembri 2021. Pokračovala aj v roku 2022. Oproti roku 2020 došlo k 3,7 násobnému zvýšeniu chorobnosti. V roku 2021 bolo zaznamenaných 21 973 prípadov ochorení, z ktorých 813 bolo hospitalizovaných. Zaznamenalo sa 253 úmrtí, smrtnosť dosiahla hodnotu 1,15%.

V skupine neuroinfekcií bol hlásený 1 prípad meningokokovej meningitídy.

V skupine zoonóz boli hlásené 4 ochorenia na kliešťovú encefalitídu, 1 ochorenie listeriózy, 1 ochorenie na iné špecifikované riketsiózy, 5 ochorení na lymeskú boreliózu, 5 ochorení kliešťovej encefalitídy, 5 ochorení hemoragickej horúčky s renálnym syndrómom a 5 ochorení toxoplazmózy.

V skupine nákaz kože a slizníc bolo zaznamenané 1 ochorenie na Erysipel, 4 ochorenia na svrab - tieto mali charakter sporadický alebo rodinný, 3 prípady dermatofytózy.

V skupine sexuálne prenosných nákaz bolo hlásených 12 ochorení na gonoreu, 30 na močovopohlavné ochorenia spôsobené chlamýdiami, 3 prípady nosičstva HIV a 1 prípad choroby HIV vyúsťujúcej do iných špecifikovaných stavov.

V skupine septikémií bolo hlásených 33 ochorení na septikémiu (chor. 29,83/100 000). Je to o 1 ochorenie viac ako predchádzajúci rok. Všetky ochorenia boli zo skupiny A 41 - Iná sepsa. Zaznamenané bolo 1 úmrtie na septikémiu gramnegatívnymi organizmami.

V skupine nozokomiálnych nákaz bolo nahlásených zo zdravotníckych zariadení v okrese B. Bystrica celkom 743 nemocničných nákaz, čo je nárast o 71,6 % oproti roku predchádzajúceho. Tento nárast bol spôsobený aj prebiehajúcou pandemiou COVID-19, došlo k výraznému zvýšeniu nákaz dýchacieho traktu, často z covidovou etiológiou. Počet hospitalizovaných pacientov bol na úrovni roka predchádzajúceho. Incidencia 1,6 % je vyššia ako v roku 2020, určite ale nevyjadruje rozsah a závažnosť nemocničných nákaz, keďže sa jedná len o pasívny zber údajov. Zaznamenané boli 2 úmrtia na infekciu zapríčinenú inou vnútornou protézou.

Úmrtí bolo zaznamenaných 255x, z toho 252x na COVID-19, zomrelo 135 mužov a 117 žien, 1x exitovala žena na septikémiu gramnegatívnymi organizmami a 2x exitovali muž a žena na infekciu zapríčinenú inou vnútornou protézou.

V roku 2021 bolo v okrese Banská Bystrica hlásených celkom 180 nákaz importovaných zo 35 krajín, v 177 prípadoch sa jednalo o infekciu COVID-19, 1x hepatitídu typu A, 1x o rotavírus a 1x o salmonelózu.

Okres Brezno

Epidemiologickú situáciu v okrese hodnotíme ako priaznivú s výnimkou pandemického šírenia COVID-19.

V skupine alimentárnych nákaz bolo hlásených 48 ochorení na salmonelovú enteritídu, 13 ochorení spôsobených *Campylobacterom*, 21 ochorení spôsobených *Clostridium difficile*, 21 infekcií spôsobených rotavírusmi, 5x Norwalk vírusmi, 3x adenovírusmi, a 3 ochorenia s nezisteným agens.

V skupine vírusových hepatítid sme zaznamenali 10 prípadov ochorení na všetky druhy hepatítid a to 2x na akútnu VHC (B 17.1), 2x na VHE (B17.2), 3x na chronickú VHB (B18.1) a 3x chronickú VHC (B18.2). Úmrtie na VH sme zaznamenali.

V skupine preventabilne očkovaných nákaz bol hlásený 1 prípad na pneumokokovú meningitídu, ktorý skončil úmrtím. Nevyskytlo sa ochorenie na meningokokovú meningitídu tetanus, poliomyelitídu, pertussis, rubeolu, parotitídu ani morbilli. Závažné ochorenia spôsobené *H. influenzae* neboli zaznamenané.

V skupine respiračných nákaz bol hlásený 1 prípad herpetickej meningitídy, 8 prípadov na Varicellu (B 01), 1 prípad na Herpes zoster (B 02), 3 prípady na mononukleózu (B 27), 9 011 ochorení na ARO, 176 ochorení na chrípku.

V roku 2021 bolo zaznamenaných v okrese Brezno 9834 prípadov COVID-19. Išlo o 3,2-násobný vzostup oproti roku 2020. Ochorenia sa vyskytli vo dvoch vlnách, na začiatku roku 2021 vrcholila a neskôr doznievala druhá vlna ochorení, ochorenia sa vyskytovalo typicky sezónne podobne ako chrípka. V priebehu roka bolo zaznamenaných 155 úmrtí, smrtnosť činila 1,6%.

V skupine neuroinfekcií bolo hlásených 5 ochorení. 2x meningokoková meningitída, 1x vírusová meningitída, 1x bakteriálna meningitída, s konštatovaním exitus letalis a 1x Creutzfeldova-Jakobova choroba, s konštatovaním exitus letalis.

V skupine zoonóz 2021 bola hlásená brucelóza 1x, lymeská borelióza – 17x, vírusová encefalitída prenášaná kliešťami – 8x, hemoragická horúčka s renálnym syndrómom – 2x a toxoplazmóza – 6x.

V skupine nákaz kože a slizníc neboli hlásené žiadne ochorenia.

V skupine sexuálne prenosných ochorení boli hlásené: 3 ochorenia na gonoreu, 22 na močovopohlavné ochorenia spôsobené chlamýdiami, 1 prípad nosičstva HIV a 1 prípad ochorenia na nešpecifikovaný včasný syfilis.

V skupine septikémií bola v okrese Brezno hlásená jedna septikémia.

V skupine nozokomiálnych nákaz hlásených 97 nozokomiálnych nákaz, čo predstavuje vzostup skoro o 47 % hlásených prípadov oproti roku 2020. Všetky NN boli hlásené z NsP Brezno.

Úmrtí bolo zaznamenaných 114x, z toho 112x na COVID-19, zomrelo 60 mužov a 52 žien, 1x exitovala žena na pneumokokový zápal mozgových plien a 1x exitovala žena na Creutzfeldtovu-Jakobovu chorobu.

V roku 2021 bolo hlásených celkom 76 nákaz importovaných zo 18 krajín, vo všetkých prípadoch sa jednalo o infekciu COVID-19.

Tabuľka 3 Výskyt vybraných prenosných ochorení v Banskobystrickom kraji v rr. 2014 - 2021 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľ'ov)

DIAGNÓZA		Rok							
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
A01 Brušný týfus a paratýfus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0
A02 Salmonelóza	a	423	606	592	619	792	552	435	452
	r	64,38	92,47	90,66	95,02	121,89	85,20	67,14	70,3
A03 Šigelóza – bacilová dyzentéria	a	12	19	17	40	19	18	4	0
	r	1,83	2,90	2,60	6,14	2,92	2,78	0,62	0
A33 Tetanus	a	0	0	0	0	0	18	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,78	0	0
B86 Scabies - svrab	a	382	240	234	320	269	214	137	0
	r	58,14	36,62	35,83	49,12	41,40	33,03	21,15	0
A37.0 Pertussis - divý kašeľ	a	170	27	30	23	54	74	149	5
	r	25,88	4,12	4,59	3,53	8,31	11,42	23	0,8
A38 Scarlatina - záškrt	a	12	41	24	8	5	7	2	0
	r	1,83	6,26	3,68	1,23	0,77	1,08	0,31	0
B01 Varicella – ovčie kiahne	a	1 649	1 903	1 928	1 459	670	1 571	793	171
	r	257,84	290,38	295,24	223,96	104,57	242,49	122,4	26,6
B05 Morbilli - osýpky	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0
B06 Rubeola - ružienka	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0
B26 Parotitis epidemica - mumps	a	27	13	6	2	0	0	1	0
	r	4,11	1,98	0,92	0,31	0,00	0,00	0,15	0
B15 Akútna vírus. hepatitída A	a	133	15	109	120	75	9	2	4
	r	20,24	2,29	16,69	18,42	11,54	1,39	0,31	0,6
B16 Akútna vírus. hepatitída B	a	10	16	12	17	20	8	7	1
	r	1,52	2,44	1,84	2,61	3,08	1,23	1,08	0,2
B17.1, B18.2 Vírus. hepatitída C	a	69	51	53	25	46	64	8	47
	r	10,52	7,80	8,13	3,84	7,09	9,90	1,23	7,3
A39 Meningokoková meningitída	a	10	2	2	7	5	4	2	4
	r	1,52	0,31	0,31	1,07	0,77	0,62	0,31	0,6
G00 Bakteriálna meningitída	a	10	7	6	3	9	5	3	2
	r	1,52	1,06	0,92	0,46	1,38	0,77	0,46	0,3
A87 Vírusová meningitída	a	20	18	24	18	16	23	3	5
	r	3,04	2,7	3,68	2,76	2,46	3,55	0,46	0,8
A86 Nešpecifikovaná vírus. encefalitída	a	2	1	1	1	0	2	0	0
	r	0,30	0,15	0,15	0,15	0,00	0,31	0	0
A84 Kliešťová encefalitída	a	13	25	60	20	46	42	74	24
	r	1,98	3,81	9,19	3,07	7,08	6,48	11,42	3,7
A69.2 Lymeská borrelióza	a	56	155	144	185	132	58	70	16
	r	8,52	23,65	22,05	28,40	20,35	8,95	10,8	2,5
B58 Toxoplazmóza	a	13	33	14	7	21	28	21	14
	r	1,98	5,04	2,14	1,07	3,23	4,32	3,24	2,2
B68 Tenióza	a	0	0	0	0	0	214	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	33,03	0	0
J10, J11 Chrípka a akútne respiračné ochorenia	a	216 833	228 388	209 317	201 119	210 461	221 167	239 705	97 143
	r	66 598,1	74 197,8	70 572,4	67 244,5	69 465,9	73 074,5	37 092,88	316 215

Zdroj informácií: RÚVZ v Banskej Bystrici

Tabuľka 4 Výskyt vybraných prenosných ochorení v SR v rr. 2014 - 2021 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)

DIAGNÓZA		Rok							
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
A01 Brušný týfus a paratýfus	a	2	0	1	2	0	0	1	0
	r	0,04	0,00	0,02	0,04	0,00	0,00	0,02	0
A02 Salmonelóza	a	4 379	5 103	5 724	6 093	7 222	5236	3553	4596
	r	80,85	94,13	105,5	112,11	132,68	96,07	65,19	84,19
A03 Šigelóza - dyzentéria	a	230	199	150	276	206	151	107	132
	r	4,25	3,67	2,8	5,08	3,78	2,77	1,97	2,42
A33 Tetanus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
B86 Scabies - svrab	a	2 106	2 099	2 283	2 211	2 045	1814	1168	884
	r	38,88	38,72	42,07	40,68	37,57	33,28	21,4	16,19
A37.0 Pertussis - divý kašeľ	a	1 123	334	289	191	376	702	700	92
	r	20,73	6,16	5,33	3,51	6,91	12,88	12,84	1,69
A38 Scarlatina - záškrt	a	221	209	306	208	309	319	76	18
	r	4,08	3,86	5,64	3,83	5,68	5,85	1,39	0,33
B01 Varicella - ovčie kiahne	a	16 910	17 745	22 959	18 102	14 305	18305	7997	3581
	r	312,21	327,32	423,17	333,06	262,81	335,85	146,73	65,59
B05 Morbilli - osýpky	a	0	0	0	6	565	318	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,11	10,38	5,84	0,00	0
B06 Rubeola - ružienka	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
B26 Parotitis epidemica - mumps	a	1 559	1 707	203	29	13	16	9	3
	r	28,78	31,49	3,74	0,53	0,24	0,29	0,17	0,05
B15 Akútna vírusová hepatitída A	a	735	883	1 362	673	173	99	11	12
	r	13,57	16,29	25,10	12,38	3,18	1,29	0,2	0,12
B16 Akútna vírusová hepatitída B	a	85	65	50	51	48	49	18	10
	r	1,57	1,20	0,90	0,96	0,88	0,90	0,33	0,18
B17.1, B18.2 Vírusová hepatitída C	a	402	344	269	157	230	28	210	181
	r	7,42	6,34	4,95	2,89	4,22	0,51	3,85	3,31
A39 Meningokoková meningitída	a	29	30	26	42	37	35	27	17
	r	0,54	0,55	0,48	0,77	0,68	0,64	0,5	0,31
G 00 Bakteriálna meningitída	a	97	90	103	88	82	63	49	41
	r	1,79	1,66	1,90	1,62	1,51	1,16	0,9	0,75
A87 Vírusová meningitída	a	123	88	99	73	93	65	19	19
	r	1,26	1,62	1,82	1,34	1,71	1,19	0,35	0,34
A85, A86 Iné a nešpecifikované vírusové encefalitídy	a	42	20	11	12	42	17	4	9
	r	0,87	0,37	0,20	0,22	0,78	0,31	0,07	0,17
A84.1 Kliešťová encefalitída	a	116	84	173	76	157	161	185	92
	r	2,14	1,55	3,19	1,40	2,88	2,95	3,39	1,69
A69.2, G63.0, M01.2 Lymeská choroba	a	680	913	1 105	806	981	582	960	622
	r	12,55	16,84	20,36	14,83	18,02	10,68	17,61	11,39
B58, P37.1 Toxoplazmóza	a	187	219	131	110	85	95	74	78
	r	3,45	4,04	2,41	2,02	1,56	1,74	1,36	1,43
B68 Tenióza	a	0	0	0	1	2	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,02	0,04	0,00	0,00	0

Zdroj informácií: RÚVZ v Banskej Bystrici

Od roku 2007 sa incidencia chrípky a akútnych respiračných ochorení počíta pre percento obyvateľov, zhodné s percentom hlásiacich lekárov.

Tabuľka 5 Chrípka a akútne respiračné ochorenia v okresoch B. Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007 – 2021 (chorobnosť na 100 000 obyvateľov)

Rok	Banská Bystrica		Brezno		Slovenská republika	
	Výskyt	Incidencia	Výskyt	Incidencia	Výskyt	Incidencia
2007	35 675	120 991,2	20 458	141 965,0	2 059 553	85 238,5
2008	31 468	93 729,9	11 868	78 423,6	1 862 119	74 506,0
2009	45 063	112 790,6	21 459	103 361,0	2 391 481	81,011,9
2010	31 951	96 631,0	14 068	81 878,9	1 926 453	66 892,3
2011	27 205	100 347,9	13 856	89 180,3	2 006 172	70 413,8
2012	18 021	90 420,91	11 232	86 912,14	1 874 676	65 895,5
2013	21 985	91 947,00	16 625	199 546,3	2 199 863	75 328,9
2014	18 478	84 535,37	12 272	81 413,47	1 903 793	68 358,9
2015	22 927	96 597,10	16 450	94 078,60	2 119 341	79 535,1
2016	17 537	86 779,1	14 382	92 920,55	1 911 638	75 301,2
2017	15 003	84 796,3	14 382	79 303,8	1 930 244	77 363,0
2018	17 664	103 281,2	11 418	75 216,2	2 021 202	80 353,6
2019	14 945	93 151,4	13 843	86 426,2	1 891 698	74 547,8
2020	7 169	58 547,3	8 455	67 251,5	345 029	17 250,3
2021	9 011	73 495,0	3 935	41 995,7	778 079	40 076,1

Tabuľka 6 Stav očkovania obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa kontroly ku dňu 31.8.2021 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

A/ Pravidelné očkovanie

Základné očkovanie proti osýpkam, mumpsu a ružienke

Ročníky narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2019	1 067	996	93,3	486	456	93,8
2018	1 104	1 048	94,9	503	483	96,0

Preočkovanie proti osýpkam, mumpsu a ružienke (v 11. roku života)

Ročníky narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2009	972	945	97,2	539	530	98,3
2008	930	889	95,6	516	510	98,8

Očkovanie proti diftérii, tetanu, divému kašľu, vírusovej hepatitíde B, hemofilovým invazívnym nákazám a poliomyelitíde

Ročník narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	Zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2019	1 067	1 028	96,34	486	462	95,1

Preočkovanie proti diftérii, tetanu, divému kašľu a poliomyelitíde (v 6. a v 13. roku života)

Ročníky narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2014	1 040	985	94,7	484	474	97,9
2007	959	916	95,5	497	492	99,0

Očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam

Ročník narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	Zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2019	1 067	1 027	96,3	486	460	94,7

Od roku 2013 sa zrušilo pravidelné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze a zaradilo sa medzi nepovinné očkovania.

B/ Osobitné, mimoriadne a iné očkovanie

Očkovanie novorodencov HBsAg pozitívnych matiek proti vírusovej hepatitíde typu B

Okres	Ročník narod.	Počet detí podliehajúcich očkovaniu	Spolu zaočkovaných		z toho			HBIG** simult.	
			abs.	%	tromi dávkami	dvomi dávkami	jednou dávkou	počet detí	
								abs.	%
Banská Bystrica	2021*	1	1	100,0	1	-	-	0	-
	2020	0	-	-	-	-	-	0	-
Brezno	2021*	1	1	100,0	1	-	-	0	-
	2020	0	-	-	-	-	-	0	-

* do 31.8.

** hyperimúnnny ľudský gama globulín podaný simultánne proti vírusovej hepatitíde B

Očkovanie proti vírusovej hepatitíde B u "kontaktov" s osobami, infikovanými vírusom hepatitídy B

Okres	Skupina očkovaných osôb	Počet novozistených osôb	Spolu počet očkovaných	
			abs.	%
Banská Bystrica	Kontakty chorých na VHB	3	3	100,0
	Kontakty nosičov HBsAg	3	2	66,7
Brezno	Kontakty chorých na VHB	3	3	100,0
	Kontakty nosičov HBsAg	3	2	66,7

* od 1.9.2020 do 31.8.2021

Odporúčané očkovanie proti vírusovej hepatitíde A u detí vo veku dvoch rokov, žijúcich v miestach s nízkym sociálno-hygienickým štandardom

Ročník narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2019	6	0	0,0	10	6	60,0
2018	1	1	100,0	7	0	0,0

Odporúčané očkovania alebo očkovaní na žiadosť rodičov detí do 15 roku života k 31.8.2021 v okrese Banská Bystrica

Očkovanie proti	Počet očkovaných detí					
	spolu	z toho očkovaných			revakci-novaných	
		1 dávkou	2 dávkami	3 dávkami		
Kliešťovej encefalitíde	603	44	462	87	10	
Chrípke	od 6 mes. do 3 rokov života	29	17	12	x	x
	od 3 rokov života	382	359	23	x	x
Vírusovej hepatitíde typu A	148	67	81	x	x	
Meningokokovej meningitíde	190	128	42	x	-	
Infekciám vyvolaným S.pneumoniae (polysacharidová vakcína)	5	5	x	x	-	
Rotavírusovým infekciám	590	72	463	55	x	
Ovčím kiahňam	48	21	27	x	x	
HPV infekcia	292	83	168	41	x	
Tuberkulóze	0	0	x	x	x	
COVID - 19	705	x	x	x	x	
Spolu	2 972	x	x	x	x	

Odporúčané očkovania alebo očkovaní na žiadosť rodičov detí do 15 roku života k 31.8.2021 v okrese Brezno

Očkovanie proti	Počet očkovaných detí					
	spolu	z toho očkovaných			revakci-novaných	
		1 dávkou	2 dávkami	3 dávkami		
Kliešťovej encefalitíde	166	41	80	40	5	
Chrípke	od 6 mes. do 3 rokov života	1	1	0	x	x
	od 3 rokov života	163	151	12	x	x
Vírusovej hepatitíde typu A	71	26	45	x	x	
Meningokokovej meningitíde	31	21	x	x	10	
Infekciám vyvolaným S.pneumoniae (polysacharidová vakcína)	0	0	x	x	x	
Rotavírusovým infekciám	214	26	188	0	x	
Ovčím kiahňam	1	0	1	x	x	
HPV infekcia	67	21	44	2	x	
Tuberkulóze	0	0	x	x	x	
COVID - 19	239	47	192	x	x	
Spolu	953	x	x	x	x	

Tabuľka 7 Výskyt tuberkulózy v okrese Banská Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007-2021

Rok	okres B.Bystrica		okres Brezno		Slovenská republika	
	Výskyt	Incidencia na 100 000 obyvateľ'ov	Výskyt	Incidencia na 100 000 Obyvateľ'ov	Výskyt	Incidencia na 100 000 Obyvateľ'ov
2007	10	9,01	6	9,28	708	13,13
2008	9	8,12	5	7,78	652	12,06
2009	15	13,52	5	7,79	513	9,47
2010	2	1,80	2	3,12	443	8,17
2011	9	8,09	0	0,00	399	7,34
2012	5	4,50	4	6,28	345	6,35
2013	3	2,70	0	0,00	401	7,41
2014	5	4,50	3	4,74	336	6,20
2015	4	3,60	2	3,18	317	5,85
2016	0	0,00	1	1,60	296	5,45
2017	5	4,51	1	1,61	249	4,58
2018	2	1,80	2	3,23	281	5,16
2019	1	0,90	3	4,87	214	3,93
2020	0	0	4	6,53	158	2,89
2021	0	0	1	1,69	137	2,52

Zdroj informácií: Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

Tabuľka 8 Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Banská Bystrica podľa pohlavia a hlavnej lokalizácie choroby v rr. 2005 – 2021

Rok	Spolu	Muži	Ženy	Pľúcna tbc	Mimo-pľúcna tbc
2005	14	8	6	12	2
2006	7	7	0	7	0
2007	10	9	1	10	0
2008	9	7	2	7	2
2009	15	12	3	13	2
2010	2	2	0	2	0
2011	9	6	3	8	1
2012	5	2	3	3	2
2013	3	2	1	3	1
2014	5	4	1	4	1
2015	4	3	1	2	2
2016	0	0	0	0	0
2017	5	2	3	5	1
2018	2	2	0	1	1
2019	1	0	1	1	0
2020	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0

Zdroj informácií: Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

Tabuľka 9 Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Brezno podľa pohlavia, hlavnej lokalizácie choroby a mikrobiologickej pozitivity v rr. 2005-2021

Rok	Spolu	Muži	Ženy	Pľúcna tbc	Mimo-pľúcna tbc
2005	5	3	2	3	2
2006	5	3	2	4	1
2007	6	3	3	5	1
2008	5	4	1	4	1
2009	5	4	1	5	0
2010	2	1	1	1	1
2011	0	0	0	0	0
2012	4	3	1	4	0
2013	0	0	0	0	0
2014	3	3	0	3	0
2015	2	1	1	1	1
2016	1	1	0	1	0
2017	1	1	0	1	0
2018	2	1	1	2	0
2019	3	1	2	3	1*
2020	4	2	2	4	3*
2021	1	1	0	1	1*

Zdroj informácií: Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

* vedľajšie miesto postihnutia

Tabuľka 10 Hlásené akútne ochorenia na vybrané pohlavné choroby v rr. 2019 – 2021

Územie	Rok	SYPHILIS					
		Muži		Ženy		Spolu	
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
okres B.Bystrica	2019	10	18,91	2	3,45	12	10,81
	2020	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	2021	0	0	0	0	0	0
okres Brezno	2019	2	6,70	1	3,17	3	4,86
	2020	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	2021	1	0	0	0	1	1,64
BB-kraj	2019	28	8,92	9	2,71	37	5,71
	2020	3	0,95	1	0,30	4	0,61
	2021	5	1,6	0	0	5	0,78
Slovenská republika	2019	196	7,35	80	2,86	276	5,06
	2020	114	4,28	53	1,90	167	3,06
	2021	250	8,1	78	2,8	293	5,3

Územie	Rok	GONORRHOEA					
		Muži		Ženy		Spolu	
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
okres B.Bystrica	2019	8	15,13	4	6,90	12	10,81
	2020	5	9,44	2	3,45	7	6,30
	2021	9	17,04	3	5,19	12	10,85
okres Brezno	2019	2	6,70	0	0,00	2	3,25
	2020	2	6,68	0	0,00	2	3,25
	2021	3	4,93	1	1,64	4	6,57
BB-kraj	2019	22	7,01	13	3,91	35	5,37
	2020	17	5,40	9	2,70	26	4,01
	2021	26	8,32	11	3,33	36	5,6
Slovenská republika	2019	296	11,12	79	2,83	375	6,88
	2020	219	8,22	93	3,33	312	5,71
	2021	314	11,89	108	3,9	425	10,8

Zdroj informácií: NCZI Bratislava

Vysvetlivky: rel. - incidencia vypočítaná na 100 000 obyvateľov stredného stavu

Tabuľka 11 Počet novohlásených prípadov HIV pozitivity v Banskobystrickom kraji v rr. 2001 - 2021

Rok	Počet HIV pozitívnych
2001	1
2002	2
2003	2
2004	1
2005	3
2006	1
2007	5
2008	3
2009	1
2010	1
2011	2
2012	2
2013	3
2014	1
2015	4
2016	3
2017	7
2018	7
2019	6
2020	5
2021	10

Zdroj informácií: RÚVZ SR Bratislava

Novovzniknuté prípady HIV pozitivity sa v Slovenskej republike začali sledovať v roku 1985. Od tej doby bolo v Banskobystrickom kraji zaznamenaných spolu 74 HIV pozitívnych obyvateľov, z toho 7 prípadov ochorenia na AIDS.

V roku 2021 nebolo v Banskobystrickom kraji hlásené žiadne ochorenie na AIDS. Zaznamenaných bolo 10 nových prípadov HIV pozitivity (chorobnosť 1,60/100 000 obyv.). Prípady sa vyskytli u 9 mužov a 1 ženy v okresoch Banská Bystrica, Brezno, Krupina, Lučenec, Poltár a Zvolen.

Tabuľka 12 Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u mužov – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2012

Územie	Registrované ochorenia			Mikroskopicky potvrdené		Doplnené z úmrtného listu - DCO	
	abs.	relat.	štand.	abs.	%	abs.	%
okres B.Bystrica	331	624,7	393,7	314	94,9	14	4,2
okres Brezno	199	641,6	414,0	192	96,5	5	2,5
BB - kraj	1 927	603,8	404,0	1 807	93,8	65	3,4
Slovenská republika	16 363	621,3	426,3	15 521	94,9	281	1,7

Tabuľka 13 Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u žien – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2012

Územie	Registrované ochorenia			Mikroskopicky potvrdené		Doplnené z úmrtného listu - DCO	
	abs.	relat.	štand.	abs.	%	abs.	%
okres B.Bystrica	379	651,5	347,9	363	95,8	9	2,4
okres Brezno	183	556,9	283,6	169	92,3	5	2,7
BB - kraj	1 920	564,6	315,0	1 798	93,6	47	2,4
Slovenská republika	16 280	587,0	333,4	15 513	96,3	219	1,3

Vysvetlivky:

abs. – absolútny počet ochorení

relat. – hrubá (skutočná) incidencia - počet ochorení pripadajúcich na 100 000 obyvateľov daného územného celku (CR)

štand. – štandardizovaná incidencia - hodnoty incidencie prepočítané priamou metódou na svetovú štandardnú populáciu na 100 000 obyvateľov (WSR)

% - percento z absolútneho počtu všetkých hlásených ochorení

Tabuľka 14 Hlásenie vybraných ochorení na zhubné nádory v okrese Banská Bystrica, Brezno a v SR v r. 2012 podľa pohlavia a lokalizácie

Kód	Diagnóza slovom	Územie	MUŽI				ŽENY			
			abs.	%	rel. CR	štan. WSR	abs.	%	rel. CR	štan. WSR
C16	Zhubný nádor žalúdka	okr. BB	7	2,1	13,2	8,5	11	2,9	18,9	9,3
		okr. BR	10	5,0	32,2	20,5	6	3,3	18,3	6,3
		SR	560	3,4	21,3	14,4	385	2,4	13,9	6,6
C18	Zhubný nádor hrubého čreva	okr. BB	23	6,9	43,4	28,2	30	7,9	51,6	25,3
		okr. BR	19	9,5	61,3	36,1	16	8,7	48,7	20,8
		SR	1 247	7,6	47,4	31,8	1 012	6,2	36,5	18,0
C19	Zhubný nádor rektosigmoidového spojenia	okr. BB	2	0,6	3,8	3,0	3	0,8	5,2	2,9
		okr. BR	4	2,0	12,9	9,0	3	1,6	9,1	5,8
		SR	245	1,5	9,3	6,3	188	1,2	6,8	3,4
C20	Zhubný nádor konečníka	okr. BB	17	5,1	32,1	17,6	9	2,4	15,5	8,6
		okr. BR	7	3,5	22,6	15,0	4	2,2	12,2	5,1
		SR	702	4,3	26,7	17,9	402	2,5	14,5	7,6
C21	Zhubný nádor anusu a análneho kanála	okr. BB	1	0,3	1,9	1,4	1	0,3	1,7	1,0
		okr. BR	0	0,0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
		SR	24	0,1	0,9	0,6	39	0,2	1,4	0,7
C22	Zhubný nádor pečene a vnútropečeňových žilcových ciest	okr. BB	5	1,5	9,4	6,1	-	-	-	-
		okr. BR	2	1,0	6,4	4,3	3	1,6	9,1	2,0
		SR	293	1,8	11,1	7,6	142	0,9	5,1	2,7
C34	Zhubný nádor priedušiek a pľúc	okr. BB	27	8,2	51,0	30,6	16	4,2	27,5	13,2
		okr. BR	33	16,6	106,4	66,8	5	2,7	15,2	6,4
		SR	1 969	12,0	74,8	50,4	683	4,2	24,6	12,9
C43	Malígný melanóm kože	okr. BB	19	4,8	30,2	17,9	11	2,9	18,9	10,7
		okr. BR	8	4,0	25,8	18,1	4	2,2	12,2	9,6
		SR	430	2,6	16,3	11,3	384	2,4	13,8	8,5
C44	Iné zhubné nádory kože	okr. BB	48	14,5	90,6	55,6	78	20,6	134,1	62,5
		okr. BR	24	12,1	77,4	46,0	23	12,6	70,0	30,7
		SR	2 930	17,9	111,3	73,9	3 096	19,0	111,6	55,3
C50	Zhubný nádor prsníka	okr. BB	-	-	-	-	73	19,3	125,5	71,6
		okr. BR	1	0,5	3,2	1,4	37	20,2	112,6	63,7
		SR	32	0,2	1,2	0,8	2 947	18,1	106,3	64,2
C53	Zhubný nádor krčka maternice	okr. BB	-	-	-	-	11	2,9	18,9	12,4
		okr. BR	-	-	-	-	4	2,2	12,2	6,4
		SR	-	-	-	-	556	3,4	20,0	14,0

pokračovanie

Kód	Diagnóza slovom	Územie	MUŽI				ŽENY			
			abs.	%	rel. CR	štan. WSR	abs.	%	rel. CR	štan. WSR
C54	Zhubný nádor tela maternice	okr. BB	-	-	-	-	23	6,1	39,5	22,4
		okr. BR	-	-	-	-	12	6,6	36,5	19,4
		SR	-	-	-	-	915	5,6	33,0	19,1
C55	Zhubný nádor bližšie neurčenej časti maternice	okr. BB	-	-	-	-	0	0,0	0,0	0,0
		okr. BR	-	-	-	-	0	0,0	0,0	0,0
		SR	-	-	-	-	12	0,1	0,4	0,2
C61	Zhubný nádor predstojnice (prostaty)	okr. BB	58	17,5	109,5	64,3	-	-	-	-
		okr. BR	25	12,6	80,6	48,5	-	-	-	-
		SR	1 966	12,0	74,7	50,1	-	-	-	-
C67	Zhubný nádor močového mechúra	okr. BB	9	2,7	17,0	11,1	2	0,5	3,4	1,9
		okr. BR	13	6,5	41,9	25,6	2	1,1	6,1	2,6
		SR	786	4,8	29,8	19,9	297	1,8	10,7	5,5

Tabuľka 15 Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u mužov v SR v r. 2012

Poradie	Diagnóza podľa MKCH-10	Počet	Percento
1.	C44	2 930	17,9
2.	C18 - C21	2 218	13,5
3.	C34	1 969	12,0
4.	C61	1 966	12,0
5.	C67	786	4,8

Tabuľka 16 Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u žien v SR v r. 2012

Poradie	Diagnóza podľa MKCH-10	Počet	Percento
1.	C44	3 096	19,0
2.	C50	2 947	18,1
3.	C18 – C21	1 641	10,1
4.	C54 – C55	927	5,7
5.	C34	683	4,2

Podklady k tabuľkám 12 až 16 a nasledujúci komentár boli čerpané z analytickej publikácie Hlodáková, V., Diba, Ch. S., a kol.: Incidencia zhubných nádorov v Slovenskej republike 2012, ktorú vydal Národný onkologický register SR, Národné centrum zdravotníckych informácií Bratislava.

Údaje o počte zhubných nádorov, miere hrubej i štandardizovanej incidencii ich výskytu na Slovensku uvedené v spomínanej publikácii poukazujú naďalej na kontinuálne zvyšovanie nových prípadov onkologických ochorení ročne. V roku 2012 bolo na Slovensku hlásených a zaregistrovaných spolu 32 643 nových prípadov, čo je vzostup oproti predchádzajúcemu roku o 425 prípadov. Z toho bolo 16 363 prípadov ochorení u mužov a 16 280 prípadov u žien.

Na zhubné nádory zomrelo v roku 2012 spolu 12 033 pacientov, a to 6 859 mužov a 5 175 žien (bez ohľadu na to, v ktorom roku bol u nich zhubný nádor diagnostikovaný).

Existencia dlhodobých a kvalitných údajov o hodnotách a trendoch vo vývoji počtu zhubných nádorov podľa príslušnej lokalizácie, vo vývoji incidencie a mortality na zhubné nádory umožňuje vyjadriť sa k súčasnému i budúcemu vývoju onkologických ochorení na Slovensku. Celkovo treba očakávať stúpanie výskytu týchto ochorení vzhľadom na vzostup strednej dĺžky života populácie najmä vo vyšších vekových skupinách (dlhšie prežívanie).

Predpokladá sa, že v 21. storočí sa zhubné nádory stanú hlavnou témou a prioritou zdravotnej politiky všetkých vyspelých štátov.

Tabuľka 17 Prehľad prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2021 podľa diagnostických skupín a profesie

Diagnostická skupina	Profesia	Počet prešetroaní
Kožné choroby (22)	obsluha CNC	1
Infekčné ochorenia (24) Infekcia COVID 19	pracovníci v zdravotníctve (lekári, sestry, fyzioterapeuti, rádiologickí asistenti, sanitári, upratovačky,...)	138
Choroby z DNJZ (29)	lesná robotníčka	1
	pracovník v drevárskom priemysle	3
	kontrolór kvality rúr v zlievárenskom priemysle	1
Choroby z vibrácií (28) Choroby z DNJZ (29)	pracovník v drevárskom priemysle	1 + 1
Choroby z vibrácií (28) Choroby z DNJZ (29) Poškodenie sluchu y hluku (38)	robotníčka na píle	1 + 1 + 1
Fibróza pľúc (33)	zlievárenský robotník	1
Iné poškodenie zdravia (47)	zvárač	1
Spolu		151

Tabuľka 18 Prehľad priznaných chorôb z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 2012 – 2021

Skupina dg	Počet priznaných chorôb z povolania									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Intoxikácie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kožné choroby (22)	1	0	8	2	1	6	1	2	0	1
Infekcie vrátane zoonóz (24 +26)	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Infekčné ochorenia (24)	-	0	0	0	0	0	0	1	0	61
Zoonózy (26)	-	3	1	0	0	0	1	0	0	0
Choroby z vibrácií (28)	3	2	3	0	1	2	1	0	1	2
Choroby z DNJZ* (29)	1	0	3	2	0	2	0	0	0	0
Fibróza pľúc (33)	3	0	1	1	0	1	1	0	1	2
Astma bronchiálne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poškodenie sluchu z hluku (38)	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Poškodenie hlasiviek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nádorové choroby** (46)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Iné poškodenie zdravia (47)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	10	6	16	5	2	11	4	3	2	66

Zdroj informácií: RÚVZ Banská Bystrica

Vysvetlivky: DNJZ - dlhodobé nadmerné jednostrané zaťaženie

** - nádorové choroby ako dôsledok pracovnej expozície karcinogénnym faktorom

V roku 2021 vykonali odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici 151 prešetrení pracovných podmienok a spôsobu práce pri podozrení na chorobu z povolania v podnikoch a organizáciách na území **okresov Banská Bystrica a Brezno**.

Najviac prešetrení v počte 138 súviselo s diagnózou COVID – 19 v skupine **prenosné infekčné ochorenia** (pol. č. 24). Z uvedeného počtu prešetrení bola príčinná súvislosť medzi ochorením a podmienkami vykonávania práce dokázaná v 61 prípadoch.

Prešetrovanie podmienok a spôsobu vykonávanej práce u zamestnávateľov bolo v priebehu celého roka z dôvodu pandemickej situácie veľmi zložitú. Niekoľko žiadostí špecializovaného pracoviska nebolo vybavených a boli presunuté na prešetrenie do ďalšieho roka.

Choroba z povolania bola v roku 2021 priznaná v 66 prípadoch.

ORGANIZÁCIA A ČINNOSŤ ODDELENIA PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU RÚVZ SO SÍDLOM V BANSKEJ BYSTRICI

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu (OPZaVkJ) zastrešuje činnosť Poradenského centra ochrany a podpory zdravia (PCOPZ) a má na starosti činnosť základnej poradne zdravia (zPZ).

Základná poradňa zdravia je určená všetkým obyvateľom v okrese Banská Bystrica a Brezno, ktorí majú záujem o svoje zdravie a chcú poznať svoje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení, najmä srdcovocievnych a nádorových.

Poradňa zdravia poskytuje spektrum vyšetrení, ktoré orientačne určia úroveň individuálneho rizika klienta. Ich analýza umožní odporúčať optimálne zmeny:

- vo výžive a spotrebe alkoholu,
- vo fajčiarskych návykoch,
- vo fyzickej aktivite,
- v zvládaní stresu,
- v prípade potreby sa v zmysle štandardného postupu odporúči klientovi návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

Súčasťou PCOPZ okrem zPZ je 7 nadstavbových poradní, ktoré sú špecializované na zvládnutie najzávažnejších rizikových faktorov:

- Poradňa odvykania od fajčenia
- Poradňa zdravej výživy
- Poradňa pre očkovanie
- Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity
- Poradňa protidrogová a HIV/AIDS
- Poradňa environmentálneho zdravia
- Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci.

V roku 2021 OPZaVkJ plnilo úlohy vyplývajúce z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky:

- Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR
- Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025
- Celonárodná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie „Vyzvi srdce k pohybu“
- Podpora zdravia znevýhodnených skupín
- Stratégia rozvoja PCOPZ

Od roku 1993 RÚVZ Banská Bystrica zastrešuje a realizuje Celoštátny integrovaný program intervencie proti neinfekčným chorobám – CINDI. Aktivity tohto projektu sú zamerané na dve hlavné úlohy:

1. Intervenciu v optimalizácii rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov – a to pôsobením na klientov poradní zdravia pri RÚVZ v SR a individuálnou, skupinovú a mediálnou formou rozšírenou o vybrané skupiny obyvateľov žijúcich v zhoršených sociálnych a ekonomických podmienkach. Objektívnym zhodnotením rizikových faktorov zdravia, akými sú fajčenie, hypertenzia, obezita, nedostatočná fyzická aktivita a stres sa poskytuje cieleňé poradenstvo.
2. Monitorovanie efektívnosti intervenčných aktivít vo forme skríningu prevalencie rizikových faktorov v populačnej vzorke produktívneho veku vrátane analýz prioritných ukazovateľov zdravotného stavu v rámci zdravotníckej štatistiky. Stratégiou projektu je integrácia aktivít s inými programami, resp. inštitúciami, podporujúcimi zdravie.

Program CINDI sa mimo obdobia skríninov uplatňuje najmä prostredníctvom zPZ, formou vyhľadávania rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických známk.

V kalendárnom roku 2021 bolo v zPZ vyšetrených celkovo 645 klientov, z toho za štandardných podmienok (zaradených do TZS) bolo 360 klientov. Z klientov zaradených do TZS bolo 347 klientov vyšetrených počas roka iba jedenkrát, 12 klientov prišlo v roku 2021 na jedno kontrolné vyšetrenie a jeden klient bol v základnej poradni zdravia vyšetrený trikrát. 33 klientov bolo odoslaných k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti.

V roku 2021 bolo zrealizovaných 30 výjazdov, počas ktorých bolo vyšetrených 512 klientov (za štandardných podmienok a aj mimo TZS). Výjazdy boli smerované najmä na obecné úrady, zariadenia sociálnych služieb a v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou aj na zamestnancov firiem v spádovej oblasti

Z uvedeného vyplýva, že až 79,37 % zo všetkých klientov vyšetří zPZ práve na výjazdoch. Výjazdy sú výhodné najmä pre zamestnaných ľudí, ktorí nemusia opustiť pracovisko a možnosť nechať sa vyšetriť je im ponúknutá priamo v práci.

Podľa údajov TZS v roku 2021 zPZ rovnako ako v predchádzajúcich rokoch navštevovali častejšie ženy (279, resp. 77,5 %) než muži (81, resp. 22,5 %).

Celkový počet vykonaných vyšetrení (prvé a opakované) počas roka 2021 v zPZ bol 374:
 - prvovýšetrenie bolo realizované 230-krát u 172 žien (74,78 %) a 58 mužov (25,22 %),
 - opakované kontrolné vyšetrenie bolo vykonané 144-krát.

V porovnaní s minulými rokmi sa činnosť oddelenia menila. Máme možnosť porovnať štandardný rok s prvým rokom pandémie a následný druhý rok pandémie, kedy sa opatrenia snažili byť len adekvátne obmedzujúce. Rok 2021 bol priaznivejší na realizovanie aktivít, avšak stále nedosahuje predpandemický rok 2019. Oproti roku 2020 sa v roku 2021 zrealizovalo o 70% viac prednášok, bolo o 81% viac edukovaných, o 80% viac výjazdov a vyšetřilo sa o 60% viac klientov. Keďže boli inštitúcie uzatvorené, prednášky sa realizovali online formou. Napriek tomu, že sa uskutočnilo o 61% menej prednášok než v roku 2019, počet edukovaných bol nižší len o 34%. Takisto badať, že hlavný podiel vyšetrených tvorili v roku 2021 klienti, ktorý boli vyšetřovaní v rámci výjazdov. Oproti roku 2019 bolo v roku 2021 len o 25% menej výjazdov.

Počet a spektrum klientov, vyšetřených v roku 2021 uvádzajú tabuľky 19 až 22.

Tabuľka 19 Celkový počet klientov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2021

Poradňa a zabezpečujúci oddelenie	Spolu
Základná poradňa (OPZaVkJ)	645
Poradňa odvykania od fajčenia (OPZaVkJ)	6
Poradňa zdravej výživy (OPZaVkJ)	13
Poradňa pre očkovanie (EPID)	0
Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity (OPZaVkJ)	13
Poradňa protidrogová a HIV/AIDS (EPID)	98
Poradňa environmentálneho zdravia (HŽPaZ)	0
Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci (OPPLaT)	14
Spolu	789

Vysvetlivky:

- OPZaVkJ** - Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu
- EPID** - Odbor epidemiológie
- OPPLaT** - Oddelenie preventívneho pracovného lekářtva a toxikológie
- HŽPaZ** - Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Tabuľka 20 Návštevnosť základnej poradne v r. 2021 podľa veku a pohlavia*Základné – prvé vyšetrenie*

Veková skupina	MUŽI		ŽENY		SPOLU	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0 – 14	1	1,7	1	0,6	2	0,9
15 – 19	5	8,6	11	6,4	16	7,0
20 – 24	3	5,2	7	4,1	10	4,3
25 – 34	12	20,7	19	11,0	31	13,5
35 – 44	16	27,6	34	19,8	50	21,7
45 – 54	9	15,5	42	24,4	51	22,2
55 – 64	8	13,8	45	26,2	53	23,0
65 a viac	4	6,9	13	7,6	17	7,4
Spolu	58	100,0	172	100,0	230	100,0

Kontrolné vyšetrenie

Veková skupina	MUŽI		ŽENY		SPOLU	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0 – 14	0	0	0	0	0	0
15 - 19	0	0	0	0	0	0
20 - 24	0	0	0	0	0	0
25 - 34	2	7,4	8	6,8	10	6,9
35 - 44	4	14,8	18	15,4	22	15,3
45 - 54	10	37,0	25	21,4	35	24,3
55 - 64	5	18,5	44	37,6	49	34,0
65 a viac	6	22,2	22	18,8	28	19,4
Spolu	27	100,0	117	100,0	144	100,0

Tabuľka 21 Spektrum klientov vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2021 podľa vzdelania

Vzdelanie	Muži		Ženy		Spolu	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Neukončené základné	0	0	0	0	0	0
Základné	6	7,4	20	7,2	26	7,2
Učňovské	11	13,6	24	8,6	35	9,7
Stredoškolské s maturitou	29	35,8	123	44,1	152	42,2
Vysokoškolské	35	43,2	105	37,6	140	38,9
Neregistrované	0	0,0	7	2,5	7	1,9
Spolu	81	100,0	279	100,0	360	100,0

Tabuľka 22 Výsledky celkového cholesterolu a krvného tlaku u klientov, vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2021

	Muži	Ženy		Muži	Ženy	Spolu vyšetrení
TK do 140/90	48	226	TK>140/90	31	49	354
Celk.cholesterol 5,1 až 6,3	61	166	Celk.cholesterol viac ako 6,3	22	119	368

III. Životné prostredie a zdravie

PITNÁ VODA V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO

V okrese Banská Bystrica aj v okrese Brezno je hromadné zásobovanie pitnou vodou z verejných vodovodov stále stabilné a na dobrej úrovni. V zásobovaní obyvateľov pitnou vodou nedošlo v roku 2021 k výrazným zmenám oproti predchádzajúcim rokom. V každom sídle v obidvoch okresoch sa obyvatelia môžu napojiť na verejný vodovod. V obidvoch okresoch sa na hromadné zásobovanie využívajú hlavne podzemné zdroje vody. Z povrchových zdrojov (potokov) sú zásobovaní obyvatelia časti obce Čierny Balog a obyvatelia obce Pohronská Polhora. RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici monitoruje kvalitu vody v 54 verejných vodovodoch v okrese Banská Bystrica a v 46 vodovodoch v okrese Brezno. V priebehu roka 2021 nedošlo k vážnejším problémom v hromadnom zásobovaní obyvateľov obidvoch okresov pitnou vodou z verejných vodovodov z hľadiska kvality pitnej vody a jej dodávania k spotrebiteľom v dostatočnom množstve.

V **okrese Banská Bystrica** je podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov 99,41 %. Zo 42 obcí v okrese v 17 nie je dosiahnutý 100 %-ný podiel zásobovaných obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov. Obyvatelia, ktorí nie sú napojení na verejný vodovod, používajú väčšinou vlastné studne. Vodu s nesledovanou kvalitou používa 639 osôb, čo je mierny pokles oproti predchádzajúcemu roku.

V **okrese Brezno** je podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov 98,12 %. V 19 sídlach v okrese nie je dosiahnutý 100 %-ný podiel zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov. Vodu s nesledovanou kvalitou používa 1 910 osôb.

Vodárenská úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch Beňuš–časť Filipovo a Gašparovo a Bystrá–Podbrezová–Valaská–Brezno zabezpečuje zníženie obsahu druhotného železa vo vode. Technológia na úpravu vody vo vodojeme verejného vodovodu Lom nad Rimavicou (Vrchlom) a vo vodojeme pre skupinový vodovod Lom nad Rimavicou–Drábsko zabezpečuje zníženie obsahu železa a radónu. Na odstraňovanie resp. znížovanie obsahu arzénu v pitnej vode slúžia úpravne vody pre verejné vodovody v obciach Pohronský Bukovec, Podbrezová (vodovod v správe ŽP a.s., Podbrezová) a v obci Jasenie pre skupinový vodovod Jasenie–Predajná–Nemecká.

Technológia úpravy vody pre verejný vodovod v obci Pohronská Polhora je zameraná na odstránenie nerozpustných látok, organických látok (CHSK) a zákalu.

Voda z povrchového vodárenského zdroja v obci Čierny Balog sa na úpravni vody upravuje pomocou koagulácie, ozonizácie a filtrácie.

Z dôvodu zvýšeného množstva radónu v pitnej vode v obciach Šumiac, Lom nad Rimavicou, Sihla, Pohorelá, Telgárt a Ponická Huta prevádzkovateľ vodovodov StVPS a.s. Banská Bystrica zabezpečuje úpravu vody tzv. prevzdušňovaním cez prevzdušňovacie resp. stripovacie veže.

Ďalšou úpravou vody u všetkých verejných vodovodov je dezinfekcia pitnej vody, ktorá sa vykonáva vo vodojemoch, čerpacích staniciach resp. do výtlačných potrubí v prevažnej miere tekutým chlórrom resp. chlórnanom sodným vo väčšine prípadov dávkovacími chlórými zariadeniami PROMINENT a DK-11.

V obciach Dolný Harmanec, Pohronský Bukovec, Beňuš (vodovod OÚ) sa dezinfekcia vody vykonáva pomocou UV žiarenia. Pre skupinový vodovod Čerín–Čačín–Sebedín–Bečov je zabezpečená kombinovaná dezinfekcia plynným chlórrom a UV žiarením.

Plynný chlór je využívaný na dezinfekciu vody v meste Banská Bystrica a v obciach Badín, Lučatín, Staré Hory, Harmanec, Malachov, Nemce, Kyncel'ová a Selce–časť Kopanica.

Dezinfekcia vody oxidom chloričitým je zabezpečená na úpravniach vody v obciach Čierny Balog (časť obce), Jasenie, pre skupinový vodovod Jasenie–Predajná–Nemecká a vo verejných vodovodoch Brezno (VZ Trangoška) a Bystrá–Podbrezová–Valaská–Brezno (VZ Tále chlórrovňa).

V priebehu roka 2021 nebola v okrese Banská Bystrica a v okrese Brezno udelená žiadna výnimka na používanie vody, ktorá dlhodobo nespĺňa hygienické limity chemických ukazovateľov.

Ani v jednom z okresov nebol zaznamenaný výskyt infekčných ochorení ani iných poškodení zdravia v súvislosti s používaním vody určenej na ľudskú spotrebu z verejných vodovodov.

Tabuľka 1 Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2021, okres Banská Bystrica

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	spolu	FaCH	MaB	R
Banská Bystrica (Sásová, Rudlová, Pršianska terasa, Podlavice, Uhlisko, Senica, sídl. Sever, Fončorda stará)-Nemce-Kynceľová-Selce(Kopanica)-Malachov (PSV-Jergalská vetva)	4	22	2	1	1	-
Banská Bystrica (Rakytovce, Iliáš, Kremnička, Kráľová, Kostiviarska, Jakub, Karlovo, Nový svet, Uľanka)-Badín-Harmanec (PSV-Harmanecká vetva)	2	12	0	0	0	-
Banská Bystrica (Radvaň, Fončorda nová) (PSV-Jergalská vetva+Tajov 1-6)	2	7	2	1	1	-
Banská Bystrica (Laskomer, staré mesto, sídl. Sever)	4	5	1	0	1	-
Banská Bystrica (Skubín) (Tajov 1-6+prameň 1)	2	2	0	0	0	-
Banská Bystrica (Šalková, Majer, sídlisko, Uhlisko)-Slovenská Ľupča (Biotika, Príboj) (Ľadová studňa)	2	9	1	1	0	-
Banská Bystrica (Stará Sásová) (Štepnica)	4	2	0	0	0	-
Banská Bystrica (Šachtičky)	2	2	0	0	0	-
Vlkanová-Hronsek	2	3	1	0	1	-
Priechod-Selce-Slovenská Ľupča (Ľupčica)	4	6	0	0	0	-
Čačín-Čerín-Sebedín-Bečov	2	2	0	0	0	-
Hiadel'- Ľubietová-Lučatín	2	5	1	0	1	-
Baláže	1	1	0	0	0	-
Brusno	1	4	0	0	0	-
Dolná Mičiná	0	2	0	0	0	-
Dolný Harmanec	1	1	0	0	0	-
Donovaly	0	3	0	0	0	-
Donovaly-Hanesy	0	2	1	0	1	-
Donovaly-Mistríky, Mišúty	1	3	0	0	0	-
Donovaly-Bully+Polianka	1	2	1	1	0	-
Dúbravica	0	2	0	0	0	-
Horná Mičiná	0	4	0	0	0	-
Horné Pršany	1	1	0	0	0	-
Hrochoť	1	3	0	0	0	-
Kordíky	0	2	0	0	0	-
Králiky (Stádlo)	1	2	0	0	0	-
Králiky (Čutková)	1	1	0	0	0	-
Ľubietová (Vápenica)	0	3	0	0	0	-
Ľubietová (Ženská dolina)	1	3	1	0	1	-
Medzibrod	1	3	0	0	0	-

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	spolu	FaCH	MaB	R
Moštenica	0	2	0	0	0	-
Motyčky	0	2	0	0	0	-
Môlča (Dolná)	1	1	1	0	1	-
Môlča (Horná)	1	1	0	0	0	-
Oravce	0	2	0	0	0	-
Podkonice	1	2	0	0	0	-
Pohronský Bukovec	0	2	0	0	0	-
Ponická Huta	1	1	0	0	0	-
Ponická Lehôtka	0	2	1	1	0	-
Poniky	1	2	2	2	0	-
Povrazník	1	1	0	0	0	-
Priechod (Pod Sokolom)	1	2	1	0	1	-
Riečka	1	2	0	0	0	-
Selce (Jelšiny)	1	0	0	0	0	-
Staré Hory (Prostredná)	1	1	0	0	0	-
Staré Hory (Prostredná+Jergaly)	1	1	0	0	0	-
Strelníky (Genzlová)	1	2	1	0	1	-
Špania Dolina	0	2	0	0	0	-
Špania Dolina (vodovod OÚ)	0	2	0	0	0	-
Tajov (starý)	0	2	0	0	0	-
Tajov (nový)	1	1	0	0	0	-
Tajov (Tajov 2-6)	0	2	1	1	0	-
Tajov (Tajov 1)	1	1	0	0	0	-
Turecká	0	2	0	0	0	-
Spolu	42	157	18	8	10	-

Vysvetlivky:

PM – preverovací monitoring

KM – kontrolný monitoring

FaCH – fyzikálne a chemické ukazovatele

MaB – mikrobiologické a biologické ukazovatele

R – rádiologické ukazovatele (vyšetrovali sa len v rámci preverovacieho monitoringu)

Poznámky:

Ak sú v jednom riadku tabuľky uvedené názvy viacerých obcí, jedná sa o zásobovanie z jedného vodného zdroja.

V rámci monitoringu kvality pitnej vody z 54 verejných vodovodov v okrese Banská Bystrica, ktorý vykonáva RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, bolo u spotrebiteľa odobratých celkom 199 vzoriek vody. Z toho bolo 18 vzoriek nevyhovujúcej kvality, čo predstavuje 9,05 % zo všetkých odobratých vzoriek.

Tabuľka 2 Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2021, okres Brezno

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	spolu	FaCH	MaB	R
Brezno, Tále (Trangoška)	1	7	2	2	1	-
Bystrá-Valaská-Podbrezová-Brezno (Tále-chlórovňa)	2	9	2	2	0	-
Brezno (Vagnár)	1	3	0	0	0	-
Brezno (u Medveďa)	0	2	0	0	0	-
Brezno-Rohozná	1	2	2	0	2	-
Brezno-Podboreňová	1	1	1	0	1	-
Jasenie-Predajná-Nemecká (Rastová)	1	5	1	1	0	-
Hronec-Osrblie	1	3	0	0	0	-
Dolná Lehota – Vajsková – Podbrezová - Lopej	0	4	0	0	0	-
Bacúch	1	2	0	0	0	-
Beňuš (vodovod OÚ)	1	4	3	0	3	-
Beňuš (vodovod StVPS)	0	2	1	1	0	-
Beňuš-Filipovo-Gašparovo	1	2	0	0	0	-
Braväcovo (Hájenka)	0	2	2	2	0	-
Braväcovo (Hudcová)	0	3	3	3	0	-
Braväcovo (Srnkovo)	1	1	2	2	0	-
Čierny Balog-Fajtov	0	2	1	1	0	-
Čierny Balog-Medveďovo, Krám	1	3	0	0	0	-
Čierny Balog-Jánošovka, pod OÚ	1	2	0	0	0	-
Čierny Balog-Latky	0	2	0	0	0	-
Čierny Balog-Závodie	0	2	0	0	0	-
Čierny Balog-Dobroč, Komov, Jánošovka	1	3	2	0	2	-
Lom nad Rimavicou-Drábsko	0	3	1	1	0	-
Lom nad Rimavicou (Vrchlom)	0	2	0	0	0	-
Heľpa	1	3	0	0	0	-
Horná Lehota	0	3	0	0	0	-
Jarabá	0	2	0	0	0	-
Michalová	1	4	0	0	0	-
Mýto pod Ďumbierom (Frljazová)	1	1	0	0	0	-
Mýto pod Ďumbierom (Mlynná)	1	2	1	0	1	-
Podbrezová (vodovod ŽP)	1	4	2	2	0	-
Pohorelá	1	3	0	0	0	-
Pohorelská Maša-Pohorelá (dolný koniec)	0	3	0	0	0	-
Pohronská Polhora	1	5	3	2	2	-
Polomka (horný koniec)	1	3	0	0	0	-
Polomka (dolný koniec)	1	3	0	0	0	-
Polomka-Hámor	0	4	3	1	3	-
Ráztoka	0	2	0	0	0	-

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	Spolu	FaCH	MaB	R
Sihla	1	1	1	1	0	-
Šumiac (Široký Bán)	0	3	0	0	0	-
Šumiac (Košariská+Cibunô)	1	1	0	0	0	-
Šumiac-Červená Skala	1	2	0	0	0	-
Telgárt (Valentov kút)	0	2	0	0	0	-
Telgárt (Pšolnica)	2	4	0	0	0	-
Valkovňa	0	2	0	0	0	-
Závadka nad Hronom	1	4	2	0	2	-
Spolu	30	132	35	21	17	-

Zdroj informácií: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

V rámci monitoringu kvality pitnej vody zo 46 verejných vodovodov v okrese Brezno, ktorý vykonáva RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, bolo u spotrebiteľa odobratých celkom 162 vzoriek vody. Z toho bolo 35 vzoriek nevyhovujúcej kvality, čo predstavuje 21,6 % zo všetkých odobratých vzoriek.

VODA NA KÚPANIE

Prírodné kúpacie oblasti

V **okresoch Banská Bystrica a Brezno** sa nenachádzajú vody určené na kúpanie (vyhlásené prírodné kúpacie oblasti).

V roku 2021 bola sledovaná kvalita vody v jazere v rekreačnej oblasti Horná Lehota – Krpáčovo, ktoré sa využíva na neorganizovanú rekreáciu, je bez prevádzkovateľa, spírch a zariadení na osobnú hygienu. Kvalita vody bola sledovaná aj v umelo vytvorenom jazere na Plážovom kúpalisku v meste Banská Bystrica. Jazero je napúšťané vodou z Tajovského potoka, voda sa mechanicky predčisťuje v sedimentačnom odberovom objekte a na otvorenom pieskovom filtri. Jazero je prietočné, prívod vody je nepretržitý. Z tohto jazera boli, z časti určenej pre kúpajúcich, počas letnej sezóny odobraté 3 vzorky vody a z jazera na Krpáčove 2 vzorky vody. Vo všetkých 5 vzorkách bola detekovaná prítomnosť rias. Vo vzorke vody odobratej z jazera na Krpáčove dňa 9.8.2021 bola stanovená zvýšená hodnota farby.

Voda v jazerách v stanovených biologických a mikrobiologických ukazovateľoch vyhovovala požiadavkám na kvalitu vody na kúpanie podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z.

Premnoženie cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet nebolo počas letnej turistickej sezóny 2021 vo vode v oboch jazerách zaznamenané.

Umelé kúpaliská so sezónnou prevádzkou

V 7 sezónnych rekreačných zariadeniach v okresoch Banská Bystrica a Brezno, ktoré boli prevádzkované počas letnej sezóny 2021 sa na kúpanie využívalo celkom 16 bazénov, z toho 4 bazény sa nachádzali pri ubytovacích zariadeniach.

V **okrese Banská Bystrica** boli v prevádzke Plážové kúpalisko v meste Banská Bystrica (na kúpanie sa využívalo celkom 7 bazénov a Obecné kúpalisko v obci Strelníky (2 bazény) a vonkajší neplavecký bazén pri Vile 27 v obci Tajov.

V **okrese Brezno** boli v prevádzke vonkajší nadzemný bazén pri hoteli BIELA MEDVEDICA v obci Bystrá, verejné kúpalisko v obci Jasenie, letné kúpalisko v obci Podbrezová a 2 vonkajšie bazény pri penzióne SCHWEINTAL v obci Braväcovo.

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonali 42 kontrol v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na kúpaliskách so sezónnou prevádzkou (10 pred zahájením prevádzky jednotlivých kúpalísk a

bazénov, 25 počas kúpacej sezóny, 7 zameraných na dodržiavanie opatrení súvisiacich s COVID 19 a vydali 10 rozhodnutí na uvedenie priestorov kúpalísk a bazénov do prevádzky.

Zo 16 bazénov bolo odobratých celkom 65 vzoriek vody na kúpanie na stanovenie fyzikálno-chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľov v zmysle vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. Z odobratých vzoriek bolo 29 vzoriek nevyhovujúcich (prekročená limitná hodnota aspoň v jednom ukazovateli), čo predstavuje 44,62 %, z toho v 18 vzorkách boli prekročené limitné hodnoty mikrobiologických ukazovateľov (10 bazénov zo 16). Počas celej kúpacej sezóny 2021 bola zaznamenaná vyhovujúca kvalita vody len v 3 bazénoch (atypický a nový plavecký bazén na plážovom kúpalisku v meste Banská Bystrica a veľký vonkajší bazén pri Penzióne Schweintal v Braväcove).

Kvalita poskytovaných služieb, funkčnosť a čistota zariadení na osobnú hygienu boli na požadovanej úrovni. Menšie nedostatky boli odstraňované prevádzkovateľmi ihneď po upozornení zo strany pracovníkov RÚVZ.

Nedostatky v kvalite vody v jednotlivých bazénoch boli prevádzkovateľmi riešené priebežne počas celej sezóny.

Termálne kúpaliská sa v okresoch Banská Bystrica a Brezno nenachádzajú.

Umelé kúpaliská s celoročnou prevádzkou

V okresoch Banská Bystrica a Brezno bola v roku 2021 sledovaná kvalita vody na kúpanie v 60 bazénoch s celoročnou prevádzkou. Z nich 7 plaveckých bazénov, 12 neplaveckých, 26 vírivých, 4 ochladzovacie, 6 relaxačných, 3 detské a 2 bazény sú určené pre dojčatá a batolátá.

V roku 2021 pribudli do sledovania vírivý bazén v penzióne SANT BERNARD v obci Turwecká a vírivý bazén v ESTASTE APARTMENTS v obci Donovaly..

Prevádzkovanie všetkých bazénov bolo počas priebehu roka v súvislosti s pandémiou COVID-19 niekoľkokrát prerušené.

V **okrese Banská Bystrica** bolo v prevádzke 29 bazénov s celoročnou prevádzkou, z toho sa 18 bazénov nachádza v 11 ubytovacích zariadeniach, 6 bazénov sa využíva na kúpanie v 5 relaxačných a regeneračných zariadeniach, 3 bazény v 1 krytej plavárni a 2 bazény sa využívali len na plavecké jasličky.

V **okrese Brezno** bolo v prevádzke 31 bazénov, z toho sa 26 bazénov nachádza v 14 ubytovacích zariadeniach, 3 bazény v 2 krytých plavárňach, 1 bazén je pri saune na zimnom štadióne v meste Brezno a 1 bazén sa využíva na kúpanie v relaxačnom zariadení.

Z uvedených bazénov bolo v priebehu roka 2021 odobratých spolu 139 vzoriek vody, z toho 81 vzoriek bolo odobratých na základe objednávok jednotlivých prevádzkovateľov, 1 vzorku predložil prevádzkovateľ celoročného bazéna z iného akreditovaného laboratória. V rámci výkonu ŠZD bolo odobratých 57 vzoriek vody.

Zo 139 vzoriek bolo 70 vzoriek nevyhovujúcich (prekročená limitná hodnota aspoň v jednom ukazovateli), čo predstavuje 50,36 %.

Zo 60 bazénov boli prekročené mikrobiologické a biologické ukazovatele vo vzorkách vody odobratých z 22 bazénov – spolu to bolo 29 nevyhovujúcich vzoriek (20,86%). Fyzikálno-chemické ukazovatele boli prekročené vo vzorkách vody odobratých zo 31 bazénov, spolu to bolo 43 vzoriek.

V 17 bazénoch nedošlo k prekročeniu limitnej hodnoty u žiadneho ukazovateľa počas celého roka a ďalších 7 bazénov možno považovať za bazény s vyhovujúcou kvalitou vody.

O nevyhovujúcej kvalite vody v jednotlivých bazénoch boli prevádzkovatelia včas informovaní zo strany RÚVZ, nakoľko väčšina vzoriek vôd bola odoberaná na základe celoročných objednávok pracovníkmi RÚVZ a vzorky boli laboratórne vyšetrované v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Na základe informácií o nevyhovujúcej kvalite vody v bazénoch prijímali prevádzkovatelia okamžité opatrenia na zlepšenie jej kvality.

V roku 2021 nebol v okresoch Banská Bystrica a Brezno zaznamenaný výskyt infekčných ochorení ani iných poškodení zdravia v súvislosti s využívaním vody na kúpanie.

HYGIENA VÝŽIVY

Tabuľka 3 Hygienická situácia v potravinárskych zariadeniach za rok 2021 v okresoch Banská Bystrica a Brezno

Druh zariadenia	Počet zariadení	Počet kontrol		Počet vzoriek potravín		
		ÚK	ŠZD	odobratých	nevyhovujúcich	% nevyhovujúcich
cukrárska výroba	1	0	0	0	0	0
výroba výživových doplnkov	1	0	0	0	0	0
výroba hotových mrazených a chladených pokrmov	1	0	0	0	0	0
špecializované sklady a distribúcia potravín	3	0	1	0	0	0
špecializované predajne potravín	42	11	3	1	0	0
lekárne, drogérie	76	5	14	6	0	8
predajne obalov a predmetov	5	0	0	0	0	0
nemocnice - kuchyne	3	1	1	1	0	0
nemocnice – výdajne stravy, čajové kuchynky	1	0	0	0	0	0
závodné stravovanie - kuchyne	26	6	6	35	0	0
závodné stravovanie – výdajne stravy	33	0	0	0	0	0
závodné stravovanie - bufety	8	0	0	0	0	0
domovy sociálnej starostlivosti - kuchyne	18	2	2	0	0	0
domovy sociálnej starostlivosti - výdajne stravy	16	0	1	0	0	0
rehabilitačné zariadenia - kuchyne	2	0	0	0	0	0
zariadenia s prípravou jedál (reštaurácie, pizzérie,...)	417	142	471	89	5	6
zariadenia bez prípravy jedál (hostince, bary, kaviarne)	535	34	197	14	0	0
predaj občerstvenia (rýchle občerstvenie, bufety, sezónne zariadenia)	125	29	69	38	16	42
krátkodobý stánkový predaj - občerstvenie (hromadné akcie)	203	0	1	0	0	0
výroba a predaj zmrzliny (stánky)	29	32	33	56	7	13
M e d z i s ú č e t	1 545	262	799	240	28	12
primárna výroba	1	0	0	0	0	0
výroba ostatných výrobkov	90	7	9	7	0	0
baliareň ostatných výrobkov	2	0	0	0	0	0
ostatné prevádzkarne (ostatné sklady)	103	0	4	0	0	0
ostatné potravinárske predajne	1 017	16	131	24	0	0
novinové stánky	40	0	1	0	0	0
krátkodobý stánkový predaj - potraviny (hromadné akcie)	25	0	1	0	0	0
M e d z i s ú č e t	1 278	23	146	24	0	0
S p o l u	2 823	285	945	271	28	10

Vysvetlivky: ŠZD - štátny zdravotný dozor

ÚK - úradná kontrola

% nevyhovujúcich - percentuálne vyjadrenie počtu nevyhovujúcich vzoriek zo vzoriek odobratých na kontrolu

Posudková činnosť

V rámci posudkovej činnosti, týkajúcej sa potravinárskych objektov a zariadení spoločného stravovania, pripravil RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici podklady pre vydanie 39 záväzných stanovísk (k návrhom na územné konanie, kolaudáciu a zmenu v užívaní stavby), 77 rozhodnutí (k návrhom na uvedenie priestorov do prevádzky a zmenu v prevádzkovaní priestorov), v 5 prípadoch bolo konanie prerušené a v 6 zastavené. Všetky vydané rozhodnutia aj záväzné stanoviská boli súhlasné.

K prevádzkarňam osobitného významu vo vzťahu k regiónu, v ktorom boli uvedené do prevádzky v roku 2021, je možné zaradiť predajne potravín po ich rekonštrukcii.

Kontrolná činnosť

V zariadeniach spoločného stravovania otvoreného typu bolo v roku 2021 vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru 748 kontrol, vrátane kontrol pri uvádzaní priestorov do prevádzky a kontrol vykonaných na základe oznámenia o začatí prevádzky (pri zmene prevádzkovateľa existujúcej prevádzkarne). Kontroly boli prevažne zamerané na dodržiavanie opatrení prijatých ako prevencia proti šíreniu ochorenia COVID-19.

Pri kontrolách boli najčastejšie zisťované nedostatky **v hygiene prevádzky** (znečistené a poškodené steny, strop), **v dokumentácii, zavedení a dodržiavaní systému HACCP**, najčastejšie v monitoringu kritických kontrolných bodov (chýbajúce, resp. formálne vedené evidencie o monitoringu teplôt a o vykonávanej sanitácii, chýbajúce kalibrované teplomery), menej frekventovane nedostatky **pri skladovaní potravín** (porušenie chladiaceho a teplotného reťazca pri skladovaní potravín a pokrmov), **pri manipulácii s potravinami** (kríženie čistej a nečistej prevádzky). Menej frekventované boli nedostatky **v osobnej hygiene** personálu, v preukázaní **dokumentácie o zabezpečení školenia zamestnancov vo veciach hygieny potravín** a iné nezhody (nedodržiavanie opatrení prijatých ako prevencia proti šíreniu ochorenia COVID-19 (konzumácia pokrmov a nápojov v interiéri, neprekryté horné dýchacie cesty). Zistené nedostatky boli aj dôvodom pre uloženie 35 blokových pokút v celkovej sume 1 381 € a 7 opatrení na mieste podľa § 55 zák. 355/2007 Z. z..

Štátny zdravotný dozor bol vykonávaný aj v zariadeniach spoločného stravovania uzavretého typu, spolu bolo vykonaných 10 kontrol. Vykonaná bola kontrola v nemocničnej kuchyni, závažné nedostatky neboli zistené,

V domovoch sociálnych služieb, domovoch dôchodcov a v zariadeniach pre seniorov boli vykonané 3 kontroly zameraných na dodržiavanie hygienických požiadaviek.

V zariadeniach poskytujúcich závodné stravovanie (kuchyne, výdajne a bufety) bolo vykonaných 6 kontrol, pri ktorých bolo zisťovaných menej nedostatkov, ako pri kontrolách v otvorenom systéme stravovania, nakoľko v týchto zariadeniach je stabilnejší.

V priebehu roka bolo kontrolované aj dodržiavania ustanovení zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení noviel. Porušenie citovaného zákona nebolo zistené.

Na RÚVZ v Banskej Bystrici bolo spolu zaevidovaných 58 podnetov na výkon ŠZD alebo úradnej kontroly potravín, 15 podnetov bolo odstúpených iným kontrolným orgánom, prípadne podľa miestnej príslušnosti iným RÚVZ. Vykonaných bolo 43 kontrol na základe podnetov. Z toho bolo 17 opodstatnených podnetov. V zariadeniach spoločného stravovania bolo vykonaných 39 kontrol, išlo o podnety na základe uvádzania zdravotných problémov spočívajúcich v žalúdočných ťažkostiach a nedodržiavaní opatrení prijatých ako prevencia proti šíreniu ochorenia COVID-19. Z toho bolo 10 podnetov opodstatnených.

Úradná kontrola

Plán úradnej kontroly potravín RÚVZ v r. 2021 vychádzal z Viacročného národného plánu úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva v Slovenskej republike.

V rámci úradnej kontroly potravín bolo vykonaných spolu 88 kontrol pri výrobe a manipulácii so zmrzlinou, minerálnymi a pramenitými vodami, potravinami na osobitné výživové účely vrátane dojčenskej a detskej výživy, aditívnymi látkami, obalmi a materiálmi prichádzajúcimi do styku s potravinami, pri ktorých boli zistené spolu 4 nezhody.

Výroba a predaj zmrzliny sa v roku 2021 v okrese Banská Bystrica a Brezno realizovala v 44 prevádzkach. V rámci úradnej kontroly bolo v nich vykonaných 49 kontrol (vrátane kontrol s odberom vzoriek) so 4 nezhodami, ktoré sa pri následných kontrolách už neopakovali.

Vykonané boli aj 4 úradné kontroly nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami, spojené s odberom vzoriek.

V nadväznosti na 5 hlásení o výskyte zdravotne škodlivých potravín a materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami v systéme RASFF boli vykonané kontroly v zariadeniach, ktorých sa varovné oznámenia týkali.

Konrola v zariadeniach spoločného stravovania vrátane výroby lahôdkárskych výrobkov, cukrárskych výrobkov a prípravy hotových pokrmov a jedál na predajných miestach

V roku 2021 bolo evidovaných 1 387 zariadení spoločného stravovania, v ktorých bolo vykonaných 214 kontrol podľa zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách, takmer rovnako ako v r. 2020, čo súvisí s pandémiou COVID-19.

Pri kontrolách v ZSS nebolo zistené časté porušovanie povinností. Išlo najmä o nedostatky v hygiene prevádzky, vo vedení potrebných dokumentácií, v dokladovaní zdravotnej spôsobilosti a výskyte potravín po dátume spotreby, resp. dátume minimálnej trvanlivosti. Ojedinele boli nedostatky zistené aj pri uchovávaní potravín a v spôsobe odstraňovania – likvidácie odpadu kategórie 3. Nebola predložená dokumentácia o zabezpečovaní školenia zamestnancov vo veciach hygieny potravín a sporadicky boli zistené nezhody, týkajúce sa označovania a vysledovateľnosti potravín – nebola vedená evidencia o kontrole preberaných surovín, dokladovania pôvodu potravín. Za porušovanie povinností ustanovených v zákone č. 152/1995 Z. z. o potravinách bolo uložených 6 pokút v blokovom konaní v celkovej sume 1100 €. Tiež boli vydané 4 opatrenia na mieste.

Zdravotná neškodnosť potravín

V roku 2021 bolo odobratých a laboratórne vyšetrených 271 vzoriek potravín, pokrmov, obalových materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami. 28 vzoriek (10,33 %) nevyhovovalo stanoveným požiadavkám – z toho 1 vzorka nevyhovela pre prítomnosť neoznačeného alergénu.

Mikrobiologické hodnotenie potravín – z celkového počtu odobratých vzoriek bolo po stránke mikrobiologickej analyzovaných 241 vzoriek, z toho 27 vzoriek (11,20 %) nevyhovelo stanoveným požiadavkám.

Chemické hodnotenie potravín – z celkového počtu 271 odobratých vzoriek bolo 113 vzoriek analyzovaných chemicky, z toho 1 vzorka (0,88 %) bola nevyhovujúca.

Zabezpečenie turistickej sezóny

Počas letnej turistickej sezóny boli kontrolované stravovacie zariadenia na kúpaliskách a v turistických centrách. Na Plážovom kúpalisku v Banskej Bystrici bolo vykonané 4 kontroly a odobraté boli 3 vzorky hotových pokrmov na mikrobiologickú analýzu. Závažné nedostatky počas kontrol neboli zistené.

V zimnej sezóne bolo vykonaných 32 kontrol v lyžiarskych strediskách (zariadenia verejného stravovania): Donovaly, Králiky, Tále, Šachtičky, Chopok JUH, Mýto pod Ďumbierom, Telgárt, Čertovica, Selce – Čachovo, Osrbliu, Hronec – Hlobišov a Čierny Balog, ktoré boli zamerané na dodržiavanie aktuálnych platných opatrení, nariadených Úradom verejného zdravotníctva SR v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19.

Vzhľadom na zhoršujúcu sa epidemiologickú situáciu vo výskyte COVID – 19, boli niektoré zariadenia (52) v čase kontrol uzatvorené.

Hromadné akcie

V priebehu roka 2021 bolo ohlásených 12 hromadných krátkodobých akcií. Vzhľadom na zhoršujúcu sa epidemiologickú situáciu vo výskyte COVID – 19, spôsobeného SARS-CoV-2, predpokladanej účasti návštevníkov a posúdení danej situácie, RUVZ usporiadanie uvedených hromadných podujatí hodnotil ako vysoko rizikové a v snahe zamedziť vzniku a šíreniu ochorenia COVID – 19 neodporúčal ich uskutočnenie.

Epidemický výskyt alimentárnych ochorení

V roku 2021 nebol zaznamenaný výskyt alimentárnych ochorení v súvislosti s konzumáciou pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania.

SITUÁCIA NA ÚSEKU HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Tabuľka 4 Prehľad o základných stavebných podmienkach a o úrovni prevádzky zariadení pre deti a mládež v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2021

Druh zariadenia	Počet zariadení		Hodnotenie zariadení							
	1	2	A		B		C		D	
			abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Prevádzkárne do 6 rokov*	17	16	17	100	-	-	-	-	-	-
Materské školy	99	14	51	51,5	46	46,5	2	2,0	-	-
Základné školy	54	5	32	59,3	21	38,9	1	1,9	-	-
Gymnázia	7	3	4	57,1	3	42,9	-	-	-	-
Stredné odborné školy	15	2	10	66,7	5	33,3	-	-	-	-
Jazykové školy	18	18	12	66,7	6	33,3	-	-	-	-
Miesta výkonu praktického vyučovania	158	141	109	69,0	37	23,4	-	-	-	-
Špeciálne školy	8	1	2	25,0	5	62,5	1	12,5	-	-
Fakulty VŠ	10	0	8	80,0	2	20,0	-	-	-	-
Zariadenia a prevádzky mimoškolskej výchovy a vzdelávania + ZUŠ	95	26	54	56,8	39	41,1	2	2,1	-	-
Ubytovacie zariadenia	24	3	14	58,3	10	41,7	-	-	-	-
Zariadenia sociálnych služieb a sociálnej kurately	38	16	32	84,2	5	13,2	1	2,6	-	-
Špeciálne výchovné zariadenia	3	2	1	33,3	2	66,7	-	-	-	-
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	28	28	24	85,7	4	14,3	-	-	-	-
Zariadenia školského stravovania	147	20	111	75,5	36	24,5	-	-	-	-
Zariadenia rýchleho občerstvenia	40	38	39	97,5	1	2,5	-	-	-	-
Telocvične pri školách	133	7	75	57,0	56	42,1	2	1,5	-	-
Ostatné	121	84	101	83,5	20	16,5	-	-	-	-
S P O L U	1015	424	696	68,6	298	29,4	9	0,9	-	-

Zdroj informácií: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Vysvetlivky:

1 = celkový počet zariadení

2 = počet neštátnych zariadení (z celkového počtu)

A = zariadenia zodpovedajúce všetkým stanoveným požiadavkám

B = zariadenia s drobnými nedostatkami, ktoré pravdepodobne neovplyvňujú zdravie detí a mládeže

C = zariadenia s nedostatkami, u ktorých možno predpokladať nepriaznivý vplyv na zdravie detí a mládeže

D = zariadenia so závažnými nedostatkami, ktoré ohrozujú zdravie detí a mládeže

* - detské jasle a prevádzkárne starostlivosti o deti do 6 rokov veku

** - telocvične pri ZŠ, SŠ a VŠ, bazény, vonkajšie telovýchovné plochy, športoviská a pod.

Tabuľka 5 Vytáženosť vybraných ubytovacích zariadení pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2021

Druh zariadenia		Celkový počet ubytovacích zariadení	Celková kapacita ubytovacích zariadení	Počet ubytovaných	% vytáženosti	Počet ubyt. zariadení s prekročenou kapacitou
Ubytovacie zariadenia	gymnázia	1	56	46	82,14	-
	SOŠ	11	2 287	2 038	89,11	-
	konzervatóriá	1	93	91	97,85	-
	VŠ	9	2 705	2 439	90,17	-
Ubytovacie zariadenia pri špeciálnych školách	MŠ	-	-	-	-	-
	ZŠ	-	-	-	-	-
	SŠ	-	-	-	-	-
	praktické OU	2	79	37	46,84	-
Ubytovacie zariadenia pri ostatných špecializovaných zariadeniach pre deti a mládež		-	-	-	-	-
S P O L U		24	5 220	4 651	89,10	-

Tabuľka 6 Spôsob zabezpečenia stravovania detí a mládeže v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2021 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

Zariadenia pre deti a mládež		S vlastným stravovacím zariadením		Strava dovážaná		Strava v inom účelovom zariadení		Stravovanie nezabezpečené	
Druh	Počet	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Prevádzkarne do 6 rokov a zariadenia sociálnych služieb	17	2	11,76	15	88,2	0	0	0	0
Materské školy	99	51	51,52	31	31,3	17	17,2	0	0
Základné školy	54	41	75,93	5	9,26	8	14,8	0	0
Gymnázia	7	1	14,29	2	28,6	4	57,1	0	0
SOŠ, konzervatóriá a jazykové školy	15	7	46,67	6	40,0	2	13,3	0	0
Špeciálne školy	8	2	25,00	4	50,0	2	25,0	0	0
Fakulty VŠ	10	2	20,00	4	40,0	2	20,0	0	0
Ubytovacie zariadenia	24	5	20,83	4	16,7	15	62,5	0	0
Špeciálne výchovné zar.	3	0	0	0	0	3	100	0	0
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	28	0	0	0	0	28	100	0	0
Ostatné	104	14	13,46	1	0,96	0	0	0	0
S P O L U	269	125	33,88	72	19,5	81	22,0	0	0

Tabuľka 7 Prehľad zásobovania pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2021 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

Druh zariadenia	Počet zariadení								
	celkový	napojených na				s donáškou vody		s nevyhovujúcou kvalitou vody	
		verejný vodovod		individuálny vodný zdroj		abs.	%	abs.	%
		abs.	%	abs.	%				
Prevádzkarne do 6 rokov	17	17	100	-	-	-	-	-	-
Materské školy	99	99	100	-	-	-	-	-	-
Základné školy	54	54	100	-	-	-	-	-	-
Gymnázia	7	7	100	-	-	-	-	-	-
SOŠ	15	15	100	-	-	-	-	-	-
Jazykové školy	18	18	100	-	-	-	-	-	-
Miesta výkonu praktického vyučovania	158	158	100	-	-	-	-	-	-
Špeciálne školy	8	8	100	-	-	-	-	-	-
Fakulty VŠ	10	10	100	-	-	-	-	-	-
Zariadenia a prevádzky mimoškolskej výchovy a vzdelávania +ZUŠ	95	95	100	-	-	-	-	-	-
Ubytovacie zariadenia	24	24	100	-	-	-	-	-	-
Zariadenia sociálnych služieb a sociálnej kurately	38	38	100	-	-	-	-	-	-
Špeciálne výchovné zariadenia	3	3	100	-	-	-	-	-	-
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	28	17	60,71	11	39,29	-	-	-	-
Zariadenia školského stravovania	147	147	100	-	-	-	-	-	-
Zariadenia rýchleho občerstvenia	40	40	100	-	-	-	-	-	-
Telocvične pri školách	133	133	100	-	-	-	-	-	-
Ostatné	121	121	100	-	-	-	-	-	-
S P O L U	1015	1 004	98,92	11	1,08	-	-	-	-

V okresoch Banská Bystrica a Brezno bolo v roku 2021 evidovaných spolu 116 **predškolských zariadení**. V okrese Banská Bystrica bolo 15 detských jaslí a 65 materských škôl. V okrese Brezno bolo 2 detských jaslí a 34 materských škôl.

Celkový počet **základných škôl** v školskom roku 2021/2022 bol 54. V okrese Banská Bystrica bolo evidovaných 33 ZŠ, v okrese Brezno 21 základných škôl. ZŠ navštevovalo 12 772 školopovinných detí. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom sa počet školopovinných detí zvýšil o 201. Počet žiakov v 1. ročníku je 1516, čo je o 7 menej oproti minulému školskému roku.

Zmennosť na ZŠ v okresoch Banská Bystrica a Brezno nie je evidovaná.

V meste B. Bystrica tak vykazujeme 6 **gymnázií**, z toho 3 neštátne zariadenia. V okrese Brezno je 1 gymnázium.

V okrese Banská Bystrica bolo v prevádzke 9 **SOŠ** a 1 konzervatórium, v okrese Brezno 5 zariadení. Z celkového počtu 15 zariadení sú 2 neštátne.

V okrese Banská Bystrica bolo v roku 2021 evidovaných 10 **fakúlt VŠ** ako štátne zariadenia. V okrese Brezno fakulty vysokých škôl nie sú.

Hygienická situácia v zariadeniach pre deti a mládež v okresoch Banská Bystrica a Brezno bola v roku 2021 uspokojivá.

Zásobovanie pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okresoch Banská Bystrica a Brezno je dlhodobo na dobrej úrovni. Všetky predškolské, školské a ostatné zariadenia poskytujúce starostlivosť o deti a mládež sú napojené na verejný vodovod s dostatočným množstvom pitnej vody. Zásobovanie pitnou vodou z vlastného vodného zdroja bolo riešené pri 11 organizovaných zotavovacích podujatiach. Počas roka 2021 neboli riešené žiadne prípady s nedostatkom prípadne nevyhovujúcou kvalitou pitnej vody.

Zotavovacích podujatí pre deti a mládež sa v roku 2021 zúčastnilo spolu 3 296 detí (1 381 v okrese Banská Bystrica a 1 915 v okrese Brezno), čo je o 16 543 detí menej ako v predchádzajúcom roku. Zníženie počtu detí a mládeže na zotavovacích podujatiach bolo dôsledkom výskytu ochorenia COVID-19 spôsobeného koronavírusom (SARS-CoV-2). Spolu bolo RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici evidovaných 28 zotavovacích podujatí v 45 turnusoch. Evidovaných bolo aj 13 prímestských táborov v 33 turnusoch pre 557 detí. Lyžiarsky a plavecký výcvik s dennou dochádzkou v roku 2021 nebol realizovaný.

V roku 2021 bolo vydaných len 25 súhlasných rozhodnutí na konanie zotavovacích podujatí pre deti a mládež, čo je výrazný pokles v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi a 3 nesúhlasné rozhodnutia.

Výskyt hromadných gastrointestinálnych ochorení v kolektívnych zariadeniach pre deti a mládež na území okresov Banská Bystrica a Brezno nebol v roku 2021 zaznamenaný.

RIZIKOVÉ PRÁCE

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonáva štátny zdravotný dozor a eviduje rizikové práce na území okresov Banská Bystrica a Brezno. Z hľadiska vplyvu faktorov práce a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov sú v **okrese Banská Bystrica** významné hlavne podniky priemyselnej výroby – dominujú drevospracujúce, farmaceutické a strojárské prevádzky. Patria sem SHP Harmanec a.s. Harmanec (výroba papiera), Evonik Fermas s.r.o. Slovenská Ľupča (výroba liečiv a krmných zmesí), Doka Drevo s.r.o. Banská Bystrica (drevovýroba), TBB a.s., Banská Bystrica (polygrafická výroba), Elektro Recycling s.r.o., Slovenská Ľupča (spracovanie elektrického a elektronického odpadu a plastov), EKOLUMI, s.r.o., Banská Bystrica (spracovanie odpadov - papier, plast) a niekoľko menších piliarskych a drevospracujúcich spoločností (spracovanie mäkkého aj tvrdého dreva). Obyvatelia mesta Banská Bystrica ako administratívneho a vzdelávacieho centra Banskobystrického kraja sú väčšinou zamestnaní v oblasti verejnej správy a v oblasti školstva a vzdelávania. V **okrese Brezno** je väčšina obyvateľov zamestnaná v priemyselnej výrobe, kde má najvýznamnejšie zastúpenie hutníctvo a strojárstvo. Najvýznamnejším prosperujúcim podnikom z hľadiska počtu zamestnancov a zároveň aj s najvyšším počtom zamestnancov, vykonávajúcich rizikové práce sú Železiarne Podbrezová a.s., Podbrezová. Významná je aj zlivarenská spoločnosť ZLH Plus a.s. Hronec. Ďalším významným odvetvím v okrese, čo sa týka počtu zamestnancov a charakteru výroby, je drevárska výroba.

Pracovníci, vykonávajúci rizikové práce sú zamestnaní tiež v zdravotníctve, lesníctve a poľnohospodárstve.

Rok 2021 bol poznačený pandémiou ochorenia COVID-19. K plneniam povinností v oblasti ochrany zdravia pri práci tak pribudli aj protiepidemické opatrenia.

Plnenie povinností vyplývajúcich z legislatívy v oblasti ochrany zdravia pri práci zamestnávateľmi zodpovedá právnomu vedomiu v organizáciách, ale aj ich finančnej situácii. Stále platí, že najnižšie znalosti legislatívy majú podnikatelia v malých prevádzkarňach, ale najmä živnostníci v oblasti legalizácie prevádzok, ale aj v oblasti hodnotenia zdravotných rizík pri práci. Zo záverov z výkonu štátneho zdravotného dozoru vyplýva, že z hľadiska zabezpečenia ochrany zdravia zamestnancov boli problematické, tak ako v minulosti, najmä subjekty, ktoré vykonávali svoju činnosť v prenajatých objektoch, z dôvodu neúčelovosti týchto priestorov, neinformovanosti o povinnostiach platnej legislatívy vrátane prevádzkovania bez súhlasu orgánu verejného zdravotníctva. Spoločnosti, ktoré sa dlhodobo zaoberajú poľnohospodárskou výrobou využívajú priestory, ktoré sú ešte pozostatkom predchádzajúcej doby. Tieto sú často v zlom technickom stave. Vzhľadom na ekonomickú situáciu v tomto odvetví, priestory nie sú rekonštruované a tiež sa neinvestuje do stavby nových, alebo len výnimočne.

Nové účelovo postavené prevádzky spĺňajú štandardy ochrany zdravia pri práci.

Tabuľka 8 Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora (1.stupeň triedenia) v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2021

Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	ženy	celkom	ženy	celkom	ženy
Pol'nohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	100	0	49	0	149	0
Ťažba a dobývanie	13	0	2	0	15	0
Priemyselná výroba	3 333	690	432	77	3 765	767
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania	84	0	24	0	108	0
Stavebníctvo	23	0	0	0	23	0
Verejná správa a obrana	0	0	18	0	18	0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1 144	849	0	0	1 144	849
Umenie, zábava, rekreácia	57	20	0	0	57	20
Ostatné činnosti	2	0	0	0	2	0
S p o l u	4 756	1 559	525	77	5 281	1 636

Podľa uvedeného triedenia celkový počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v 3. a 4. kategórii v okresoch Banská Bystrica a Brezno k 31.12.2021 bol 5 281 fyzických osôb, z toho 1 636 žien. V 3. kategórii najviac zamestnancov vykonávalo rizikové práce v priemyselnej výrobe - až 70,08% - čo je pokles oproti predchádzajúcemu roku. V zdravotníctve a sociálnej pomoci to bolo 24,05%, čo je vysoký nárast oproti roku 2020 a súvisí s značným počtom zamestnancov, exponovaných vírusu SARS-CoV-2. Aj do 4. kategórie rizika bolo najviac zamestnancov zaradených v priemyselnej výrobe – až 82,29%. V porovnaní s rokom 2020 došlo k nárastu celkového počtu zamestnancov, vykonávajúcich rizikové práce o 770 osôb. Počet žien, vykonávajúcich rizikové práce sa zvýšil o 564 osôb. Celkový počet exponovaných zamestnancov podľa prevažujúcej činnosti v priemyselnej výrobe sa zvýšil len mierne, ale v zdravotníctve stúpol takmer trojnásobne. **Poradie prevažujúcich činností (podľa počtu zamestnancov), v ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce ostalo oproti minulému roku nezmenené.**

Tabuľka 9 Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň triedenia) v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2021

Rizikový faktor (1.stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	Celkom	ženy	celkom	ženy	celkom	ženy
Biologické faktory	1 000	738	0	0	1 000	738
Fyzická záťaž	234	61	0	0	234	61
Hluk	3 589	712	452	77	4 041	
Chemické karcinogény, mutagénny, reprodukčné toxické látky	236	157	0	0	236	157
Chemické látky a zmesi	196	50	45	0	241	50
Ionizujúce žiarenie	161	75	0	0	161	75
Optické žiarenie	64	20	0	0	64	20
Psychická pracovná záťaž	52	34	0	0	52	34
Vibrácie	149	1	86	0	235	1
Záťaž teplom a chladom	79	0	0	0	79	0

Podľa druhu a kategórie rizikových faktorov, ktorým sú zamestnanci pri práci vystavení, v prvom stupni triedenia naďalej zostáva hluk rizikovým faktorom s najvyšším počtom exponovaných pracovníkov. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa celkový počet pracovníkov, exponovaných hluku mierne zvýšil. K najväčšej zmene v počte exponovaných pracovníkov došlo u expozícií biologickým faktorom, kde sa počet pracovníkov zvýšil v porovnaní s predchádzajúcim rokom z 50 na 1000, z toho u žien zo 40 na 738. Stúpol aj počet expozícií psychickej pracovnej záťaži z 13 pracovníkov v roku 2020 na 52 v roku 2021. U ostatných rizikových faktorov došlo v poradí podľa počtu exponovaných pracovníkov k miernym zmenám.

U samostatne zárobkovo činných osôb ako aj u samostatne hospodáriacich roľníkov je zrovnateľná situácia pri určovaní rizikových prác s predchádzajúcimi rokmi. Ani v kalendárnom roku 2021 nebol na RÚVZ predložený nový návrh na zaradenie prác do kategórie rizika samostatne zárobkovo činnou osobou alebo samostatne hospodáriacim roľníkom.

Informáciu o výsledkoch posúdenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie predložilo na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v stanovenom termíne 75% zamestnávateľských subjektov s prácami zaradenými do kategórie rizika.

Zabezpečovanie pracovnej zdravotnej služby

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonáva RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici aj povinnosť zamestnávateľov zabezpečiť, na plnenie niektorých svojich zákonných povinností pri ochrane zdravia pri práci, pracovnú zdravotnú službu (PZS) za účelom zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami a nad zdravím zamestnancov. V priebehu roku 2020 v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19 a platnou legislatívou v zmysle obmedzení činnosti pracovnej zdravotnej služby počas krízovej situácie bol aj zo strany RÚVZ BB obmedzený počet kontrol, ktoré boli realizované len v „medziobdobiach“ jednotlivých vln pandémie.

Zabezpečenie PZS v organizáciách okresov Banská Bystrica a Brezno je nasledovné:

Zabezpečenie zdravotného dohľadu **vlastnými odbornými zamestnancami tímom PZS** na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce je zabezpečený v spoločnosti Železiarne Podbrezová a.s. a v Nemocnici s poliklinikou, n.o. Brezno.

Oproti minulosti je vo FNSP F.D.R v Banskej Bystrici vlastnými zamestnancami - na oddelení pracovného lekárstva zabezpečené len posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu, dohľad nad pracovnými podmienkami je zabezpečený externe.

V Nemocnici s poliklinikou, n.o. Brezno bolo v priebehu roka zabezpečované prehodnotenie zdravotných rizík, najmä expozícia ionizujúcemu žiareniu a vypracované návrhy na vyhlásenie rizikových prác, resp. návrhy na zmenu kategórií.

Spoločnosť Železiarne Podbrezová a.s. má vytvorený kvalitný pracovný tím z vlastných zdravotníckych zamestnancov na výkon PZS pre rizikové pracoviská. V plnom rozsahu vykonáva dohľad nad pracovnými podmienkami a výkon lekárske preventívnych prehliadok zabezpečujú lekári so špecializáciou všeobecné lekárstvo pod dohľadom lekára so špecializáciou klinické pracovné lekárstvo. Odborný tím PZS sa aktívne zúčastňoval kontrol vykonaných RÚVZ, zabezpečuje odborného poradenstvo v oblasti ochrany zdravia pri práci a zdravotnovýchovné aktivity.

Zabezpečenie PZS dodávateľským spôsobom – môže byť realizované tímom PZS, lekárom, verejným zdravotníkom alebo bezpečnostným technikom. V čase kontrol bolo zistené, že najväčší počet subjektov má zabezpečenie PZS prostredníctvom bezpečnostných technikov, úplne absentuje výkon služieb lekárom. Dôvodom bolo rozšírenie poskytovaných služieb so zmluvnými bezpečnostnými technikmi.

Čo sa týka rozsahu poskytovaných služieb zo strany tímov PZS, významne sa zvýšila ich úroveň a je zabezpečený dohľad nad pracovným prostredím aj nad zdravím zamestnancov. Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci na väčšine rizikových pracovísk sú väčšinou vykonávané prostredníctvom všeobecných lekárov, s ktorými má PZS zmluvu. Niektoré PZS už postupne vytvorili kvalitný tím odborníkov so špecializáciou pracovné lekárstvo

HYGIENICKÁ SITUÁCIA NA ÚSEKU OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO V ROKU 2021

Oddelenie radiačnej ochrany Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici vykonáva štátnu správu a zabezpečuje vykonávanie štátneho dozoru v oblasti radiačnej ochrany pri vykonávaní činností vedúcich k ožiareniu – pri plánovanom využívaní zdrojov ionizujúceho žiarenia v zdravotníctve pri diagnostike a liečbe pacientov v rádiológii, nukleárnej medicíne a v radiačnej onkológii, pri nakladaní s rádioaktívnymi odpadmi, pri využívaní zdrojov ionizujúceho žiarenia v priemysle, pôdohospodárstve a veterinárnej medicíne, v školstve, vo vede a výskume a v ďalších oblastiach využívania zdrojov ionizujúceho žiarenia, pri činnostiach v prostredí s prírodným ionizujúcim žiarením, ktoré vyžadujú usmerňovanie a pri poskytovaní služieb dôležitých z hľadiska radiačnej ochrany.

Oddelenie sa podieľa na riešení mimoriadnych situácií a vykonávaní opatrení pri strate kontroly nad zdrojmi ionizujúceho žiarenia a pri nálezoch rádioaktívneho materiálu neznámeho pôvodu.

Vykonáva špecializované rádiochemické, dozimetrické a spektrometrické analýzy a meranie vzoriek životného prostredia, pracovného prostredia a potravinového reťazca na účely hodnotenia dávkovej záťaže pracovníkov a obyvateľov, monitorovanie radiačnej situácie, zber a spracovanie údajov o výsledkoch monitorovania v spádovom území na hodnotenie vplyvu ionizujúceho žiarenia na zdravie obyvateľov.

Monitorovanie pracovného prostredia

Oddelenie radiačnej ochrany RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici evidovalo k 31.12.2021 v okrese Banská Bystrica celkom 154 a v okrese Brezno 36 pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia.

Rozhodujúcim používateľom zdrojov ionizujúceho žiarenia naďalej zostáva zdravotníctvo, t.j. v okrese Banská Bystrica 81,8 % a v okrese Brezno 61,1 % z celkového počtu pracovísk.

Dozor na pracoviskách v zdravotníctve

Na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v zdravotníctve sa vykonávali periodické previerky zamerané na dodržiavanie princípov radiačnej ochrany. Overoval sa súlad parametrov ovplyvňujúcich radiačnú záťaž s požiadavkami platných predpisov a požiadavkami slovenských technických noriem.

Zamestnanci oddelenia vykonávali na uvedených pracoviskách štátny dozor v zmysle zákona č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane. Zákon o radiačnej ochrane zaviedol novú kategóriu oprávnenia – registráciu - na používanie zdrojov ionizujúceho žiarenia menej nebezpečných, na ktoré sa kladú menej obmedzujúce povinnosti, keďže činnosti s nimi prinášajú menšie riziká a taxatívne vymenoval zdroje ionizujúceho žiarenia, ktoré možno na základe registrácie používať. V tejto súvislosti došlo k legislatívnej úprave procesných záležitostí vykonania registrácie, náležitostí žiadosti, požiadaviek na predkladanú dokumentáciu, náležitostí rozhodnutia, procesných záležitostí zmeny, zrušenia a zániku registrácie.

S vydaním novej legislatívy v oblasti radiačnej ochrany došlo aj k rozšíreniu legislatívnych požiadaviek na vykonávanie skúšok dlhodobej stability, čo by sa na rádiodiagnostických pracoviskách malo odraziť na lepšej kvalite nielen používaných rtg prístrojov ale aj celého zobrazovacieho procesu čo ovplyvní aj kvalitu vyšetrení. Žiaducim výsledkom je neustále zlepšovanie kvality rtg vyšetrenia za súčasného znižovania radiačnej záťaže obyvateľstva z lekárskeho ožiarenia.

V roku 2021 vzhľadom na aktuálnu epidemiologickú situáciu vzrástol najmä počet pojazdných rtg prístrojov určených na diagnostiku respiračných ochorení na lôžkových oddeleniach nemocníc. Počet ostatných rádiodiagnostických prístrojov sa výrazne nezmenil. Na pracoviskách došlo v uvedenom období len k výmene starších rtg prístrojov za nové typy rtg prístrojov.

Tabuľka 10 Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v zdravotníctve a veterinárnej medicíne v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2021

RTG prístroje	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	počet		počet	
	prístrojov	pracovísk	prístrojov	pracovísk
diagnostické				
grafické + skopické	13	120	2	22
výpočtová tomografia	4		1	
mammografické	6		1	
angiografické	4		0	
pojazdné	41		2	
zubné	80		18	
kostné denzitometre	4		0	
terapeutické	3	3	0	0
veterinárne	4	5	2	2
Spolu	159	128	26	24

V zdravotníctve sa okrem röntgenových prístrojov používajú aj rádioizotopové zdroje. Uzavreté žiariče sú súčasťou rádionuklidového ožarovača, ktorý sa používa na oddelení radiačnej onkológie Onkologickej kliniky SZU vo Fakultnej NsP F.D.R. v Banskej Bystrici.

S otvorenými žiaričmi sa pracuje na pracoviskách nukleárnej medicíny. Najčastejšie používanými rádionuklidmi sú ^{99m}Tc , ^{125}I , ^{18}F a ^{111}In . V Banskej Bystrici je v prevádzke pracovisko s diagnostickým zariadením na jednofotónovú emisnú počítačovú tomografiu spojenú s počítačovou tomografiou - SPECT/CT a pracovisko PET/CT. Na uvedených pracoviskách sa využívajú metódy, ktoré sú kombináciou dvoch typov vyšetrení – PET (SPECT) vyšetrenie použitím rádiofarmák a CT vyšetrenie. Tieto metódy umožňujú oveľa presnejšie diagnostikovať a hodnotiť predovšetkým nádorové ochorenia.

S otvorenými žiaričmi (^{123}I) sa pracuje aj v laboratóriách klinickej biochémie, kde sa pomocou rádioaktívnych látok vykonávajú diagnostické vyšetrenia in vitro.

Tabuľka 11 Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v zdravotníctve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2021

RA zdroje	okres Banská Bystrica	okres Brezno
	počet pracovísk	počet pracovísk
uzavreté	3	0
otvorené	4	0
Spolu	7	0

Dozor na pracoviskách v hospodárstve a iných pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia

Okrem zdravotníctva má používanie röntgenových a rádioizotopových zdrojov ionizujúceho žiarenia široké uplatnenie aj v rôznych oblastiach hospodárstva.

Röntgenové zdroje sa na území oboch okresov využívajú najmä v priemysle na defektoskopickú kontrolu zvarov rôznych materiálov (makroštruktúrne rtg) a na stanovenie prvkov resp. prímiesí v rôznych materiáloch (mikroštruktúrne rtg). Stále pribúdajú pracoviská, ktoré používajú röntgenové fluorescenčné spektrometre typu Innov, Niton, X-Met a pod. Väčšina týchto prístrojov sa používa vo výkupniach kovového odpadu na kvalitatívnu analýzu pri triedení kovu, niekoľko prístrojov sa používa na výskumné účely (Geologický ústav SAV Banská Bystrica) alebo na kontrolu kvality výrobkov.

Rádioizotopové zdroje sa využívajú v priemysle v defektoskopických zariadeniach a tiež napríklad na meranie hrúbky, výšky hladiny, hustoty alebo zhutnenia. Rádionuklidy sa používajú aj

v laboratóriách ako etalóny alebo kalibračné žiariče. Na pracoviskách s rádioizotopovými zdrojmi bolo v roku 2021 spolu používaných 23 ks uzavretých žiaričov. Pri výkone štátneho dozoru bola osobitná pozornosť venovaná vysokoaktívnym žiaričom, na ktoré sú legislatívou kladené prísne požiadavky na zaistenie bezpečnosti, nakoľko tieto zdroje môžu vzhľadom k svojej aktivite spôsobiť pri nesprávnom nakladaní s nimi potenciálne veľmi závažné poškodenie zdravia.

Tabuľka 12 Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2021

RTG zdroje	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	počet pracovísk		počet pracovísk	
	priemysel	Iné	priemysel	iné
makroštruktúrne	2	0	4	0
mikroštruktúrne	2	9	3	1
Spolu	4	9	7	1

Tabuľka 13 Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2021

RA zdroje	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	počet pracovísk		počet pracovísk	
	priemysel	iné	priemysel	iné
uzavreté	2	2	3	1
otvorené	0	2	0	0
Spolu	2	4	3	1

Monitorovanie prírodného ionizujúceho žiarenia v životnom prostredí

Externé žiarenie

Na pracovisku RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa monitorovanie uskutočňovalo formou jednorázových okamžitých meraní prístrojom FH 40G-L.

Na ďalších miestach okresov Banská Bystrica a Brezno sa uskutočňujú jednorázové krátkodobé merania prenosným prístrojom FH 40G-L. Namerané hodnoty príkonu fotónového dávkového ekvivalentu v roku 2021 na jednotlivých lokalitách nevykazovali štatisticky významnú zmenu oproti predchádzajúcim rokom.

V rámci monitorovacej siete SR je na území sledovaných okresov rozmiestnených 7 integrálnych TLD dozimetrov na 5-tich lokalitách. Tieto integrálne dozimetre sa vyhodnocujú štvrtročne a súčasne sa na týchto lokalitách meria dávkový príkon. Vyhodnotené aj namerané hodnoty dávkového príkonu nevykazovali štatisticky významné zmeny oproti dlhoročným priemerom.

Atmosferický spad a aerosóly

Výsledky sledovania rádioaktivity atmosferického spadu a aerosólov poukazujú na úroveň znečistenia atmosféry prírodnými a umelými rádionuklidmi. Umelé rádionuklidy sa v atmosfére nachádzajú v dôsledku skúšok jadrových zbraní a havárií jadrových reaktorov. Ide prevažne o rádionuklidy podliehajúce beta premene, a preto rýchly obraz o ich obsahu v atmosfére poskytuje meranie celkovej beta aktivity spadu a objemovej aktivity rádionuklidov zachytených na aerosóloch vo vzduchu.

V Banskej Bystrici sa vyhodnocuje rádioaktívny atmosférický spad v dvojtýždenných intervaloch. V odobratých vzorkách sa stanovuje ¹³⁷Cs prípadne iné detegované umelé rádionuklidy a celková beta aktivita. Aktivita ¹³⁷Cs v spade je v súčasnom období väčšinou pod detekčným limitom našich prístrojov, ktorý sa pohybuje okolo 1,0 mBq/m²/deň. Z prírodných rádionuklidov je detegovateľné ⁷Be, ktoré tiež slúži na priebežnú kontrolu detekčného zariadenia.

Aktivity rádionuklidov, t. j. ${}^7\text{Be}$, ${}^{137}\text{Cs}$, ${}^{210}\text{Pb}$, ${}^{40}\text{K}$ deponovaných v ovzduší - aerosóly sa v roku 2021 stanovovali v týždenných intervaloch.

Kontaminácia potravín

Aj v roku 2021 pokračovalo sledovanie rádioaktívnej kontaminácie potravín. Zamerané bolo na komodity, ktoré tvoria podstatnú zložku potravy obyvateľstva, ako sú huby a čučoriedky rastúce vo voľnej prírode, mlieko, zelenina.

V odobratých vzorkách sa stanovuje ${}^{137}\text{Cs}$ prípadne iné detekované umelé rádionuklidy.

Prírodná rádioaktivita vo vodách

V priebehu roku 2021 pokračovalo monitorovanie pitných vôd. V pitných vodách sa stanovovali základné rádiologické ukazovatele, t. j. celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta, objemová aktivita ${}^{222}\text{Rn}$. Celková objemová aktivita alfa a celková objemová aktivita beta bola stanovená v 25 vzorkách vôd a objemová aktivita ${}^{222}\text{Rn}$ bola stanovená v 21 vzorkách vôd. V štyroch vzorkách zaznamenané prekročenie indikačnej hodnoty celkovej objemovej aktivity alfa podľa prílohy č. 2 vyhlášky MZ SR č. 100/2018 Z. z. o obmedzovaní ožiarenia obyvateľov z pitnej vody, z prírodnej minerálnej vody a z pramenitej vody.

Mimoriadne situácie

Pracovníci oddelenia ochrany zdravia pred žiarením Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici sa počas rokov 1996 – 2021 podieľali na riešení 115 prípadov nálezov rádioaktívneho materiálu v šrote. V roku 2021 riešili jeden nález rádioaktívneho materiálu, konkrétne pásová oceľ v Železiarni Podbrezová, a.s.

**Zdravotnícka ročenka okresu Banská Bystrica v porovnaní k okresu Brezno
2022**

Autori:

MUDr. Jana Kerlik, PhD.

PhDr. Monika Musilová, PhD.

MUDr. Zora Klócová Adamčáková, PhD.

doc. MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD.

PhDr. Pavlína Bartová, MPH

Ing. Zuzana Mazúrová

MUDr. Jarmila Belákováová

doc. MUDr. Katarína Slotová, PhD.

Ing. Ľudmila Auxtová

Zostavila:

Ing. Dagmar Komendová

Vydal:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici

Prvé vydanie, 2023

95 strán

Publikácia neprešla jazykovou úpravou